

תפארת

מרדכי

ספר זיכרון
לרבי מרדכי אביטן זצ"ל

מרדכי אביטן

זה יגד שהדוּתא
לְבַר מִסְכְּתָא וְחִבְרוּתָא
בְּעַל שֵׁם בְּכוֹל הַלְכָתָא
לְעִילָא מְכוֹל הַשְּׁבִיחָתָא
הָן פִּה נִגְנַז אַרְוֹן סִתְרֵי תוֹרָה
בֵּה נֶאֱחַז וְתָהִי לוֹ עֵטְרָה
יִדַע כּוֹל רִז הַצְּפוֹן בְּמִסְתוּרָה
עַל כְּבוֹדָה חַס עָלָיו הוֹנֵחַ בְּתָרָה
אֵי עָרַב שְׁמֵשׂא וְטַהַר יוֹמָא
פָּנָה הַדְרָה שֶׁל אוֹמָה
נִגְרַע עֲמוּד מִתוֹךְ חוֹמָה
נִקְבַר צְדִיק בְּהִינוּמָא

לימוד מתורתו
פרקי זיכרון
מתוך ספריו

תפארת
מרדכי

ספר
זיכרון
לרבי
מרדכי
אביטן
זצ"ל

אור מרדכי

לימוד מתורתנו ומבמנהגינו,
זיכרון דברים שנאמרו לזכרו,
צילומים מתוך ספריו ותעודותיו.

יצא לאור ביום פטירתו לשנה השניה

יד' תמוז תשס"ט

נערך בנו מאיר אביטן הי"ו

הרב מרדכי אביטן בר רזול זצוק"ל

נולד בשנת תרע"ז (1917) נפטר בשנת תשס"ז (2007)
בשנת תרצ"ה (1935) קיבלת תעודת סמיכה בן 18 היה .
נפטר ליל שבת קודש יד תמוז תשס"ז (2007)
נקבר מוצ"ש ליל ט"ו תמוז – יום הילולת אור החיים הקדוש.
בן 90 היה במותו .

אבי

אבי איתי בתוך ליבי
עודי שומע וזוכר
עיני ראות פניו קורנים
מלאך שלי אותי שומר
וכה קרוב הוא ורחוק
ובדמי אמריו

עם בוקר לוחשות שפתיו
תוך שלופף הוא בידיו
סביב תפילין רצועותיו
מה רבו הם מעשיו
כפני מלאך היו פניו
בעת הזו כאבותיו

אבי אבי הלא תדע
צמאה נפשי לתפילתך
אל ניגונך בליל סליחות
לאל תשכים בתחינה
והוא שומע רינתך

אבי עינייך הרואות
עודי זוכר את השורות
זמירות שבת מועד וחג
מתורתך שלא אשכח
ושירתך מדור לדור
אוסף ארון את המזמור

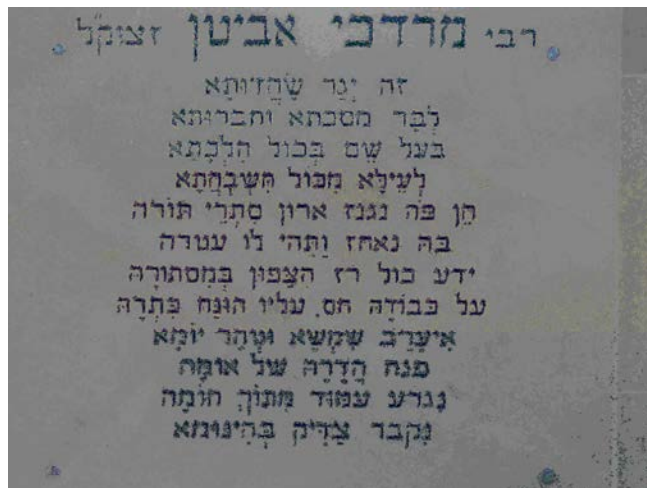
לוח תיקונים

בכדי לעמוד ולהוציא את הספר ליום האזכרה השנתית, עמדו לידנו כשלושה שבועות. לצערנו נפלו טעויות בזמן ההדפסה, אנו מתנצלים מראש, ומבקשים סליחה מהשיבוש שנוצר בדברי הרבנים וכן מתנצלים שלא היו ברשותינו כל דבריהם המלאים של כל נושאי ההספדים.

כתוב	צריך להיות כתוב
עמוד 1 שורה 2 "קיבלת"	"קיבל"
עמוד 6 שורה 13 - "רבי יוסף משאש"	רבי שלום משאש
עמוד 23 שורה 9 - "הרב יוסף משאש"	הרב שלום משאש
עמוד 28 סימן י - "ראה סימן י"	ראה סימן נא
עמוד 29 סימן יב - "אות.."	"אות מז"
עמוד 53 שורה אחרונה	יש למחוק שורה זו
עמוד 57 "אין חקיקי"	"אין להקיף"
עמוד 58 "ארוממך"	"ארוממך"
עמוד 80 שורה 5 "להווי פרפרתן"	להווי פְּרֻנְקָא
עמוד 80 שורה 16 "להווי פרפרתן"	להווי פְּרֻנְקָא
עמוד 91 רבה של שכונה ד' בבאר שבע	רבה של שכונה ד' הרב טריקי
עמוד 102 שורה אחרונה "משתמ"	משתמש
עמוד 104 תצלמיד	"תלמיד"
עמוד 104 "שורה 16 "מששיהיה"	"מה שיהיה"
עמוד 108 "למצן"	"למדן"
עמוד 128 שורה 6 "מן המקש"	"מן המקדש"
עמוד 128 שורה 14 "ככאן"	"מכאן"
עמוד 129 שורה 12 "אוןמר"	"אומר"
עמוד 130 שורה אחרונה "ען"	"עם"
עמוד 131 שורה 8 "אנן"	"אמן"
עמוד 134 שורה אחרונה "כסין"	"כפין"
עמוד 138 ולא מתכחין"	"ולא משתכחין"
עמוד 158 "שמי שרוצה ללבל חיי תורה"	"שמי שרוצה חיי תורה"
עמוד 213 שורה ראשונה "קמיעים"	"קמיעות"

אור מִרְדְּכִי

ספר זיכרון ומבנה.גו

ספר "תפארת מרדכי"

הוצא לאור ע"י בניו ובנותיו הי"ו
הקב"ה ימלא משאלות ליבם
ובזכות מו"ר אבינו ע"ה
ישפיע עלינו שפע ברכה והצלחה.

מובא להלכה, הרוצה להנציח שם הוריו
ראוי לו לתרום להוצאת ספר בהלכה
או מכתב יד של הקדמונים, לזכות את הרבים.
והוא עדיף מקניית ספר תורה, שאין לקב"ה בעולמו
אלא ד' אמות של הלכה וכיון דברא (בן) מזכה אבא
ראוי להדפיס את הספר ולזכות את הרבים
ויהיה זה הספר לעילוי נשמת מו"ר אבינו.
(עפ"י ילקוט יוסף)

פתח דבר

"כבה הנר המערבי בכו מלאכי מרכבה" במלאת שנתיים לפטירתו של מו"ר אבי רבי מרדכי אביטן זצוק"ל, עומדים ומשתאים מול גדולתו, ענותנותו, צניעותו, גדולתו בתורה ואיש חסד. אחד מבני עליה, שוחר תורה ותושיה, שפל רוח וברך, שמן תורק שמו ובגן עדן מקומו.

חיסרון דמותו של מו"ר אבי ומאידך זכרון מעשיו ופעולתו הביאנו להעלות על נס את דרכיו וללמוד מתורתו. בסיעתא שמיא וזכות מו"ר אבי חיברנו חיבור בשם "אור מרדכי".

חלקו הראשון של החיבור בו העליתי מזכרוני עוד כנער את **מנהגיו של אבא** אשר נהג יום יום, חגים ותפילות וכן צופה הייתי במעשיהם של מו"ר אבי ומעשיו של רבו וחברו רבי חיים שושנה זצוק"ל (אב"ד העיר דמנאת במרוקו חבר הרבנות בעיר באר-שבע. איש דקדוק, בכיר חוקרי הפיוט של יהודי מרוקו, מחבר הספר אעירה שחר, נפטר בשנת ה'תשמ"ז).

על דרך זו הבאתי את מנהגים אשר היו מבוססים על פי תורתם של חכמי מרוקו, אולם ברבות הימים וגדולתו של גאון הדור הרב עובדיה יוסף שליט"א נתבטלו והוחלפו לא מעט ממנהגו.

אך יחיד בדורו עמד על משמרתו גאון הדור רבי שלום משאש זצוק"ל, מחברם של ספרי הלכה ומחשבה. כיהן כרבה הראשי של העיר קזבלנקה במרוקו ואחר כך כרבה הראשי של כל מרוקו, וכן כרב הראשי של ירושלים. עמד בשער בת רבים ויכול היה הוא לעמוד בגוב האריות של חכמי ההלכה בדורנו, והודיע ברבים

שאסור לנטוש את מנהגי האבות והביא להלכה למעשה כיצד עלינו להמשיך במנהגינו אשר מבוססים על דרך האמת ועל פי פסקיהם של גדולי הדור במרוקו החל מתורתם של הרי"ף והרמב"ם, הראש ועד אחרוני הדור .

וכשהגיע לארץ ישראל הרב שלום משאש חיזק את כל מנהגי מרוקו כנגד אלו שרצו לבטלם וכל מנהגינו מבוססים וברורים ויסודתם בהררי קודש והמשנה ידו על התחתונה , ואפילו יבוא אליהו ויאמר שהוא מנהג טעות אין שומעין לו .

ובדרך המלך הלכתי בו הבאתי את מנהג אבי כפי שנהג הוא ואנשי קהילתו , ולידו אחזתי בפסיקתו של הרב עובדיה יוסף שליט"א במידה ופסיקתו נוגדת את מנהג מו"ר אבי, חיזקתי את מנהג אבי ממקור חיים של תורת הגאון רבי יוסף משאש זצוק"ל אשר הביאנו אל מטרת האמת.

מפאת קוצר הזמן לא כל מנהגי של אבי נרשמו בספר ובכך באו תשעים מנהגים כמנין שנותיו, ואת המקובלות והידועות לא ציינתיו ועוד ממנהגי ועניני שחיטה אשר עוד חזון למועד .

חלקו השני של החיבור עוסק בפרקי זיכרון ודברים שנאמרו החל ממסע הלוויה בשבעה , בחודש ובשנה במה שעלה בידי והצלחתי לשחזר ולדלות מן השיחות ומדברי המספידים את מו"ר אבי עליו השלום , ורבים עדיין חסרים בידנו ותפילה שנצליח לשחזר את היתרות ועוד במהלך השנה הובאו לידנו סיפורים לא מעטים על מעשיו ואורח חייו אך לא עלה בידנו בעת הזאת להעלותם על הכתב ועוד חזון למועד . כמו כן הוספנו

ביחידה זו במעט הזמן שעמד לרשותינו עד ליום הזיכרון השנתי **פרקים ממורשתו העוסקים באורח חיוו**, שיטתו הלימודית, לימוד תורת אבי מהתנא רבי מאיר בעל הנס, קשריו הלימודיים עם אור החיים הקדוש ועוד.

החלק השלישי של הספר עוסק מתוך כתביו, צילומים מתוך ספר השחיטה אשר חיבר בשנת תרצ"ו, בהיותו בן 18 תעודות ועדויות נוספות. ומי יתן ויעלה בידנו להעלות על הכתב את מנהגיו בעניני השחיטה ועוד ענינים רבים הקשורים למורשתו.

וברכה ממקור הברכות לאימי מורתי צנועת ה' רחל אשר גידלה בחן, בחסד וברחמים יב' שבטי י-ה, והקב"ה ישלח לה בריאות ונחת מיוצאי חלציה.

ולרעייתי רחל – "כי יש שכר לפעולתך" אשר תמכה ועודדה אותי בעבודת הקודש הזו ובני מתנאל מרדכי ובתי יונית אשר סייעוני בעבודת המחשב. ואחרונים אחי ואחיותי ובפרט רפאל ורחמים אשר היו לעזר. ויהי רצון שזכות ספר זה יעלה לרצון מו"ר אבינו מרדכי בר רחל זצוק"ל, ותשים מחיצתו במחיצת הצדיקים ונשמתו תתעדן בטוב הצפון לצדיקים ויהיה מליץ יושר לאשתו ולבניו ולבנותיו, חתניו וכלותיו, נכדיו ונינו ובכלל כל אנשי הקהילה ומוקיריו, אמן כן יהיה רצון.

כה איחלתי אנוכי הקטן,

מאיר בן הרב מרדכי אביטן זצוק"ל.

תוכן ענינים

מבוא - "צדיק באמונתו יחיה" קוים לדמותו

- 10..... תולדותיו
14..... "כבה הנר המערבי" מתוך כתבה מקומית

חלק ראשון – לימוד מתורתו וממנהגיו

- 22..... מבוא
24..... תפילות וסדר יום
32..... קריאת ספר תורה
38..... שבת וקדושתה
49..... מועדים – ראש השנה
53..... מועדים – יום כיפור
55..... מועדים – סוכות
58..... מועדים – חנוכה
60..... מועדים – טו בשבט
62..... מועדים – פורים
63..... מועדים – פסח
65..... מועדים - שבועות
66..... מועדים – תשעה באב

חלק שני – פרקי זיכרון

- 74..... מסע הלוויה וההספדים
97..... יום פקודת השבעה והשלושים
125..... יום פקודת השנה

164.....	דרכי אבא בדרכיו של ר' מאיר בעל הנס
172... 12	מסכת תאריכים מיום פטירתו ועד האזכרה ה-12
178.....	שיטתו בלימוד המשנה והגמרא
184.....	אור החיים ואורח חייו של אבי לאור תורתו
206.....	קינות ודברי מליצה .

חלק שלישי – מתוך כתביו

212	תעודת הסמכה לשחיטה
213.....	קמיעות
214	ספר תורת חכם והערותיו בספר
215.....	ספר השחיטה ...
282	מתעודותיו
293.....	מאמר לנפטר בכתב ידו
296.....	מקום קבורתו

צְדִיק בְּאִמוּנָתוֹ יִזְחֵל – קְוִיִּם לְדַמוּתוֹ

תולדותיו

רבי מרדכי אביטן נולד בשנת תרע"ז (1917) במרוקו, גר וגדל עם הוריו רחל ורבי יצחק. עוד בינקותו ינק את רזי התורה מאביו. בהיותו נער התחבבה עליו התורה ואת כל זמנו הקדיש ללימוד התורה. התפרסם ברבים בחוכמתו, בחריפותו ובתפיסה טובה בהבנת התורה לעומק ולא להסתפק בפשט בלבד. את המשך למודיו עשה בישיבת "תלמוד תורה" במרקש, הקדיש ימיו בצעירותו לתורה, שם למד גם דיני שחיטה יחד עם תלמידים נוספים. מבין הלומדים בלטו בבקיאותם ר' מסעוד ר' דוד ורבי מורדכי. הם נהגו ללמוד שעות רבות והשיא היה לקראת המבחן כדי לקבל תעודת שוחט. רבי מורדכי היה הראשון שקיבל תעודת הצטיינות והסמכה לשוחט. בשנת תרצ"ה (1935) קיבל תעודת הסמכה בהיותו בן שמונה עשרה.

בגיל שמונה עשרה התחתן עם אימנו רחל ועסק במסחר למחייתו. הוא רכש חנות קטנה בסיוע כספי מצד המשפחה המורחבת וכך התפרנס במהלך חייו עד שעלה ארצה. בימי שני וחמישי נהג לצאת לשוק ושם למכור את מרכולתו, אולם במקביל למסחרו לימוד התורה לא מש מידו. ובכל שעה פנויה ובכל דקה ניצל את הזמן ללימוד תורה - חקר, דרש ושינן בתורה, עיין בגמרא ובמשנה, בכתבי הרמבם, בזוהר ועוד. עם השנים הלך ונעשה לאדם גדול בתורה ונתמנה לשליח ציבור ושוחט ובודק בעיר רסאט.

רבי מרדכי ברח מן הכבוד והשתדל שלא יקראו לו רב, ובכך התפרנס מיגיע כפיו מבלי להצטרך לקבל שכר עבור עבודתו כרב.

בכל חייו, געגועיו לארץ ישראל היו רבים ולפני העליה ארצה עבר לגור בקזבלנקה במשך שנתיים עד לקבלת אישור עליה. בשנת 1962 עלה לארץ ישראל. בארץ ישראל בשנים הראשונות גם התפרנס מיגיע כפיו למרות שהוצעו לו הצעות לשרת ברבנות בבאר שבע, אך ברח מן הכבוד. ולאחר ימים, כאילו "נעקרה" חנותו ממרוקו והושמה בעיר באר שבע, וכך פתח לו חנות שממנה פרנס את משפחתו הברוכה 12 ילדים והברכה הייתה שורה במקום. מעולם לא מש ספר התורה מידי ובכל רגע פנוי הקדיש ללימוד תורה. למרות עיסוקו במכולת, תמיד הדגיש שהתורה עיקר ומלאכתו עראי .

סדר יומו החל עוד בחצות לילה כשהשכים לעורר את השחר בתיקון חצות ולאחר מכן התפלל במנין עם הנץ ועסק בלימוד בחוק לישראל. לאחר התפילה ניגש לפתוח את חנות המכולת ולאורך שנים ניצל כל רגע קט שלא היו אנשים בחנות. היה מספיק ללמוד מן הפרשה, עם ביאוריהם של אור החיים, האלשיך הקדוש ומ"ב פירושים לתורה, עבר ללימוד משנה, גמרא ולימוד בזוהר.

לאחר מנוחת צהרים היה חוזר למכולת לזמן קצר ולאחר מכן היה לומד תורה עם רבי חיים שושנה זצ"ל, שם ישבו שניהם שעות ארוכות בלימוד תורה ולימוד מעמיק בגמרא.

לאחר תפילת ערבית היה חוזר לביתו ולקראת השעה שמונה בערב היה יושב ללימוד קבוע בגמרא עם תלמידו ר' יצחק, ועסקו בלימוד גמרא. בסיום הלימוד היה יושב לארוחת ערב ומיד לאחריה לימוד משנה.

יום שבת היה יום כפול ומוכפל בלימוד תורה, והיה מקדיש את השבת למיעוט שינה ורובו לתורה לימוד באור החיים, האלשיך ועוד רבים. הוא העביר שיעור משנה קבוע לאחר תפילת שחרית של שבת ובין

מנחה לערבית היה מעביר שיעורים בבית הכנסת , בצאת השבת היה מקדיש את זמנו ללימוד בזוהר עם חברו רבי מנחם גבאי .

בקהילה היה מרביץ תורה החל בשיעורי בוקר, שיעורים אחה"צ. בערבי שבתות וחגים ובכל זמן פנוי דרש להקדיש זמן ללימוד תורה. בתקופת חודש אלול היה יוצא למסע הרצאות בין בתי כנסיות להעביר דרשות לקראת הימים הנוראים .

רב מסחרו היה משולש חלקו למאכל ומשתה , חלקו לבגדים ואחזקת בית וחלקו לצדקה ומעשה חסד .

רבים ממעשי החסד היו נסתרים מן הכל והיה משתדל לעשות חסד בצנעה . הוא איפשר ללא מעט אנשים לקנות בהקפה למרות שלא שילמו . כמו כן הוא בעצמו היה דואג להעביר מוצרים לזקקים .

בבית הכנסת בו התפלל, דאג שחלק מן הכספים יועברו ללומדי תורה, והיה מקפיד להעביר כספים לשיבות ולאברכי ישיבות. יחד עם מספר חברים הקימו גמ"ח לסיוע לחתנים ודאגו לכל מחסורם, הגדיל לעשות בחסדיו שהיה הוא בעצמו הולך עם החתן לתופר בכדי שיתפרו לחתן את המיטב שבבגדים. מסירותו למען הזולת בין ציבור ובין יחיד הייתה גדולה .

כאיש ספר ואיש תורה הנחיל מידה זו לבניו ולבנותיו ודאג לחינוך 12 ילדיו וזכה שכל ילדיו שמרו על משמרתו ובדרך התורה הלכו . את מידת החסד נטע בבניו ובבנותיו להיות אנשי חסד .

עד יומו האחרון לא מש מלימוד התורה ומהעת בה הפסיק לעבוד בחנות המכולת העביר את זמנו בלימוד תורה בכולל. הוא היה מתגנב

אל השיעורים ובענווה רבה משתתף בשיעור. כאשר פתח את פיו הכירו בגדולתו ובחריפותו והיו מבקשים שיבוא וישב בשורה הראשונה והוא בשלו להשאר בשורה מאחור, וכך היא מידתו ענוותן ושפל ברך והתבטלותו לרבותיו.

בימיו האחרונים עת נפל לחולי וכבר לא היה יכול לדבר, היה מסמן בידיו ליפוף על ידו השמאלית שהבנו שמבקש הוא בהנחת התפילין כולו עטוף אדרת תורה.

בשבת האחרונה לפני מיתתו, עם צאת השבת, כשהבדלתי על כוס היין וברכתי "בורא עצי בשמים", הוא לקח נשימה ארוכה עד מאוד מן ההדס, כחכם היודע שמיתתו קרובה ולקח מן ההדס משום שהשבת נותנת נשמה יתירה באדם ובמוצאי שבת ניטלת ממנו ולכן תקנו חכמים להריח בבשמים כדי להשיב נפשו ונשמתו היתירה העוזבת אותו.

רבי מרדכי נפטר בליל שבת קודש, פרשת בלק, י"ד תמוז תשס"ז. נקבר במוצאי שבת קודש ליל ט"ו תמוז, יום הילולת אור החיים הקדוש, בן 90 היה במותו.

הוא ימליץ טוב בעדינו ונזכה לגאולה השלמה במהרה בימנו, ובלע המות לנצח ומחה ה' א- להים דמעה מעל כל פנים, אמן

כתבה שהתפרסמה בעיתון המקומי הדתי בבאר שבע

מאת אריאל כהן

לפני כשבועיים, מוקף בבני משפחתו ובשיבה טובה, הלך לעולמו רבי מרדכי אביטן זצ"ל, יהודי חסיד וקדוש שחלק מגדולתו וגאונותו מתגלות לראשונה כיום, רק לאחר פטירתו.

בכל עיר בישראל נותרו עדיין יהודים מעטים שהם בבחינת 'הדרת זקנים שיבה' אנשי תורה וחסד, שעיסוק בלימוד תורה הוא לחם חוקם והם עושים זאת באהבה גדולה, בתמימות ובביטול גמור. מרביתם צנועים ונחבאים אל הכלים. אין הם זקוקים לטובתו של איש, אין מסביבם עדת חסידים, מקורבים ומקרבים, והם עובדים את קונם ביראת שמיים ובשמחה אמיתית.

בליל שבת קודש פרשת בלק לפני כשבועיים, באשמורת הבוקר, הלך כדרך כל הארץ ובשיבה טובה, אחד מצדיקיה הנסתרים של העיר באר שבע, רבי מרדכי אביטן זצ"ל, יהודי למדן וחסיד שזכה לשבת בשולחנם של תלמידי חכמים ולשתות בצמא את תורתם. רבי מרדכי התגורר בבאר שבע וגידל בה את משפחתו הענפה וזכה להעמיד אחריו 12 ילדים שיחי אשר זכו לקבל מעט מהנהגותיו הקדושות ויראת

השמיים הגדולה שהיה בו במשך כל שנות חייו. בשל צניעותו ופרישותו מכל סממן של יוהרה, לא פורסמו מעולם מופתים שעשה, וניסים שנעשו לאחרים בזכותו. הוא זכה ללמוד במחיצתו של הבבא רבי מאיר אבוחצירא זצ"ל, ואף עם הבבא סאלי זיע"א היו לו קשרי ידידות עמוקים. כמו כן היה תלמידו וחברו של הרה"ג חיים שושנה זצ"ל בנם של קדושים הטמון אף הוא בעיר באר שבע. כל ימיו היה רבי מרדכי איש תורה וחסד, עניו הנחבא אל הכלים ורבים ממכריו לא ידעו על גאונותו המופלגת, בקיאותו וכושרו הלימודי החריף בנגלה ובנסתר. בכל ימיו בין רבנים שאב רבי מרדכי כוחות להוסיף וללמוד שוב ושוב גמרא, משנה, זוהר והלכות והיה נהנה מכל לימוד ודבר שבקדושה. יום יום היו על שפתיו פסוקי תהילים ופרקים שלמים מן התלמוד שהוסיף ושנן בהם שוב ושוב. בזכות שעות רבות של לימוד תורה וחיים בקדושה וטהרה זכה ר' מרדכי לברך ולעזור ליהודים רבים שנושעו וראו נפלאות בזכות ברכתיו ולא מעט נשים עקרות נושעו בזכות ברכתו. עוד בהיותו במרוקו ארץ לידתו יצא שמעו של רבי מרדכי למרחוק, כמייעץ לאנשים בנושאים רבים ומסייע לחולים ונזקקים בכל צרה. בחוכמתו הרבה וידיעותיו המקיפות בנגלה ובנסתר עשה שימוש יומיומי בסיוע לבני הקהילה. בין שאר הספרים שכתב היה גם ספר סגולות אותו העניק ר' מרדכי למלך מרוקו לאחר שזה ביקש להיפגש עם ר' מרדכי. אך מיום עלותו ארצה קיבל עליו שלא לעסוק עוד בנסתר ממש, אלא להקדיש עצמו ללימוד תורה, להשפיע ולסייע לילדיו ומשפחתו. בני המשפחה ידעו על פעולות בודדות בהם פעל הרב לרפואת ילד במצב קשה, פקידת בן זכר ואירועים חריגים במשפחה, אולם רבי מרדכי דחה בכל תוקף מבקשת הרבים לפעול בתחום והשיב בשלילה לכל מבקש והקדיש את עצמו ללמוד תורה להשפיע ולסייע לילדיו ומשפחתו.

בתחילת דרכה של המשפחה בבירת הנגב, היתה המשפחה מתגוררת בשכונת 'משק עזר' כמו משפחות עולים רבות ממדינות צפון אפריקה. ר' מרדכי פרנס את משפחתו באמצעות חנות מכולת שהייתה לו בשכונה ו' בעיר. שימש כרב שוחט ובודק של הקהילה בעיר. תושבי השכונה זוכרים כיצד היו נכנסים לחנותו של ר' מרדכי ותמיד תמיד ראשו טמון עמוק בתוך ספר הזוהר או בקריאת 'חוק לישראל'. גם בשעת העבודה היה שקוע בלימוד תורה, גופו היה בחנות אך ראשו מונח בסוגיות בגמרא או בשינון פרקי תהילים בבחינת "תורתו קבע ומלאכתו ארעי". יכולת הלימוד המופלאה שבה זכה סייעה לו במשך השנים לדעת את התורה כולה על טעמי המקרא בעל פה. בשעת קריאה בתורה היה ר' מרדכי מתקן את הבעל קורא מבלי להביט כלל בחומש. זיכרון צילומי נדיר של כל אות, טעם ותג שכבר קשה לראות במחוזותינו. שליטתו בנגלה ובנסתר ובידיעת הש"ס המשנה ומפרשיה בעל פה, בזמן לימודיו כאשר כהו עיניו היה רבי מרדכי מלמד את בני החבורה בע"פ ללא ספר בלימוד המשנה על מפרשיה וכן בלימוד הגמרא.

בשנים האחרונות לעת זקנה, עזב את החנות וישב ללמוד בכולל בעלי בתים במשך כל שעות היום כמו כן היה מעביר שיעורים בכמה בתי כנסת בשכונה ו' הישנה. ר' מרדכי זכה לקיים את מצוות "כתבו לכם" ואף הכניס בחייו ספר תורה הנושא את שמו. מעבר לכל סיפורי כוחות הקדושה אשר מספרים עליו ועל היותו איש תורה אמיתי שעסק בכל מקצועות התורה, בולטת אישיותו החמה והלבבית, מאירת הפנים ונעימת ההליכות.

הרב מרדכי היה מחובר בכל נימיו וגידיו לפרשנותו של אור החיים הקדוש ולמד את תורתו בשעות הקטנות של ליל שבת ולאורך כל השבוע ונפשו קשורה בנפשו .

בני המשפחה זוכרים שתמיד הזכיר ר' מרדכי את הצדיק ר' חיים בן עטר- האור החיים הקדוש, רק בפטירתו הבינה המשפחה את עומק הקשר המיוחד שהיה ביניהם....

ביום רביעי האחרון בחייו, לקה רבי מרדכי באירוע מוחי ומצבו התדרדר, הוא הובהל לבית החולים ומצבו התדרדר אט אט. כל בני המשפחה ישבו סביבו וקיוו לשיפור במצבו.

ביום חמישי בשעות הערב מצבו של ר' מרדכי התדרדר מאד, לחץ הדם והדופק כבר העידו על סימנים של מוות קרב וכל בני המשפחה התאספו סביבו מן הגדול לקטן. במיטתו שכב רבי מרדכי כמלאך מבלי נוע, גופו נוכח אך נשמתו כאילו מסרבת לסיים את שליחותה. בני המשפחה ידעו כי אביהם אהב מאד את רבי חיים בן עטר וקיוו כי יחזיק מעמד עד ליום ההילולא שחל במוצאי השבת. באותו הרגע שאמרו לר' מרדכי את שמו של אור החיים הקדוש והזכירו בפניו הרדומות את יום ההילולא, החל המוניטור להשתולל ולהתעורר לחיים, בני המשפחה הרגישו כי נשמתו עולה ויורדת ואינה מוכנה להיפרד עדיין מהעולם אלא מחכה ליום השבת .

בליל שבת בשעת לילה מאוחרת שוב נרשמה התדרדרות חדה בדופק ובלחץ הדם, בניו שהיו סביבו כל העת, התאספו כשבגדי שבת עליהם, סביב מיטת האב והחלו והחלו יחד בקבלת שבת, שיר השירים, כאשר בנו של הצדיק ר' חיים שושנה זצ"ל מקדש על היין ולאחר מכן המשיכו את מנהג אביהם כמידי שבת בשבתו "בר יוחאי" פתח ר' יצחק ואמר .. אזמר בשבחין וסיימו בלימוד אור החיים הקדוש על

פרשת בלק "ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו " שם מפרש אור החיים הקדוש "ה' אלהיו עמו גם אם ייסרהו , על משמרת אהבתו יעמוד וממשיך האור חיים ומסיים על רבי עקיבא שהיו סורקים בשרו במסרקות של ברזל והיה מאריך באחד גם שסורקין בשרו מדבק נפשו בה' באלהיו וכך במעמד כל בניו ובנותיו לבושים בלבן לכבוד השבת נפרדו מאביהם בשמע שראל ה' אלוקינו ה' אחד . במוצאי השבת ניטמן רבי מרדכי בדיוק באותו היום ובאותו התאריך והשעה שבה ניטמן רבי חיים בן עטר זצ"ל שאותו כה אהב רבי מרדכי כל חייו.

במסע הלוויה של רבי מרדכי אשר החל סמוך לחצות הלילה במוצאי שבת, השתתפו מאות רבות של יהודים תושבי באר שבע והסביבה אשר ליוו את מיטתו בהקפות סביב מיטתו ובתקיעות חצוצרות ושופרות. רבני ערים ופשוטי עם הלכו זה לצד זה אחר מיטתו כשהתרגשות ועצב מתערבבים להם יחד. למרות השעה המאוחרת, נמשכה ההלוויה עד השעות הקטנות של הלילה והתרגשות גדולה של קדושה אחזה בכל המלווים.

מקום קבורתו גם מעוררת השתאות רבה , רבו וחברו הצדיק רבי חיים שושנה (מחבר ספר אעירה שחר) היו קרובים בחייהם כאהבת דוד והונתן כל חייהם עמלו יחד בלימוד התורה , רבם מעידים על הלימוד החריף שהתנהל בן גדולי התורה, רבים לא עמדו ביכולת הניתוח והלימוד שלהם .

מי שראה את רבי חיים ורבי מרדכי לומדים מעיד שלימודם כשני מלאכים ואש יוקדת .

חברותם היה בדומה ללימודם של ריש לקיש ור' יוחנן שלא היה קיום אחד ללא השני . רבי מרדכי היה ידוע בחריפותו ובשאלותיו ובלומודו .

מיום שנפטר רב חיים שושנה זצ"ל ירדה עצבות על רבי מרדכי ובכל מעמד היה מתאר את חסרונו בלימוד שאין לו את הלימוד החרף שהיה .

אכן השגחת בורא עולם שבחיהם ובמותם לא נפרדו וכך עם צאת השבת כוונה יד ההשגחה שרבי מרדכי ייקבר בסמוך ובמרחק של 5 ס"מ מאהובו ורבו הרב חיים שושנה זצ"ל .

בסמיכות של חצי מטר קבור גם חברו הרב מנחם גבאי זצ"ל שהיה חברו ללימוד בנסתר .

בכתבים שנשתיירו כתב ר' מרדכי ספר העוסק בהלכות שחיטה ומנהגים בו חתם רבי מרדכי זצ"ל את ספרו כך : "טעמי שחיטה ביום שישי בשבת קודש 26 יום לח' אדר וצרת בכסף בידך לפ"ק כתבתי אותם אני מרדכי אבטאן ולכותב ולקורא בהם תן מנוחה ויזכו ימיו כימי נוח והצונע אותם ימח והלומד בהם ישמח עד ביאת גואל לישראל ...

ספר אשר כתב בקולמוס בשנת וצרת=תרצ"ו לפני 71 שנה , בין דפיו נמצאה תעודה על קבלת הסמכה לשוחט בשנת תרצ"ה

מה רבה הייתה הפתעתם של בני המשפחה כאשר גילו כי בעמוד הראשון של אחד הספרים שכתב מופיעה הכותרת הכל כך מיוחדת "מאמר לנפטר" העוסק בצדיק הנפטר מן העולם. –"הספד לצדיק" . שבת פטירתו של רבי מרדכי חלה ביום שבת קודש פרשת פנחס ומה רבה ההשתוממות שבין כתביו נמצאה פתקה קטנה אשר נושאת את הכתובת "פיוט לפרשת "פנחס" העוסקת בקנאותו של פנחס בדומה לרבי מרדכי שהיה קנאי לגבר ה' "נבא ולא ידע מה נבא " !?

באזכרה שנערכה בתום ימי השבעה, השתתף קהל רב, מכרים מקרוב ומרחוק שבאו לכבד את הנפטר לקרוא משניות לעילוי נשמותו

ולהאזין להספדים לזכרו. לר' מרדכי ספדו הצדיק רבי ברוך אבוחצירא שליט"א, בנו של הבבא סאלי זיע"א אשר דיבר על הקשר האישי המיוחד בין המנוח לבין אביו, כמו כן נשאו דברים רב העיר ב"ש הרה"ג יהודה דרעי שליט"א, הרה"ג בנימין בצרי שליט"א רב קריית האבות ושכונה ו' החדשה, הרה"ג שמעון בן חמו שליט"א רבו של מושב פעמי תש"ז, הרה"ג יורם כהן שליט"א רב שכונת רמות ב"ש, הרה"ג יוסף דהאן שליט"א מנהל מחלקת מקוואות ברבנות באר שבע, הרב שלום דנינו וד"ר עמרם מליץ.

שבת פקידת חודשו תחול ביום טו באב עליו נאמר: "אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב וכיום הכיפורים, העיר באר שבע, איבדה את אחד היהודים הצדיקים שהיו לעיר, אחד מבין רבים שהיו סמל למופת של פשטות וצניעות, שילוב נדיר של למדנות וחרifות, נועם הליכות ואמונת חכמים טהורה וזכה, שכבר נדמה כי חלפה לה מהעולם.

חלק א:

מנהגיו ותורתו .

אור מְרִדְכִי
ספר זיכרון ומבנה.מזו

מִזְהָגִי מו"ר אָבִי רַבִּי מִרְדְּכִי זצ"ל
עָפָ"י דַּעַת זֹכְמִי מִרוֹקוֹ וּמִקּוֹרוֹת מִדְּתוֹךְ
תְּשׁוּבוֹתֵיהֶם עַל זֹכְמִי מִרוֹקוֹ לְבִיסוֹס
מִזְהָגִיו.

ארץ מרוקו העמידה גאוני עולם לאלפים כגון רבי יצחק אלפסי, הרמב"ם, הרא"ש- רבינו אשר, אור החיים הקודש ועוד, חיבוריהם בכל המקצועות יצאו להם בכל העולם הן בהלכה והן בתורה ומנהגי קהילת מרוקו מיוסדים על אדני פז והן אלה מנהגים אשר קדמו למרן השו"ע בעשרות ומאות שנים. בדור האחרון יהדות מרוקו נכספה וגם כלתה אל ארץ הקודש ובאו האחרונים לערער על מנהגי חכמי מרוקו או לטעון שהם מיוסדים על מנהגי אשכנז ועוד, אולם מנהג אבותינו ופסקי חכמינו מיוסדים על אדני פז ועל כן אמרתי אעבור בין מנהגי אבי עליו השלום בכל מעשיו ומתוך אורח חייו להביא את דעת חכמי ההלכה הפוסקים עפ"י מנהגיו ובראשם הרב יוסף משאש זצוק"ל הרב הראשי במרוקו והרב הראשי לירושלים בספריו הרבים שו"ת שמש ומגן, שו"ת תבואות שמש.

ועל העת הזו הבאים לערער את מנהג אבותינו ועמדו רבים לשמור את משמרתם ובי"ה זכינו לאור גדול בעת האחרונה על חזרה המפוארת של מנהגי חכמי מרוקו, סידורי תפילה בנוסח אבותינו. תמיד היה שגור בלשונו של מו"ר אבי שאנו פוסקים דעת מר"ן וכשהבאתי ענין הלכה עפ"י הרב עובדיה יוסף היה אומר לי אני קיבלנו את דעת מר"ן. יהי רצון שחיבור זה יהיו בבחינת כל תלמיד חכם שאומרים שמועה מפיו שפתיו דובבות בקבר אכי"ר.

א: תיקון חצות

מו"ר אבי היה ער קודם השחר וכבר בחצות הלילה היה קם לתיקון חצות להתאונן ולבכות על חורבן בית קדשינו, ותפילתו חרישית נשמעת בין כתלי הבית.

חז"ל אמרו שראוי לכל יהודי להיות מיצר תמיד על חורבן בית המקדש וכך מובא בטור אורח חיים סימן א': " ישכים קודם אור הבוקר לקום להתחנן לפני בוראו... וטוב למי שמקדים, שיכוין לשעות שמשנתות המשמרות, שהן בשליש הלילה, ולסוף שני שלישי הלילה, ולסוף הלילה, שבאלו הזמנים הקב"ה נזכר לחורבן הבית ופיזור ישראל בין אומות העולם, והתפילה שיתפלל אדם באותה שעה על החורבן והפיזור רצוייה וקרובה להתקבל. ויפיל תחינתו לפני המקום, אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו בתחנוניו, כי טוב מעט בכוונה מהרבות בהם שלא בכוונה..."

תיקון חצות ניתן לעשותו יחיד, ללא מניין. וכך היה אבי מתיישב על הארץ והיה עושה את תיקון הכולל תיקון רחל ותיקון לאה. תיקון רחל הוא בכי וצער על החורבן ואת תיקון לאה הוא תהילים לשם בניית הבית. ובימים שאין בהם תחנון היה אומר תיקון לאה בלבד וכן בשבת רק לא היה אומר מזמור יענך ה'.

על פי תורת הקבלה תיקון חצות הוא תיקון חשוב בדרך להבאת הגאולה ודרכו של אבי היה בסוד ה'.

ב: נטילת ידיים ביציאה מבית הכסא

כשהיה יוצא מבית הכסא בשבתו בחנות המכולת לא תמיד היה שוטף את ידיו עם נטלה – כלי, בביתו היה נוטל עם נטלה.

וכן כך נפסק להלכה בשמ"ש ומגן ג, אוח ל"ז – היוצא מבית הכסא די לו שישפוך על ידיו מים מן הברז ואין צריך כלי וגי פעמים וכן כתב הנה המנהג במארוקו שראיתי מימי חרפי שכל החכמים קטן או גדול נוטל ידו מן הברז בפעם אחת, ועוף לא צווח צפור לא צפצף וכן נהגנו גם אנחנו אחריהם..".

ג: "לשם יחוד"

לפני התפילות וכן לפני קיום המצוות כגון תפילין, קידוש היה מקפיד לומר "לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה".

ואכן כך היה מנהג יחידים מיהודי העירות והכפרים במרוקו לומר לשם יחוד לפני כל התפילות וקיום המצוות.

לשם יחוד הם קבוצה של תפילות יהודית-קבלית שונות, הנאמרות כהקדמה לעשיית מצווה או לתפילת-חובה. בתחילת תפילות אלו מופיע הביטוי 'לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה', ועל שם פתיחה זו קרויות תפילות אלו 'לשם יחוד'. התפילה נאמרת בעיקר על ידי החסידים והספרדים. משמעות התפילה באופן פשוט היא התעוררות וכוונה בעשיית המצוה או התפילה. לפי הקבלה משמעותה, שעל ידי עשיית המצוה או התפילה האדם גורם יחוד עליון בין הקב"ה לבין השכינה.

ד: "הקשר בציצית"

כשנצרכת לקשור ציצית בשבילו הקפיד לציין בפני לעשות את
הקשר של: י-ה-ו-ה – עשרים ושש כריכות כמנין הוי"ה .

מנהג אבי בניגוד למה שמופיע בילקוט יוסף שיש לקשור את ציצית בסדר
הבא : קשר - ז - קשר - ח - קשר - יא - קשר - יג - קשר .

סה"כ חמישה קשרים וארבע חוליות של כריכות העולות למנין "הוי"ה אחד
= 39 .

אולם מנהג צפון אפריקה כמנין הוי"ה 26 כריכות

קשר - י - קשר - ה - קשר - ו - קשר - ה - קשר .

את הציצית לא היה מוציא מבגדיו וכך הובא בשמ"ש ומגן (ח"ב או"ח עד)
"לא נהגנו להראות הציציות מחוץ לבגדים " .

ה: "תפילין של ר"ת"

לא נהג בהנחת תפילין של ר"ת ורק בהגיעו בערך לגיל שישים
וחמש , ביקש ממני לקנות לו תפילין של ר"ת .

הרב משאש בספרו שמ"ש ומגן (ג, נח) כתב שלא נהגו להניח תפילין של ר"ת.
אולם מר"ן כתב שלא יניח תפילין של רבינו ת"ם אלא מי שמוחזק ומפורסם
בחסידות אולם הרב עובדיה יוסף בספרו ילקוט יוסף כתב שבדור הזה
שהנחת תפילין דרבינו תם נפוצה גם אצל אברכים ובעלי בתים יראי שמים ,
אין לחוש יותר משום יוהרא. ולכן מצווה שכל אחד ואחד יחוש לדבר גדולי
הפוסקים שסוברים כדעת רבינו תם .

היה מניח את התפילין של ר"ת לאחר עמידת שמונה עשרה .

ו: "אמירת קדש – והיה כי יביאך "

עפ"י מקום מנהגו בתפילה , היה אומר את שתי הפרשיות קדש-
והיה כי יביאך לפני "ה מלך" .

ז: "בכניסתו לבית הכנסת "

היה נוהג להתעטף בטלית ולהניח תפילין בביתו והיה יוצא אל
בית הכנסת , ובכניסתו היה משתחוה ואומר "מה טובו אוהליך
יעקב.."

כשהאדם מתעטף בציצית ולובש תפילין ויצא מפתח ביתו הקב"ה שמח
ומלאך המשחית זז משם וניצול האדם מכל נזק ומכל משחית .

ח: "פתח אליהו וקדיש "

נהג לומר בכל תפילה פתח אליהו הנביא זכור לטוב .
בקדיש לא היה כורע , לא תמיד היה מקפיד שפניו של האומר
קדיש יהיו לכוון מערב . וכשהיה אומר עושה שלום במרומיו
משתחוה קמעא ופונה לצד ימין ואומר יעשה שלום עלינו ופונה
לצד שמאל ואומר ועל כל עמו ישראל .
ומנהגו בקדיש תתקבל "קדם אבונא דבשמיא וארעא ואמרו
אמן"

בקדיש על ישראל: "יאה לנא ולהון ולכון שלמא חנא וחסדא
וחיי אריכי ומזוני רויחי ורחמי מן קדם אלהא מארי שמיא
וארעא ואמרו אמן "

ט: "מס' הציציות שהיה אוחז בידיו בזמן ק"ש "

היה נוהג לאחוז את כל ארבעת ציציותיו וכך מנהג המקובלים .

מובא בשמ"ש ומגן (ח"ג סי לב) שהמנהג לקחת שתי ציציות בלבד הוא דעת מרן . אולם מנהג אבי לאחוז את רבעת הציציות וכן מובא בסידור תפילת החודש שהתפלל בו .

י: "אמירת פיוטים בתוך הזמירות "

ראה סימן י'

יא: "עמידה בזמן חזרת שליח ציבור "

היה נוהג לעמוד בזמן החזרה ולא ישב כלל אף בחזרה של ר"ה ויוה"כ והקפיד בענין .

בילקוט יוסף שמותר לשבת בחזרת השליח ציבור לאחר הקדושה... והמחמיר לעמוד בכל תפילת החזרה תבוא עליו הברכה .
אולם מנהג מרוקו נהגו שהציבור עומד בזמן חזרת הש"צ .

יב: חזרת הש"צ – עיין בשבת אות

יג: "יראו עינינו "

היה נוהגים לומר במוצאי שבת וחג ובחול המועד
"יראו עינינו וישמח לבנו ותגל נפשנו בישועתך מלכנו באמת
באמור לציון מלך אלוהיך. ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד כי
המלכות שלך היא ולעולמי עד תמלוך בכבוד כי אין לנו מלך אלא
אתה ברוך אתה ה' המולך בכבודו אל חי וקיים תמיד ימלוך עלינו
מהרה לעולם ועד ועל כל מעשיו "

מנהג עתיק אצל יהודי מרוקו לומר פסוקים אלו וכבר קודמים כגון בעלי
התוספות הזכירו מנהג זה , ולא היה חשש להפסק שנחשב כגאולה אריכתא
וכן מוזכר ברמב"ם ובסידורי הגאונים ויש נהגו להוסיף מזמור לדוד קודם
יראו עינינו .

יד: "נפילת אפיים "

היה נוהג להטות קמעא על צד שמאל

בילקוט יוסף מובא שאין נופלים על פניהם בזמן אמירת מזמור לדוד ואבינו
מלכנו משום הנופל על פניו ואינו מכון ליבו כראוי כשומר המזמור עלול ח"ו
להסתלק מן העולם בקיצור ימים ושנים (עפ"י הזוהר סוף פרשת במדבר) .
אולם מרן פסק "נהגו להטות על צד שמאל " (סימן קלא סעיף א)
וכך נהג אבי וכן נוהגים חסידים ואנשי מעשה .

טז: "עלינו לשבח "

היה אומר אותנו בנחת ובסופו היה מוסיף "ובתורתך ה' אלוהינו
כתוב לאמר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד "

עלינו לשבח – חותם כל אחת מתפילות היום, "עלינו לשבח" מתחיל באות **ע** ומסתיים באות **ד'** וכן "על נקווה לך" מתחיל באות **ע** ומסתיים באות **ד'** באמונה לפני מלך המלכים הקב"ה ועל כן תמצא סידורים המציינים שבשבת אין אומרים "על נקווה" כי אין מוסרים עדות בשבת .

יז: "קדיש אחר עלינו לשבח"

היו נוהגים בבית הכנסת לומר חצי קדיש לאחר "עלינו לשבח"

יח: אמירת "ברוך הוא וברוך שמו"

מו"ר אבי היה מקפיד לענות על כל ברכה וברכה שהיה שומע בכל "ברוך הוא וברוך שמו" , הן ברכות של חזן כגון שופר, ספירת העומר, מגילה, מוציא, קידוש ועוד .

מין שו"ע כתב (או"ח סימן קכ"ד) "על כל ברכה וברכה שאדם שומע בכל מקום אומר ב"ה וברוך שמו "

הרב עובדיה יוסף על פי פסיקתו קבע שלא עונים "ברוך הוא וברוך שמו" על ברכות שמתכוונים לצאת בהן כגון : ברכת שופר, ברכת מגילה, קידוש ועוד רבים. אך הם חייבים לענות ברוך הוא וברוך שמו על ברכות שאינן מתכוונים לצאת בהם .

אולם הרב שלום משאש יצא חוצץ נגד פסיקה זו והודיע בשער בת רבים (שמ"ש ומגן חלק שני סימן לד ועוד רבים) " ..כי ראיתי שבמרוקו היינו עונים ב"ה וב"ש על כל ברכה ששומעין, בין חייבים בה או לא . וכאן ראיתי בארץ ...שיש שאין משיבים ב"ה וב"ש אלא על ברכה שאין חייבים בה ויש שאין עונים על שום ברכה ב"ה וב"ש ... **כי במרוקו לא נשמע מנהג זה בכלל וכל העם כקטן וכגדול ובכללם רבנים גדולים ועצומים , היו עונים ב"ה**

וב"ש על כל ברכה וברכה ללא שום חילוק ..וכן לרה"ג רפאל ברוך טולידאנו זצ"ל ולהרה"ג מכלוף אבוחצירא זצ"ל ועוד שכולם העידו על המנהג לענות ב"ה וב"ש על כל ברכה ... גם ריעותא גדולה יצאה מאלו הנזהרים שלא לענות שראיתי במו עיני שכל כך הרגילו עצמם שלא לענות עד שאפילו ברכות שאין חיבים בהם או כבר יצאו ידי חובה אין עונין עליהם ב"ה וב"ש ...ונמצא שיצא שכרם בהפסדם ...וכשאני לעצמי כמו צער בנפשי כשאני רואה צבור שאינם עונים ב"ה וב"ש נראה לומר חס ושלום כמזלזלים בכבוד השי"ת ע"י אותה דומיה השוררת מבלי להתחרד ולהיות כל הגוף מירתע לענות ב"ה וב"ש בקול רם ולהרבות כבוד שמים ולפי קוצר דעתי לא יפה עשו להפוך ולבטל מנהג העולם שהוא עומד על בסיס חזק ואיתן ..גם על ידי אותה דומיה יבואו להסיח דעתם מן הברכה למחשבות אחרות . לא כן באמירת ב"ה וב"ש נשאר קשור עם המברך ומכוין תחילה ואני מרגיש בעצמי שאם אפסיק מלענות נ"ל כאילו לא ברכתי ...ראוי והגון לנו להחזיר עטרה ליושנה למנהג ירושלים ומנהג העולם ולהזהיר לעם לענות ב"ה וב"ש ..ובזה יחזרו למנהגם הראשון לברך על כל ברכה ...על כל פנים אנו לא נזוז ממנהגינו העתיק והותיק שהוא מנהג יציב ונכון וקיים וישר

יט: "ספר תורה"

ספר תורה אצל יהודי מרוקו לא היה נתון בתוך תיבת עץ אלא גלול סביב שני עמודי עץ והיריעות היו עטופות בבד לכל אורך ספר התורה .

כנער זכורני ספרו של רבי חיים שושנה זצ"ל שכתבו בידו , ספר זה הייתי מלווה במשך שנים, כל שבת מביתו לבית הכנסת. והספר לא היה מונח בתוך ארגז אלא כפי שתואר לעיל וכך גם נוהגים האשכנזים אולם בשונה לאשכנזים היה עטוף כל ספר התורה ביריעות בד וכל זאת בכדי שלא יגעו בגוף ספר תורה ללא הפסק של בד או מטפחת .

ספר התורה שהכניס אבי היה כבר כמנהג המקום וכבר נהגו לעשותו בארון עץ , אולם גם הספר היה עטוף ביריעות בד לכל אורך הקלף, ואמר אבי עליו השלום שעל דרך האמת היא כפי הספר של רבי חיים שושנה זצ"ל .

כ: "לפני הגבהת ספר תורה"

זכורני שהיו שואלים אותנו מה הפסוקים שאומרים לפני הגבהת ספר תורה, שהיה הוא בעל הקורא לאורך שנים .

בשבת מתחיל :

"ישמחו השמים ותגלה ארץ ויאמרו בגויים ה' מלך ישמח הר ציון
תגלנה בנות יהודה למען משפטיך
ביום חול : מתחיל מכאן :

"על הכל יתגדל ויתקדש יתברך ויתרומם ויתנשא שמו של של
מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא , בעולמות שברא העולם
הזה והעולם הבא, כרצונו וכרצון יראיו וכרצון כל עמו בית
ישראל. תגלה ותראה מלכותו עלינו במהרה ויחון וירחם על

פלטתנו ועל פלטת עמו בית ישראל בחן ובחסד ברחמים וברצון
ואמרו כל העם אמן. הרחמן הוא יחזיר שביתנו ושבת עמו בית
ישראל במהרה בימנו ויוציאנו מכל צרותינו לרווחה ומאפלה
לאורה בקרוב ואמרו כל העם אמן . יהי שם ה' מבורך מעתה ועד
עולם. כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו.

ומגביה ואומר : וזאת התורה... ונהג להשתחוות מול ספר
התורה.
קטע זה בתוכנו דומה לתוכן הקדיש .

כא: כאשר מוציאים יותר מספר אחד

כשהיו מוציאים יותר מספר אחד הראשון מגביהים וכאשר
מעלים לקרוא בספר השני היה אומר את הפסוק הזה :
"ה' אלהים צבאות, השבינו אליך ונושעה"
אין כאל ישורון רכב שמים בעזרך ובגאותו שחקים"

כב: הברכה לעולה לתורה "ה' עמכם"

כשהיה עולה לתורה היה פותח ואומר : השם עמכם" ולא אומר
את השם אדנו"ת והקהל עונה "יברכך השם"

יש הפותחים בלשון "רבנן ברכו" אולם מנהגי מרוקו לומר " השם עמכם"
וכן לא נאמר בשם אדנו"ת משום שהזוהר אוסר להתחיל את הדיבור בשם
ה' , שאין להזכיר את השם הקדוש אלא אחרי מילה שכן כתוב בראשית ברא
אלהים . וכן מובא כל המזכיר שם הקב"ה בריקנות טוב לו שלא נברא (עפ"י
הזוהר יתרו)

כג: "אמת תורתינו הקדושה"

בכל חייו כאשר היה עולה לתורה הוא היה קורא את הקריאה וכמעט בכל קטע שנקרא ידע את הקריאה על דקדוקיה וטעמיה , אולם בתקופות שענינו כהו ולא היה יכול לקרוא מתוך ספר התורה היה עולה ואינו קורא ולאחר הקריאה היה אומר "אמת תורתנו הקדושה " ומברך את הברכות .

הנוהג הוא שאין העולה קורא את הקריאה עם החזן ועל כן כאשר הוא אומר "אמת תורתנו הקדושה" הוא מאשר שאכן שמע את הקריאה מהש"צ ואינו מברך לבטלה ששמיעתו נחשבת כדין שומע ועונה , ועיין בהמשך לגבי חובת העולה בקריאה בלחש עם החזן .

כמו כן ענין "אמת תורתנו הקדושה" אינה נחשבת הפסק משום שמילים אלו מענין הברכה וכן בפסוק שאומר גואלנו ה' צבאות לאחר ההפטרה קודם הברכות .

אולם הרב עובדיה יוסף כותב : "הנוהגים לומר אמת תורתנו הקדושה .. אין למחות בידם משום הפסק שיש להם על מה שיסמוכו ...ומכל מקום טוב ונכון ליעצם בנחת שלא לאומרו"

כד: העולה לתורה קורא בלחש מבלי להשמיע לאזנו

העולה לתורה צריך לקרא עם הש"צ אך לא ישמיע לאזנו . כמו בעמידה.

הרב עובדיה יוסף כתב שחייב אדם לקרוא בפיו בלחש את הקריאה מתוך ספר התורה יחד עם החזן ואינו יכול לצאת בשמיעה מטעם "שומע כעונה" .

הרב משאש בספרו שמ"ש ומגן (ח"א סימן יא) ציין הערה חשובה וכתב "כיום רבו עמי הארץ שלא רק שאינם יודעים שצריך לקרות בלחש יחד עם שליח הציבור אלא שאינם יכולים לקרא איתו כי אינם יודעים אפילו את צורת האותיות ולא יתכן מלהימנע מלהעלותם לתורה כי אז נצטרך לסגור בתי כנסיות רבים "

כה: עליית קטן לתורה כחלק משבעה קרואים

אבי עליו השלום היה הולך איתי לבית הכנסת "ישמח משה" של רבי מנחם גבאי זצ"ל, שם היו מאפשרים לי לעלות לתורה ולקרא. (כך נהג עימי מהיותי בן 8-11)

כן פסק הרב עובדיה בילקוט יוסף שמותר להעלות קטן לספר תורה בשבתות ובימים טובים והקטן מצטרף לחובת שבעה עולים והוא שהגיע לחינוך ויודע למי מברכים ויכול הקטן לקרוא בעצמו את פרשת עלייתו... ובמקום שאין מעלין קטן לספר תורה יעשו כמנהגם .

כו: הפטרות

נהגו לשורר לעולה להפטרה "קדושת שבת..."
בשבת ויצא ההפטרה הייתה: "עמי תלואים"
בשבת שמות ההפטרה הייתה: "הבאים ישרש יעקב"
בפרשת אחרי מות ההפטרה הייתה " התשפוט"
ובפרשת קדושים "הלדרוש" ואם מחוברים אז גם "הלדרוש"

כז: עמידה בעשרת הדברות

בית הכנסת בו התפללתי בראשותו של הרב חיים שושנה זצ"ל עם מו"ר אבי, נהגו בשעת קריאת עשרת הדברות שבפרשת יתרו או ואתחנן וכן בשבועות לעמוד. שעה זו הייתה שעת קודש, חרדה ורטט עוברת בין הציבור בשעת קריאת עשרת הדברות.

הרב עובדיה יוסף כתב לבטל מנהג זה "ואין מנהג זה נכון עפ"י ההלכה שכתב כבר הרמב"ם שיש לחוש בזה פן יאמרו שדוקא תורה זו מן השמים ולא השאר חס ושלום...ומכל מקום שתלמידי חכמים הבקיאים יושבים בעת הקריאה..."

אולם הרב משאש (שמ"ש ומגן ג, או"ח סימן מא)..וא"כ המנהג שלנו שלא קבענו שום דבר חדש הוא מנהג עתק יומים..ורק מנהגינו לעמוד דפשיטא אין להניח מנהגינו..ואי אפשר לבטלו אפילו יהיה נגד מרן ז"ל וכ"ש שלא ראינו למרן ז"ל לאסור לעמוד בהם שזוהי מצווה רבה, וכמו שכתוב וירא כל העם וירונו ויעמדו מרחוק..וא"כ טוב לעמוד כמו שהיה בזמן נתינתם בהר סיני..."

כח: עליית קטן לתורה כחלק משבעה קרואים

אבי עליו השלום היה הולך איתי לבית הכנסת "ישמח משה" של רבי מנחם גבאי זצ"ל ששם היו מאפשרים לי לעלות לתורה ולקרא. (כך נהג עימי מהיותי בן 8-11)

אור מְרִדְכִי

ספר זיכרון ומבנה.ג'ו

כן פסק הרב עובדיה בילקוט יוסף שמותר להעלות קטן לספר תורה בשבתות ובימים טובים והקטן מצטרף לחובת שבעה עולים והוא שהגיע לחינוך ויודע למי מברכים ויכול הקטן לקרוא בעצמו את פרשת עלייתו... ובמקום שאין מעלין קטן לספר תורה יעשו כמנהגם .

כט: לקראת שבת

ההכנות של מו"ר אבי לקראת השבת כללו הכנות רוחניות וגשמיות. הגמ' בשבת " כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים ..."

תמיד היה רגיל בלשונו " כל פרנסתו של אדם קצובה לו מראש השנה לראש השנה חוץ מהוצאות שבת וימים טובים והוצאות בניו לתלמוד תורה , אם מוסיף יוסיפו לו " אכן מעולם לא החסיר מעל שולחנו ממעדני השבת הטובים והמיוחדים .

ל: שנים מקרא ואחד תרגום

היה מקפיד לסיים כל שבת שניים מקרא ואחד תרגום מעולם לא הפסיד שניים מקרא ואחד תרגום . בגמרא, (מסכת ברכות דף ח/א), אומר רבי יוחנן "כל המשלים פרשיותיו עם הציבור שניים מקרא ואחד תרגום, מאריכים לו ימיו ושנותיו". והיה נוהג לקרא כל פסוק פעמים ואחר כך את תרגום אונקלוס .

לא: טבילה במקווה

לאורך שנים אף בערוב ימיו האחרונים ולמרות קשיי ההליכה וראייתו הקפיד עד ימיו האחרונים ללכת למקווה טהרה ולטבול כל ערב שבת , קיץ וחורף.

לב: מנהג "בואי כלה"

מנהג אבא מס' דקות לפני כניסת השבת לקיים מנהג הנקרא "בואי כלה", וכך היה נוהג לפני הליכתו לבית הכנסת- ערב שבת היה טועם ממטעמי השבת מן הדג וכוסית ערק לקיים "טועמיה חיים זכו".

לג: הדלקת נרות שבת

כך נהגה אימי שנים בהדלקת נרות שבת, הדליקה ואח"כ בירכה. וכך מנהג זה היה נפוץ בין הנשים יוצאות מרוקו ולפי זה כניסת השבת הייתה כשהן מברכות על הדלקת נרות

הרב עובדיה בילקוט יוסף פסק שבהדלקת נרות הברכה צריכה להיות קודם ההדלקה... ואשה המברכת לאחר ההדלקה נכנסת בספק ברכה לבטלה.. "אולם ר' רפאל ברוך טולדיאנו זצ"ל כתב בספרו קצש"ע השלם "הברכה תהיה אחר ההדלקה דכשיברך קבל שבת ואסור להדליק... ומשימין היד לפני הנר אחר ההדלקה ומברכין ואחר כך מסלקין היד... וכשהנרות רבים שאין די בהשמת היד תעצום עיניה ותברך ואח"כ תפתח עיניה ותהנה מן האור כדי שיהא עובר לעשייתן "

וכך פסק להלכה הרב משאש (שמש ומגן ג, סימן עא) " ... הנני להשיב שמנהג מרוקו היה לברך על נרות שבת אחר ההדלקה... ובבואם לשאול אני אומר להם: אל תטש תורת אמך, וישארו במנהגם, כי המנהג הוא דבר גדול לסמוך עליו "

לד: סעודת ליל שבת

קטעי הזוהר ולשם יחוד

מנהג אבינו היה מיד עם היכנסו קמים כולם לכבודו ומנשקים את ידיו, הקפיד שתמיד יהיו נרות דלוקים במקום בו הוא מקיים את סעודת השבת.

היה מתחיל את הסעודה בפיוט "שלוש עליכם", "אשת חיל", "בר יוחאי"
ולאחר מכן התחיל בקטעי הזוהר לכל סעודה.
האר"י הקדוש שחי בצפת במאה ה-16, מחבר פיוט לכל סעודה. לפני כל
סעודה נהוג לשורר את הפיוט העוסק במהות המיוחדת של הזמן הספציפי.
אזמר בשבחין הינו פיוט המקדים את הסעודה הראשונה, סעודת ערב
שבת. לפי משנת הזוהר עיקרו של עונג שבת הוא בקיום שלוש סעודות.
המקובלים הפליגו מאוד במעלתן ובחשיבותן של שלוש הסעודות בשבת.
המקובלים קשרו את הסעודות הללו בקשרי מסתורין עם הספירות
העליונות שהן כתר, מלכות, ותפארת כל תכלית הסעודה היא לצורך
הקישור והחיבור של השולחן למטה עם הספירות למעלה. לכל שלוש
הסעודות פתיחה אחת:

סעודה שניה היא **"אתקינו סעודתא"** לכל סעודה וסעודה נתחבר פיוט
מיוחד בלשון הזוהר ע"י הארי – רבי יצחק בן שלמה לוריא. הקטע מבוסס
ע"פ הזוהר שמות דף פח, וכל תכלית הסעודה היא לצורך הקשר והחיבור
של השולחן למטה עם הספירות למעלה.
ועיקרו מפגש בין השכינה המכונה בזוהר 'שדה תפוחים קדושים' ובין כוחות
אחרים של עולם הספירות המכונים כאן 'המלך' זעיר אנפין' - 'עתיקא
קדישא

סעודת ליל שבת מכוונת ליחולל תפוחין' מרחב שליטתו של זעיר אנפין
סעודה שניה היא לכבוד 'עתיקא קדישא' – הזקן הקדוש 'אריך אנפין'
שהוא עולם הרחמים, עולמו של ארך אפיים. **סעודה שלישית** היא לשם'
זעיר אנפין' - קצר הפנים שהוא עולם הדין. דמות אלוקים מצטיירת בשני
פרצופים, דין ורחמים שיבואו לסעודה.

לסעודה ראשונה – אזמר בשבחין, לסעודה שניה – אסדר לסעודתא,
לסעודה שלישית – בני היכלא

את הזוהר "אזמר בשבחין" או אסדר לסעודתא היה מו"ר אבי שר בניגון ובנחת לפני הקידוש.

בליל שבת היה מקפיד על אמירת "זכור את יום השבת לקדשו רבי יצחק אמר". היה אומרו בנחת והיה גוער בבני המשפחה כאשר היו מדברים בזמן אמירתו. בכל ימיו לא החסיר פעם אחת את קטעי הזוהר שהיו ההכנות לקראת שבת המלכה ואף בימים בהם כהתה עינו הקפיד באמירתו וכן בכל קטעי הזוהר לפני הקידוש ולשם יחוד. ובכך היה מעלה בדרגין עילאין את סעודת השבת.

לה: קידוש ליל שבת

שבת מקודש

מנהג אבות היה בידי מו"ר אבי והיה פותח את הקידוש באמירת "שבת מקודש יום השישי".

(הקפיד שתמיד יהיו נרות דלוקים במקום בו הוא מקיים את סעודת השבת והיה מביט קמעא בנרות לפני הקידוש).

הטעם למנהג זה היה כנגד הטועים הרוצים לומר ח"ו שהשבת מתחילה מיום השביעי בבוקר ולא מליל שבת.

מלבד זה יש עוד טעם הרמוז להשלים שם הוי"ה ב"ה בראשי תיבות באומרו יום השישי ויכולו השמים,

וגם להשלים ע"ב תיבות כנגד שם המפורש ע"ב במילוי שם הוי"ה.

גם אמירת "יום השישי" לפני "ויכולו" לאחר עמידה של ליל שבת הייתה נאמרת למרות דעות שלא להתחיל ב"יום השישי" משום הפסק.

לו: השתתפות בני המשפחה באמירת הקידוש על היין

כך הונהג בבית אבא לומר עמו את הקידוש וכשהגיע לברוך אתה ה' היינו שותקים והיינו עונים באמרת הברכה ברוך הוא וברוך שמו ומיד מתחילים לסייע לו החל מ "אלוהינו מלך העולם .." בקול .

גם אמירת "יום השישי" לפני "ויכולו" לאחר עמידה של ליל שבת הייתה נאמרת למרות דעות שלא להתחיל ב"יום השישי" משום הפסק.

לז: קיפול הטלית בשבת

אבי בתחילה היה מקפל את הטלית עפ"י סדר קיפולו הראשון בצפון אפריקה נהגו מדורי דורות לקפל את הטלית על פי הקיפול הראשון ואין פוצה פה , וכן כתב הרב עמרם אבורביע (נתיבי עם עם קס) "מנהגנו לקפלו בשבת כסדר קיפולו הראשון ובוודאי היינו טעמא כמ"ש האורחות חיים שזה מנהג קדום לפני התפשטות קבלת הוראות מרן וכן פסק הרב טולידאנו בספרו קצשי"ע השלם (קע, י) "וגם אנחנו מימי הראשונים שלנו שהיו גדולים בתורה וביראה, היו נוהגין לקפל הטלית בשבת בשופי בלי שום פקפוק כלל וכן אנו נוהגים עד היום "

לח: הוספת מים רותחים לקדרה מכלי ראשון

בצעירותי ואנוכי נער, זוכר את השעות המוקדמות בבוקר וראיתיו מוסיף מים מכלי ראשון לקדרת החמין .

סוגיה זו היא מורכבת ובענין הזה פסק הרב משאש (שמש ומגן ח"א סימן ח, טו) והביא דבר דבור על אופניו שמנהג מרוקו להוסיף מים רותחים מכלי ראשון היא כדעת מרן .

הרב עובדיה יוסף פסק בענין "תבשיל המונח על הפלאטה ונצטמק אסור לתת לתוכו מים רותחים בשבת אלא יסיר הקדרה מעל הפלאטה ויניח קדרה

ישנה וריקנית על פי הכירה ואז ישים הדקרה שהתבשיל בתוכה על גבי הקדירה הריקנית ... (ילקוט יוסף שבת, א).
בבירור המנהג כתב הרב עובדיה יוסף בשו"ת יחוה דעת שמנהג ארצות המערב להוסיף מים הוא כדעת רמ"א שסובר שאין בישול אחר בישול אפילו בדבר לח אולם הרב משאש מוכיח שמנהג מערב הוא כן כדעת המרן המתיר להוסיף מים חמים מכלי ראשון לקדירה מכלי ראשון, הרמ"א סובר שאין בישול אחר בישול בדבר לח גם כשהוא צונן ובדבר זה לא נהגו אנשי המערב כי אין מוסיפים מים צוננים לדקרה אלא רק מים חמים מקומקום שנמצא יחד עם הקדירה על הפלאטה ושניהם באותה דרגת חום ובזה גם מרן מודה שאין בישול אחר בישול.

לט: ברכה על עצי בשמים לאחר הקידוש או בתוך הסעודה

היה מקפיד שיהיה על שולחן שבת הדסים והיה מברך כל שבת "בורא עצי בשמים" לאחר הקידוש

מנהג אבות היה בידיו וכך היה נוהג כמידי שבת בחזרתו מבית הכנסת כאשר בידיו הדסים. לאורך שנים היו תלמידיו מביאים לביתו או שהיו מונחים עבורו בבית הכנסת וכך היה לפני הקידוש או אחר הקידוש או חזר בידיו את ההדסים ומברך בקול.

הסוגיא במסכת שבת:

כאשר יצאו רבי שמעון בר יוחאי ובנו רבי אלעזר מן המערה ראו בערב שבת זקן שתופס שני בדי הדסים בידיו ורץ בין השמשות של ערב שבת). אלו למה לך? אמר להו: לכבוד שבת ותסתפק באחד? אמר להם: חד כנגד זכור וחד כנגד שמור. אמר לו רבי שמעון לבריה: חזי- ראה כמה חביבין מצוות על ישראל.

מ: ברכות על מאכלים בין קידוש לנטילת ידיים

לאחר הקידוש לפני נטילת ידיים היה מברך על פירות העץ ופירות האדמה ושהכל ועוד וכך הנהיג אותנו בכדי להרבות בברכות ביום השבת להשלים למאה ברכות (אולם נזהר מלאכול כזית בכדי שלא יכנס לספק ברכה אחרונה).

מא: נטילת ידיים

עוד כנער זכורני מביאים לו כלי גדול שמחזיק כמה רביעיות ושופך לתוך הקערה על כל יד לבדו ואחר כך חוזר לשפוך על שתי הידים .

סדר נטילה זו מתוארת בשמ"ש ומגן (בסימן עא) והסיבה לנטילה זו שאם יהיה מצב שישפכו על יד אחת פחות מרביעית מים צריך להגביה ידיו שלא יצאו מים חוץ לפרק ויטמאו ידיו . " וגם צריך ג' פעמים על הידיים אם יש בהם לכלוך או ב' פעמים אין לכלוך דהמים הא' נטמאים כשנגעו בידיים והשניים(נטילה שניה) מטהרין אותם וכל זה כשלא שפך רביעית בבת אחת על שתי ידיו אלא מקצת על יד זה ומקצת על יד זה אבל אם שפך רביעית בבת אחת על שתי ידיו וכ"ש אם שפך רביעית על אחת אין צריך מים שניים לטהר את האחד(נטילה ראשונה)... וא"כ למנהגנו שאנו שופכין רביעית על כל אחת אחת א"צ להיזהר בשום דבר מהנ"ל . ובא למסקנתו הרב משאש...העולה מכל זה דמנהגנו ששופכין רביעית על כל יד וחוזרין ושופכין על שניהם יחד יותר מרביעית בבת אחת הוא מיוסד על פי הדין הברור וא"צ לשום ניגוב כלל(כפי אלה הנוטלים יד אחת ומנגבים את היד תוך כדי נטילה)

מב: "למבצע על רפתא "

לאחר הנטילה היה שר את הפיוט "למבצע על רפתא" שחובר ע"י האר"י ז"ל .

אין חוששין בזה להפסק כי הם מעניין בציעת הפת , ודוקא הפיוט גורם להימנע מהפסק כי בזמן הזה מחכים עד שכל המסובים יטלו ידיהם ואפשר להיכשל בהיסח הדעת והפיוט "למבצע על רפתא" מונע מהיסח הדעת .
"למבצע על רפתא. כזיתא וכביעתא. תרין יודין נקטא. סתימין ופרישין ; משח זיתא דכיא. דטחנין ריחיא ונגדין נחליא. בגוה בלחישין ; הלא נימא רזין. ומלין דגניזין. דליתהון מתחזין. טמירין וכבישין ; אתעטרא כלא. ברזין דלעילא. בגו האי הלולא. דעירין קדישין ;"

מג: נוסח הברכה לפני הבציעא על הפת

בְּרִשׁוֹת מְלָכָא עִילָאָה קְדִישָׁא וּבְרִשׁוֹת שְׁבֵת מְלֻכְתָּא וּבְרִשׁוֹת יְצַחֵק אָבִינוּ עִ"ה
בְּעַל הַסְּעֵדָה
עֵינֵי כָל אֱלֹיִם שִׁבְרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ פּוֹתֵחַ אֶת יְדָד וּמְשַׁבֵּיעַ
לְכָל חַי רִצּוֹן
בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מְלֻךְ הָעוֹלָם הַמּוֹצִיא לָהֶם מִן הָאָרֶץ

מד: בציעת הכיכר התחתון בלילה וביום על העליון

היה מברך על שתי הככרות ומשתדל שהלחם האפוי והטוה יהיה מונח בתחתון והיה אוחז בשתייהם ומושך אליו קמעא את הככר התחתון לפני שבוצע אותו , כדי שלא להעביר על המצוות .

ר' עמרם אבורביע גדול חכמי המערב וכתב שבילילה הראשון יש לבצוע על הכיכר התחתון ומובא בילקוט יוסף (שבת א) "מברך על שתי ככרות שלמות ויניח את שתי הככרות זה על גב זה ואוחז שניהם בשתי ידיו ובצוע על התחתונה ועל פי הארי ז"ל יש לבצוע על העליונה "

מה: טבילת הפרוסה במלח

לאחר הבציעה היה טובל את הפרוסה שלוש פעמים במלח .

הטבילה במלח משום שנאמר :

"על כל קרבנך תקריב מלח" ואח"כ יטעם ממנה והיה מחלק לכל המסובים . מנהג של טבילת המלח שלוש פעמים מבוסס עפ"י הפרדס . מלח בגימטריה הם ע"יח שהם 3 פעמים שם 'הויה', שהן ג' גבורות הממתקות

מו: קידוש היום

עם סיום שחרית היה מנהיג שיעור במשנה בביתו שיעור זה מערך כארבעים שנה . בתחילת השיעור היה מקדש כדי לאכול מזונות ופעם שניה כשהתישבנו לאכול את הארוחה היה מקדש שוב .

זכורני ששאלתיו בענין הרי ברכה שאינה צריכה וכבר יצאנו בקידוש על המזונות , הסביר שאין כאן שום בעיה הרי הברכה היא " בורא פרי הגפן" ולא קידוש כפי הלילה וכשיש צורך להשלים ברכות ודאי שרצוי לעשות כך . וכל הנהיג לעשות שוב את הקידוש כשישבנו על שולחן שבת.

מז: חזרת הש"צ במוסף של שבת

אבי התפלל עם מו"ר חיים שושנה זצ"ל והנהיגו לעשות חזרת הש"צ, מנין זה היה מצומצם והתפללו בו כשלושים אנשים ובכל התפילה לא היה רחש ודממה מלווה את התפילה ובחזרת הש"צ כל הציבור היה עונה, אולם בית הכנסת הסמוך ורבים אחרים נהגו לא לעשות חזרה.

וכן פסק הרב משאש (שמש ומגן ח"א סי' לז) שלא נהגו במרוקו לעשות חזרה במוסף של שבת ומנהג זה נבע שהאנשים בשעת תפילת ש"צ אינם משגיחים למה שהוא אומר ומסיחין את הדעת והוא מברך ברכה לבטלה כמעט, הואיל ואין שומע לו. משום טעם זה ביטל הרמב"ם את החזרה בגלל קלקול הדור. ואכן אם בבית הכנסת יש חשש לברכה לבטלה עדיף לבטל את החזרה כפי שציין הרב משאש בענין.

מח: אמירת "ויהי נועם" כשחל יום טוב באמצע שבוע ובשבת חול המועד

לא מעט כשהתפללנו בבתי כנסת כמנהג מרוקו התחילו לומר "ויהי נועם" ואבי העיר שלא אומרים "ויהי נועם" אלא רק מתחילים "מאורך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי"

מט: צאת הכוכבים

זמן צאת שבת כפי שהתפרסם בלוחות כשיעור של עשרים דקות
זמניות אחר צאת הכוכבים (שלוש עשרה וחצי דקות זמניות
לאחר השקיעה) ולא נהג צאת כוכבים עפ"י רבינו תם.
הרב עובדיה יוסף ממליץ לקיים את מנהג רבינו תם שיוצא שיעור של שבעים
ושתים אחר שקיעת החמה. "...מכל מקום טוב ונכון להחמיר בזה מאחר
שכן הוא דעת מרן השולחן ערוך ".
אולם הרב משאש טוען ששיטת רבינו תם נוגדת את המציאות וצאת
הכוכבים מתייחס להופעת שלושה כוכבים בינונים והם מופיעים בארץ זמן
רב מאוד לפני זמן רבינו תם שהוא 72 דקות אחר השקיעה .

נ: סדר ראש השנה

מו"ר אבי נהג לקיים את הסדר לפני הנטילה אחר הקידוש למרות שהיו מנהגים לקיים מנהג זה לאחר נטילת ידיים. כמו כן הפרי הראשון שנאכל היה תמר ובירך עליו שהחיינו ולמחרת נאכל הרימון עם ברכת שהחיינו .

הרב עובדיה יוסף ממליץ לקיים לאחר נטילת ידיים אבל "יש נוהגים בכל זה לפני נטילת ידיים לאחר הקידוש מייד " נזהרנו לא לאכול מעל כזית . היו מנהגים להתחיל בתפוח אולם אבי התחיל עם התמר משום סדר הברכות ודיני קדימה .

נא: אמירת הפיוטים בשחרית

מנהג לימים ראשונים היה לומר את הפיוטים במקומם הראוי הן לפני ברוך שאמר ולפני ישתבח, אמירת פיוטים אלו הייתה מוסיפה הוד וחרדת קודש .

מנהג זה כך נהגו גם רבי חיים שושנה זצ"ל , אולם זכורני כשנתיים לערך לפני מותו של רבי חיים שושנה ולאור הפסיקה של הרב עובדיה יוסף, הנהיגו לעשות את הפיוטים לאחר החזרה. פסיקתו של הרב עובדיה יוסף בענין גרמה להרבה מיוצאי מרוקו לנהוג עפ"י פסיקה זו, גם מרן רבי חיים שושנה גדולתו ועוצמתו חזר בו ונהג לאור פסיקתו של הרב עובדיה יוסף התבטלותם של חכמי מרוקו . אולם בדורנו קם מוהר"ר שלום משאש זצ"ל ועמד לנגד פסיקתו של הרב עובדיה וכך פסק "אם כל הקהל או רובו הוא מרוקאי, צריך להישאר במנהג מרוקו שהוא משובח ומפואר, לומר כל דבר במקומו דאז יש רגש וחרדה הרבה ומעורר הלבבות . לא כן אחר התפילה , אנשים יודעים שכבר גמרו את חובת התפילה ואלו רק דברי טפל בעלמא ואינו צריך, ולא יבוא לכווין בזה כלל" (שמ"ש ומגן ח"א סימן מא'). על משמרת זו ממשיך הרב משאש זצ"ל בכל פסקיו לשמור על מסורת אבותינו .

יש לציין שכבר גדולי עולם תמכו באמירת פיוטים במקומם לא רק בין ברוך שאמר לישתבח, אלא אפילו בתוך היוצר וכן פסק הרב עובדיה יוסף בספרו יחוה דעת (חלק בסימן מב) בענין המשנה מנהגיו "המשנה מנהג ראשונים שנהגו לומר פיוטים וקרוב"ץ הוא עובר על לא תשיג גבול עולם אשר גבלו ראשונים ונענש עונש מיתה ח"ו..."

נב: תקיעת שופר

נהגו בבית הכנסת בו התפללתי שבעל התקוע (רבי חיים שושנה זצ"ל) היה עולה לתורה לחמישי ובערוב ימיו של רבי חיים שושנה זצ"ל המשכתי בתקיעות השופר במקום שפסק. כמו כן הנהיג לא לתקוע את תקיעות מוסף בלחש אלא שלושים תקיעות דמיושב, שלושים תקיעות בחזרת הש"צ מוסף ועוד שלושים קולות לאחר סיום חזרת ש"צ של מוסף ועוד עשר קולות לפני עלינו לשבח, בזמן הברכות הציבור ישב.

נג: תקיעת שופר אמירת ב"ה וברוך שמו

נהגו הציבור לענות ב"ה וב"ש בניגוד למה שכתב בילקוט יוסף "וכששומעים הברכות (תקיעת שופר) לא יענו אחריו ברוך הוא וברוך שמו רק אמן" ועיינו בעניין בהרחבה בסימן יח'.

נד: תשליך ביום ראשון של ר"ה כשחל בשבת

זכורני הההליכה אל ברז החצר כשבראש החבורה רבי חיים שושנה. וכך הנהיג רבי חיים שושנה זצ"ל וכן אבי לקיים את התשליך ביום הראשון למרות שחל בשבת.

הרב עובדיה יוסף פסק בענין " וכשחל ראש השנה להיות בשבת, אם אמירת סדר תשליך מתקיימת מחוץ לשטח גבולות העירוב יש למנוע אמירתו... אבל אם התשליך נעשה בתוך שטח העירוב יכולים לאומרו בשבת ". אכן רבים מיוצאי צפון אפריקה נהגו לעשות תשליך בשבת גם ללא חשש .

נה: המלך המשפט

איני יודע את מנהג אבי בוודאות אך ההלכה הייתה ידועה שאם טעה ואמר "מלך אוהב צדקה ומשפט " ולא "המלך המשפט" אינו חוזר .

הרב עובדיה יוסף פסק בענין " ואם טעה ואמר מלך אוהב צדקה ומשפט, אם נזכר בתוך כדי דיבור וחתם מיד המלך המשפט , יצא . ואם נזכר לאחר כדי דיבור, או שנזכר לאחר שהתחיל בברכת למינים או לאחר כמה ברכות חוזר לברכת השיבה " לשיטתו לא אמרינן בתפילת י"ח "ספק ברכות להקל" כן פסק הרב מרדכי אליהו בענין " שאם טעה וחתם כרגיל ולא תיקן תוך כדי דיבור אינו חוזר .

נו: התפילה על הפרנסה

בעת הזאת ראיתי שמי שקורא את התפילה על הפרנסה הוא הקונה, אולם מנהג בית כנסת אבי היה שתפילה זו מסורה לגדול שבחבורה והוא אומר בכוונה ובסודות נשגבים .

נז: מנהג כפרות

מו"ר אבי היה שוחט, וזכורני שהיה מקיים בענין את מנהג הכפרות והיה זהיר בשחיטתן. אולם בתקופה שכהתה עיניו הפסיק לשחוט ומנהג הכפרות ע"י התרנגולת קויים בחלקו.

כך היה מנהגם של ישראל וכן פסק מרן הרב עובדיה אולם דרש להזהיר את השוחטים לבל חלילה שתהיה רשלנות בעבודתן עקב עומס העבודה.

נח: דיבור חולין ביום הכיפורים

מו"ר אבי מכניסת החג עטוף בטלית , לאחר תפילת ערבית למדו משניות , ולמחרת החל משעה מוקדמת היו עסוקין בתפילה עד צאת החג ללא הפסקות לדיבור ושיחה בטילה .
הנוסח שרוי לכם בכל נדרי בכל צפון אפריקה?

נט: "כל נדרי"

היה מקפיד לרכוש את ספר תורה של "כל נדרי" .
כמו כן נהגו להוסיף את התוספת הבאה :
"שרוי לנו, מחול לנו, מותר לנו. מחול לנו ולכם, שרוי לנו ולכם, מותר לנו ולכם.
שרוי לנו ולכם ולכל ישראל, מחול לנו ולכם ולכל ישראל, מותר לנו ולכם ולכל ישראל.
שרוי לנו ולכם ולכל ישראל מפי בית-דין של מטה, ומחול לנו ומותר לנו ולכם ולכל ישראל מפי בית דין של מעלה"

ס: הסוכה ודפנות הסוכה

בניית הסוכה היתה מהחביבות עליו, והיה קובע משכנו הן באכילה ואפילו שתית מים בסוכה ושינה במהלך שבעת ימים. היה במו ידיו יוצא עם בני המשפחה לחתוך עצים לסוכה, עומד

על המשמרת שהסוכה תוקם להלכה ועד ערוב ימיו היה יורד לבנות בידיו . אחד מן הדגשים בהם הקפיד מו"ר אבי הן ענין הדפנות ולא היה מסתפק ביריעות הסדין והיה מקפיד להביא מחנות המכולת קרטונים גדולים ומקפיד להעמידם כדופן יציבה בכל שלושת הדפנות . בסיום היה נוהג להציב ארבעה "קנה סוף" גבוהים ובולטים במיוחד בארבע פינות הסוכה ונקראו "עדים" . וכך כותב הרב עובדיה יוסף : " ונכון שכל אחד יעסוק בעשיית הסוכה ואם קשה לו בעצמו, ישתדל בעשיית חלק ממנהוּבפרט בסכך" . וכן בהמשך ... " הדפנות שהם כותלי הסוכה ומחיצותיה אפשר לעשותם מכל דבר העומד בפני הרוח למעט סדינים וכדו' שאינם כשרים לדפנות שהרי הרוח מצויה מנדנדת אותם, וכל מחיצה שהולכת ובאה ברוח מצויה, אפילו הולכת פחות משלושה טפחים, אינה מחיצה ... ויש להזהיר לעושים מחיצות הסוכה מסדינים או מיריעות ... "

סא: אתרוגי מרוקו

היה משתדל להשיג אתרוג ממרוקו וכשלא עלה בידו השתדל להשיג אתרוג תימני .

מרן הרב שלום משאש כתב בשמ"ש ומגן ד עמ' נא " וב"ה אתרוגי מרוקו ידועים בכשרותם והם מוחזקים בלתי מורכבים ויכולים לברך עליהם בלי פקפוק ומיום שיצאתי ממרוקו זה כ"ד שנה איני מברך בסוכות אלא עליהם... " .

סב: קישוט הלולב

היה מבקש ממני לאגוד את ארבעת המינים ולייפהו בסרטים .

ואכן לולביהן של אנשי מרוקו היו מעוטרין בצבעונין ובראש הלולה היו עושין כמין עטרה וכתר בבחינת "זה אלי ואנוהו".

הגמרא במסכת סוכה לו ע"א "אמר רבי מאיר מעשה ביקירי ירושלים שהיו אוגדין את לולביהן בגימוניות של זהב (בחוטי זהב) אמרו לו משם ראה? במינו היו אוגדין אותו (בתחילה היו אוגדים את הלולב במינו מתחת לגימוניות של זהב כדי לקיים מצוות אגד ורק לאחר מכן היו קושרים מעליו גימוניות של זהב.

אמר להו רבא... "כי גדליתו הושענא גבי ריש גלותא שיירי בי בית יד, כי היכי דלא תיהוי חציצה" (כאשר אתם אוגדים את לולבו של ראש הגלותא שיירו לו בית יד מלמטה, דהיינו שהחלק התחתון של הלולב יבלוט למטה מתחת לאגד כדי שלא יאחז את הלולב באגד אלא בן עצמו

ורבא אמר " כל דבר לנאותו אינו חוצץ " (כל דבר הבא לנאות את האגודה אינו נחשב כחציצה, לפי שכל הבא לייפות את הלולב נעשה טפל ללולב.

סג: הושענות בשבת

זכורני בבית הכנסת בו התפללו מו"ר אבי ורבי חיים שושנה זצ"ל לומר הושענות לשבת אך לא הקיפו את התיבה.

מרן הרב עובדיה יוסף פסק מאחר ואין לולב ניטל בשבת יש להורות שלא לומר הושענות לשבת "

במרן שולחן ערוך או"ח תר"ס, ג פסק " יש מי שאומר שאין לומר הושענות בשבת, ולא נהגו כן " ואכן משתמע שזאת דעת מרן וכן נהגו חכמי מרוקו אולם, אין חהקיף את הבמה מחשש דגמרא שמא ילכו להביא לולבים מהבית ויטלטלו ברה"ר אלא אומרים אותם בעת פתיחת ההיכל מול הארון בלא תנועה.

סד: הקפות ללא לולב

נהגו בבית הכנסת להקיף את הבמה גם אלה שלא היו להם לולבים ולא ראיתי שמו"ר אבי או החכם רבי חיים שושנה זצ"ל מיחו בידיהם .

מרן הרב עובדיה יוסף פסק "מי שאין לו לולב לא יקיף " לעומת דבריו של מרן שולחן ערוך שכתב "נוהגים להקיף אף מי שאין לו לולב "

סה: "מזמור שיר חנוכת הבית"

בתפילת שחרית בחנוכה נהגו להוסיף לפני "ה' מלך" את המילים "מזמור שיר חנוכת הבית לדוד " לפני " ארוממך ה..." למרות שבמשך כל השנה נוהגים להשמיט את הפסוק הראשון. ולאחר

מזמור שיר של יום אומרים שוב את כל המזמור "מזמור שיר חנוכת הבית".

מרן הרב עובדיה יוסף פסק (ילקוט יוסף, מועדים עמ' רמג) "וכשאומרים בזמירות שבסוף הודו "ארוממך ה' כי דליתני", לא ישנו בחנוכה להתחיל "מזמור שיר חנוכת הבית" כמו שכתוב במקצת סידורים אלא יתחילו כמו בכל שנה מפסוק ארוממך כי מאחר שעתידים לאומרו בשלימות בסוף התפילה, אין לכפלו פעמיים"

כתב הרה"צ רבי יעיש קריספין שראשי תיבות של המילים "מזמור שיר

חנוכת הבית הוא **שמחה** וזה תואם למה שכתב רבי יוסף משאש זצ"ל (מייס חיים ב' עג) שהטעם שבשמונת ימי חנוכה אנו מוסיפים את הפסוק הזה "מזמור שיר חנוכת הבית" הוא משום: דמוזכרת בו מילת חנוכה והוי פרסומא.

וכן מה שמוסיפים אותו הוא בכדי להוסיף שמחה בימים אלו ומה שחוזרים ואומרים אותו בסוף התפילה הוא משום דזהו פסוקו ושירו של יום הנאמר במקומו.

טו: אמירת מזמור שיר של יום ומזמור שיר חנוכת הבית"

בתפילת שחרית בימים שיש בהם מזמור נוסף מדלגים ממזמור "תפילה לדוד" עד הושיענו ואומרים רק את מזמור של החג.

מרן הרב עובדיה יוסף פסק (ילקוט יוסף, מועדים עמ' רמג) בכל שמונת ימי חנוכה יאמרו בשחרית בית יעקב לכו ונלכה באור ה' ומזמור של יום כרגיל " הרב שלום משאש פסק (שמ"ש ומגן ד' עמ' טו) "ואנחנו במרוקו נהגנו כמנהג מצרים... שמנהג מצרים בר"ח בחנוכה ובפורים ובחנה"מ אין אומרים השיר שהיו הלוויים אומרים של אותו יום כלל אלא בר"ח רק ברכי נפשי, ובחנוכה שיר של חנוכה ובפורים שיר של איילת השחר ובחנה"מ שיר של המועד במועדו. ואין לשנות המנהג וגם לא נכון לומר שני מזמורים ולכפול שיר היום ב' פעמים..."

סח: פסוקים לחנוכה

כך נהגו בבית הכנסת להוסיף בעת הוצאת ספר תורה שמונה פסוקים הרומזים לחשיבות אור הנר .

- א "נר לרגלי דברך, ואור לנתיבותי" (תהילים קיט, קה).
ב " נר ה' נשמת אדם, חפש כל חדרי בטן" (משלי כ, כז).
ג "כי נר מצווה ותורה אור, ודרך חיים תוכחות מוסר" (שם ו, ו).
ד כי אתה תאיר נרי, ה' א-להי יגיה חשכיי" (תהילים יח, כט).
ה "אור זרע לצדיק, ולישרי לב שמחה" (שם צז, יא).
ו "וארח צדיקים כאור נגה, הולך ואור עד נכון היום" (משלי ד, ד).
ז "לדוד ה' אורי וישעי ממי אירא, ה' מעוז חיי ממי אפחד"
ח "קומי אורי כי בא אורך, וכבוד ה' עליך זרח" (ישעיה ס, א).

סט: "סדר טו בשבט"

מנהג בית אבא בכל שנה בט"ו בשבט לקיים "סדר טו בשבט" ברב הדר ובפירות מכל המינים והיה לומד מתוך הספר "פרי עץ הדר". האר"י ותלמידיו שחיו בצפת חתרו בכל מעשיהם ומנהגיהם לקרב את עצמם לחיי הטבע של ארץ ישראל שמהם התרחק העם במשך שנות גלותו בתפוצות

השונות. מתוך כוונה לסמל את השתתפות בני האדם בשמחת האילנות באכלם פירותיה של ארץ ישראל תקנו המקובלים מנהג לאכילת פירות ט"ו בשבט ואף ערכו סדר שלם לכבודו של ט"ו בשבט. מנהג זה התפשט בכל רחבי קהילות ישראל בגולה, והוא סמל נוסף לקשר ההדוק בין העם בגולה לבין ארץ ישראל. בספר "פרי עץ הדור" שהוא סדר ט"ו בשבט כותב בהקדמתו:

"מנהג טוב להולכים בתמים להרבות בפירות בעצם היום ולומר דברי שירות ותשבחות עליהן".

ע: כל אחד היה מברך לעצמו ואין בזה משום ברכה שאינה צריכה .

נהוג היה שבסדר כל אחד היה מברך לעצמו ואין בזה משום ברכה שאינה צריכה .

כן פסק הרב משאש בספרו שמ"ש ומגן "....וכל אחד רוצה לברך לעצמו, שפיר העלה להלכה כדעת מר"ן דיכול כל אחד לברך לעצמו ואין בזה משום ברכה שאינה צריכה ...דמצוה בו יותר מבשלוחו ובזה כחנו לאלהינו כח גברא לקיים המצווה בעצמו ...והארכתי ליישב מה שסתר דברי הרה"ג הראש"ל הגר"ע יוסף שליט"א

עא: שבת שירה – שבת בשלח

בבית הכנסת בשבת שירה וכן בשביעי של פסח נהגו לומר לפני אמירת שירת הים "אשירה כשירת משה"

אָשִׁירָה כְּשִׁירַת מֹשֶׁה שִׁיר לֹא יִנְשָׂה

אִזּוּ יִשִּׁיר מֹשֶׁה אֶת דְּבָרֵי הַשִּׁירָה

אֲשִׁירָה כְּשִׁירַת מְרִים עַל שְׁפַת הַיָּם
וְתִשָּׁר מְרִים אֶת דְּבַרֵי הַשִּׁירָה
אֲשִׁירָה כְּשִׁירַת יְהוֹשֻׁעַ בְּהַר הַגְּלִבְעָה
אִזְ יִשִּׁיר יְהוֹשֻׁעַ אֶת דְּבַרֵי הַשִּׁירָה
אֲשִׁירָה כְּשִׁירַת דָּבֹרָה בְּהַר תְּבוּרָה
וְתִשָּׁר דָּבֹרָה אֶת דְּבַרֵי הַשִּׁירָה
אֲשִׁירָה כְּשִׁירַת חֲנָה עִם בַּעֲלָהּ אֶלְקָנָה
וְתִשָּׁר חֲנָה אֶת דְּבַרֵי הַשִּׁירָה
אֲשִׁירָה כְּשִׁירַת דָּוִד מִזְמוֹרִים יְצָמִיד
וַיִּדְבֹּר דָּוִד אֶת דְּבַרֵי הַשִּׁירָה
אֲשִׁירָה כְּשִׁירַת שְׁלֹמֹה בַּעֲטָרָה שְׁעֵטָרָה לֹא אָמוּ
שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשְׁלֹמֹה
אֲשִׁירָה כְּשִׁירַת יִשְׂרָאֵל בְּבִיאַת הַגּוֹאֵל
אִזְ יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת דְּבַרֵי הַשִּׁירָה
אִזְ יִשִּׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל

כבר הרחבנו בענין אמירת פיוטים בפסוקי דזמרא בעניין פיוטים לפני ברוך
שאמר ויוצר סימן נא. המחלוקת על על הפיוטים היא מחלוקת עתיקת
יומין.

וכבר פסק גאון הדור הרב שלום משאש שחייבים לקיים את המנהג הקדמון
של יוצאי צפון אפריקה ואין בזה עניין "הפסק".

עב: עניית ברוך הוא וברוך שמו לברכת המגילה מפי החזן
עין סימן יח

עג: ברכת האילנות בפסח
זכורני כנער מו"ר אבי וכן רבי חיים שושנה זצ"ל יחד עם הקהילה
הולכים ומברכים על האילנות בשבת .
כך היה המנהג אצל רבים מארצות המערב וכן פסק הרב עובדיה יוסף "מותר
לברך ברכת האילנות בשבת וביום טוב " .

עד: אכילת אורז בפסח

מו"ר אבי נמנע מאכילת אורז בפסח וכן לא לאכול קטניות יבשים המנהג לא לאכול אורז בפסח נבע מהחשש "מפני שהיה בא מעבר לים בספינות עם שקי קמח וחששו פן יצא קמח מנקבי ארג השקים ויכנס לשקי האורז" (הרב יוסף משאש בספרו אוצר המכתבים , ב' אלף תצח) אולם כותב שאם ברור הדבר שאין שום חשש חמץ מותר לאכלו .

עה: שמן בפסח

מו"ר אבי גם נמנע משימוש בשמן רגיל והשתמש בשמן זית זכורני שאלה זו שבאה בפני רבי חיים שושנה והשיב לו בזה הלשון שאין צורך להקפיד בענין ואפשר להשתמש בשמן רגיל , כך שמעתי מפי מו"ר אבי .

עו: ספירת העומר

מו"ר אבי היה נוהג לספור את העומר אחרי ברכו ולפני עלינו לשבח .

מובא בילקוט יוסף "כשסופרים ספירת העומר אחר צאת הכוכבים יש אומרים שנכון לספור מיד אחר קדיש תתקבל אבל מנהג ירושלים לספור אחרי עלינו לשבח " וכך ראיתי קהילות האוחזות במסורת אביהם נוהגים אחר ברכו .

עז: עניית "ברוך הוא וברוך שמו" על ברכת שליח ציבור שלפני

ספירת העומר

כבר ראינו שהציבור אינו עונה ב"ה וב"ה על ברכת ספירת העומר של החזן ובידוע שאינו יוצא ידי חובה בספירה זו ואן כן היה על

הציבור לענות ב"ה וב"ה ואכן לתקלה זו התכוון הרב שלום
משאש ועיין בסימן יח

עח: חלוקת מלח בספירת העומר

נהגו בליל שני של פסח לאחר תפילת ערבית לחלק בביה"כ לכל
מתפלל מלח וכך ראיתי את אבי אחוז בידו את המלח בלילה
הראשון .

וכך מובא במנחת משה של רבי ברוך אסבאג "סגולה וסוד גדול לאחוז בידו
מעט מלח בליל הראשון לספירת העומר" .

עמידה בעשרת הדברות
עיין סימן כז .

עט: כתובה ואזהרות

כך נהגו בבית הכנסת של מו"ר אבי לקרוא "כתובה" בעת פתיחת ההיכל ביום השבועות במנגינת הכתובה של הנישואין וכן לקרוא אזהרות במנחה.

פ: ניגון ההפטרות בג' דפורענותא
מו"ר אבי וכן אנשי קהילתו נהגו לנגן ג' ההפטרות דפורענותא בלחן "איכה ישבה".
מובא בילקוט יוסף "בשבתות שבימי בין המצרים שיש להתפלל בעימה..."

אולם הרב שלום משאש פסק (שמ"ש ומגן סימן עז) "גם אצלינו נהגו לנגן ג' ההפטרות דפורענותא בתמרור הידוע "

פא: תספורת בשבוע שחל בו תשעה באב

מו"ר אבי היה אומר שמנהגם לא להסתפר מר"ח אב ואף היו מחמירים מיז' בתמוז ואילך .

מובא בילקוט יוסף "אסור להסתפר בשבוע שחל בו תשעה באב" אולם הרב שלום משאש (שמ"ש ומגן חלק ג' סימן נד) כתב: "אמנם היה ראוי להוסיף שהמנהג שלא להסתפר מר"ח אב וכמעט כל העולם נוהגים כך, ובמרורו החמירו שלא להסתפר מיז' בתמוז ואילך, וכן אני נוהג אחריהם, אמנם פשוטי העם כולם נזהרו מלהסתפר מר"ח אב

פב: צער וקינה ביום חורבן הבית

מו"ר אבי היה מקונן ואבל על חורבן הבית ובליל תשעה באב היה ממעט בדיבורו וניכר על פניו בצער חורבן הבית.

הייתי עד לתפילתם וקינותיהם של מו"ר אבי וכן רבי חיים שושנה זצ"ל שהיו בוכים ממש ובשעת אמירת מנין השנים לחורבן הבית הייתה נשמעת קול הבכייה שלהם והמעמד השאיר רושם עז על כל המתפללים .

היה ישן בליל תשעה באב על הארץ , היה מקפיד כל שנה לעלות לכותל המערבי בתשעה באב והיה מתפלל שם מנחה.

פג: הנחת תפילין

מו"ר אבי וכן אנשי קהילתו נהגו לא להניח תפילין בשחרית של תשעה באב(וגם בצנעא) והיו מניחים במנחה.
וכן בשאר תעניות ציבור היו מניחים גם במנחה .
מובא בילקוט יוסף "מנהג ירושלים להתפלל שחרית בתשעה באב עם הציבור בטלית ותפילין כמנהגם בכל הימים, ואלו הרוצים לנהוג כן ולהחזיר עטרה ליושנה יפה עושים .
ובמקום שנהגו כדברי מרן השולחן ערוך (שאין מניחים בשחרית) ימשיכו במנהגם להניח במנחה ואל ישנו מפני המחלוקת ."
אולם הרב שלום משאש פסק (שמ"ש ומגן ח"ב סימן ו) "מנהג העולם שלא להניח ציצית ותפילין ביום תשעה באב בבוקר, רק במנחה לובשים אותם...ומנהג ישראל תורה ללבוש ביום זה אפר תחת פאר...ולפי קוצר דעתי איני רואה כאן שום חזרת עטרה ליושנה ואיזה יופי הם עושים בזה לבטל מנהג אבותינו ... " וכן ממשיך הרב שלום משאש (חלק ד' סימן ע) העוסק באלו המניחים תפילין בצנעא בבתיהם בשחרית בתשעה באב וכותב: " וכתבתי דדוקא מי שהוא מקובל ורשאי ללבוש אותם בשחרית בביתו לקרות בהם ק"ש.. ויסודו מימות הרמב"ם והראב"ד שהעידו שמעולם לא לבשו תפילין ביום תשעה באב וזה נמשך והולך עד ימי מרן ז"ל ...ולכן מי שאינו מקובל אסור לו לצאת ממנהג העולם ועובר משום אל תטוש תורת אמך, ומי שטעה ועשה כמקובלים, חובתו לחזור מטעותו ויחזור למנהגו הראשון שהוא מנהג העולם ."

פד : שירת האזינו

מו"ר אבי וכן אנשי קהילתו נהגו לא לומר "אז ישיר" בשחרית תשעה באב ואמרו שירת האזינו ."
מובא בילקוט יוסף "ויש נוהגים לומר שירת האזינו במקום שירת היס, וכבר נזכר מנהג זה בראשונים, אבל אנו נוהגים כהרמ"א בדרכי משה לומר שירת

הים " כאן פסק הרב עובדיה יוסף כדעת הרמ"א ואנו יש לנו להחזיק במנהג אבותינו .

פה : אמירת "נחם" במנחה של תשעה באב

כך נהג לומר "נחם" רק במנחה של תשעה באב ולא בשאר התפילות .

מובא בילקוט יוסף "ובערבית ליל תשעה אומר היחיד תפילת "נחם" בברכת בונה ירושלים וכן מנהג ירושלים לומר נחם בכל התפילות ואחינו האשכנזים נהגו שלא לומר נחם אלא בתפילת המנחה בלבד ונהרא נהרה פשטיה "

פו : ברכת כהנים בתשעה באב

לא נהגו לשאת כפיהם הכהנים בתשעה באב

מובא בילקוט יוסף "ובחזרה (תפילת מנחה) הכהנים נושאים כפיהם " וכך פסק הרב שלום משאש "בענין מנחה דתענית ציבור בעוד היום גדול ..והאמת כדברי המחבר דאין לעשות נשיאות כפיים במנחה בתענית ציבור אלא אם לא תהיה סמוכה לשקיעה כנעילה וכן דעת כל הפוסקים וכן המנהג פשוט במארוקו ובכל העולם שאין אומרים נשיאות כפים בתענית בעוד היום גדול וגם אין אומרים אלהינו ואלוהי אבותינו ודוקא לפני השקיעה נושאים כפיהם " .

פז: שבע ברכות גם לא בבית חתנים

בשבע ברכות שנערכו לכבוד חתונתי והתקיימו לא בבית החתן
ברך אבי את שבע הברכות .

מובא בילקוט יוסף "ואין מברכין שבע ברכות אלא כשיהיו ג' תנאים
הנזכרים : סעודה שעושים בבית החתן עצמו, כשים שם עשרה אנשים, ושת
פנים חדשות , אבל שלא בבית חתנים אין לברך אלא ברכת אשר ברא "

וכך פסק הרב שלום משאש שמ"ש ומגן חלק רביעי סימן פ"ד "לקיים מנהגינו בעיר מקנאס דאפילו הוזמנו למקום אחר מברכין ז' ברכות והוא מיוסד ע"פ דברי מר"ן...דיש לברך ברכת חתנים בכל מקום .

פח: שבע ברכות על כוס אחת

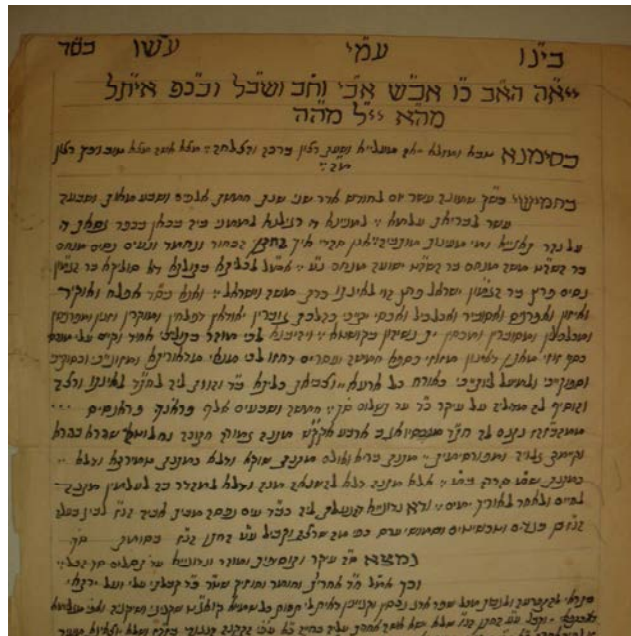
בשבע ברכות שנערכו לכבוד חתונתי ברך אבי את שבע הברכות על כוס אחת .

מובא בילקוט יוסף "כשעורכים סעודה בבית החתן ומברכים שבע ברכות לוקחים ב' כוסות אחת לברכת המזון ואחת לשבע ברכות..." ובניגוד כתב הרב שלום משאש שמ"ש ומגן ד' סימן פ"ז והנה המנהג שלנו במרוקו לעשות רק כוס אחד ומברכין עליו כל השבע ברכות...ולענ"ד אני אומר שמי שנוהג כדעת מר"ן וכמנהג שלו כמו מרוקו ועוד..

פט: שבועה בנוסח הכתובה

בכתובות אשר נמצאו בין כתביו ומעשי ידיו נמצאו כתובה בלא לשון השבועה וכן כתובה עם הלשון "ובשבועה"

ועוד חזון למועד לבירור נוסחי הכתובה אולם ידועה המחלוקת בענין האם נהגו תושבי מרוקו להישבע על הכתובה, תושבי העיירות קזבלנקא, מוגודור פאס ומראקש ועוד נהגו לא להישבע על הכתובה, ויש מקומות שנהגו להישבע. בשנת תקנ"ט (1799) בוטלה השבועה ע"י המלאך רפאל בירדוגו ועוד רבנים משום שהיא כמעט שבועת שוא וקיימו רק קניין סודר לעומת תושבי מכנאס ושאר הערים שהיו ברובם מיוצאי המגורשים במרוקו כתבו את נוסח השבועה. ובעז"ה עוד חזון למועד לבירור לשון וניסוחם של הכתובות אשר נכתבו על ידיו .

צ: דרך אזכרת השם "אלהים"

דרך לשונו של אבי הייתה להשתמש בלשון השמות ככתבם ולא בשינויים כגון היה אומר "אלוהים" ולא "אלוקים" למעט שם יהו"ה שהיו אומרים "יוד קי ואו קי"

חלופת מכתבים מדהימה בין הרב שלום משאש זצ"ל לבין הרב משה מלכה זצ"ל רב הספרדי בפתח תקווה וחלק מדבריו בפנייתו לרב שלום משאש זצ"ל "חדשים מקרוב באו, בחורי הישיבות וסתם בני אדם, הנהיגו לבטא את השמות א-ל וא-לוהים בקו"ף במקום הה"א, כך שלא יזכירו את שם שמייים לבטלה, ולהיות, שלעניות דעתי, דבר זה כמו זר נחשב להקל בכבודו של מקום חלילה, ולבטא את שמו ביטוי לא הגון כזה, ולהיות שבמקום חלול השם אין חולקין כבוד לרב, לכן הוכרחתי לבוא לפני מעלת כבוד תורתו בשאלתי זאת, והנני מציע לפני מעלתו מה שנראה לי בזה, והוא בשכלו הזך ידון עליה לחיוב או לשלילה... , ואמנם הדבר פשוט וברור שלא אמרו חז"ל אלא במזכירו לבטלה ככה סתם בלי שום חיוב ובלי סיבה, אבל אם מזכיר

את השם דרך קריאה בתורה או דרך שבח והודאה, בקשה ותחנונים, ודאי שזה מותר, ולא עוד אלא שהוא עושה מצווה גדולה, והלוואי שיהיה אדם מהלל ומשבח כל היום ליוצר נשמתו, וכך תקנו לנו חז"ל אנשי כנסת הגדולה שירות ותשבחות בתפילה. " הרב שלום משאש משיב לרב משה מלכה והוא משיב לו על זה הלשון :

"... וזו הלכה העלה, על כל ברכה ותהילה,
בדרך קריאה ותפילה, שירה ושבחה כלולה,
אין כל חשש חלילה, להזכיר אל נורא עלילה,
ואין זה כלל לבטלה, אלא תפארת וגדולה, למלך הכבוד והממשלה,
וכל הפונה מזו המסילה, העולה למעלה,
להחליף הא' המעולה, בקו"ף הקלה,
יגע לריק וילד לבהלה,
כי כל חכמה זולה, וכל עצה טפלה, כלפי כבוד מעלה,
וכל שינוי או כינוי תפילה, יש בו משום מעילה,
והנני אסיר תודתו, על אשר הואיל ברוב ענוותנותו,
לכבדני בתשובתו, יואיל אלוה וירים מעלתו,
ולחאריך ימיו על ממלכתו, הוא ובניו ובני ביתו אמן כן יהי רצון.

אור מרדכי
ספר זיכרון ומזמנה.גו

זלף ב:

פרקי זיכרון :

מסע הלוויה , דברי זיכרון שנאמרו
בלוויה, בשבעה , בזודש ובשנה
ופרקים ממורשתו וארוז זייו .

מסע הלוויה וההספדים
מוצ"ש פרשת בלק יד' תמוז תשס"ז

במסע הלוויה של רבי מרדכי אשר החל סמוך לחצות הלילה במוצאי שבת, השתתפו מאות רבות של יהודים תושבי באר שבע והסביבה אשר ליוו את מיטתו בהקפות סביב מיטתו ובתקיעות חצוצרות ושופרות.

רבני ערים ופשוטי עם הלכו זה לצד זה אחר מיטתו כשהתרגשות ועצב מתערבבים להם יחד. למרות השעה המאוחרת, נמשכה ההלוויה עד השעות הקטנות של הלילה והתרגשות גדולה של קדושה אחזה בכל המלווים.

עומדים נפעמים מול גודל האבידה ואנו בני המשפחה משתאים מן המעמד המיוחד, הכאב הוא עצום אך חרדת קודש אוחזת את הסובבים.

ובאוהל המספד, מתחילים להספיד את רבי מרדכי זצוק"ל, ואלה הדברים:

רבי מסעוד, רב הישוב מושב אביבים .

...אם כן אנחנו רואים שאפילו דוד המלך עליו השלום שנקרא דוד מלך ישראל חי וקיים, אפילו הכי בכדי שיישאר בעולם הזה למה? למה צדיק גמור שיישאר בעולם הזה? בשביל להוסיף ולהוסיף מצוות ומעשים טובים. אם כן רבותיי הצדיק הזה שקיים מצוות, מעשים טובים. גם אמרו רבותינו בזמן שהיו שתי ישיבות בחוץ לארץ פומבדיתא וסורא שהיו לומדים בהם חכמים גדולים, אפילו מחכמי ארץ ישראל הולכים ללמוד תורה בחוץ לארץ. רבי יוחנן בן זכאי עליו השלום אומר להם כל הזמן: שהתלמידים של חוץ לארץ היו יכולים להאריך ימים הרבה בגלל שלא נמצאים בחוץ לארץ.

הלכו מפה חכמים למדו בחוץ לארץ כשחזרו באו לרבי יוחנן בן זכאי אמרו לו: רבינו אתה אומר שאנשים בחוץ לארץ מתקצרים ימים, בוא תראה איזה זקנים היו בחוץ לארץ בגיל תשעים ומאה, כמו הצדיק הזה איך אתה אומר לנו שבחוץ לארץ לא מאריכים ימים?

אמר להם: מה עושים? תגידו לי מה מעשיהם?
אמרו לו: הולכים לבית הכנסת בבוקר ובערב הולכים לבית הכנסת
וככה הם חיים ולומדים תורה.
אמר להם רבי יוחנן בן זכאי: מאחר שמקדמים ומחשיכים לבי
כנישתא, (בית כנסת) זאת אומרת מה שעוזר להם שיחיו הרבה בגלל
שמתפללים בבית הכנסת בבוקר ובערב.
באו חכמים ושאלו אז מה? אז מה אם מתפלל בבית הכנסת יאריכו
ימים?

אמר להם רבי יוחנן בן זכאי תשמעו לכם דבר אחד באותו זמן שנחרבה
בית המקדש לקח הקב"ה מלא חופניו מאפר בית המקדש ופיזר אותו
בארבע רוחות העולם ובכל מקום שנפל גרגיר אחד מאפר בית המקדש
נבנה בו או בית כנסת או בית מדרש או מקום טהרה ובכל אופן דבר
של קדושה ותדעו לכם אותו הגרגר שמבית המקדש, באותו מקום
נחשב כאילו הוא בארץ ישראל למה אמר להם רבי יוחנן הא כתוב
מפורש בתורה בקריאת שמע: "למען ירבו ימיכם וימי בניכם על
האדמה" קרי בארץ ישראל אבל איך בחוץ לארץ יכולים להאריך
ימים?

מאחר שאמרו לו שהם באים לבית הכנסת בבוקר ובלילה אמר להם
רבי יוחנן בן זכאי, נתן להם את הטעם למה? למה מאריכים ימים
בחוץ לארץ? בגלל אותו גרגיר של אפר, של אדמה שנפל מידי של
הקב"ה בחוץ לארץ ונבנה שם בית כנסת והולך אותו בן אדם ללמוד
בבית הכנסת ולהתפלל או לעשות משהוא נחשב לו כאילו עלה לארץ
ישראל אמר היו ימים שבאו ואמרו לו זקנים מיבעי וכו'...שאל אותם
מה היו עושים (כדלעיל).

אם כן רבותי הצדיק הזה גם כן בחוץ לארץ כל ימיו כמו שאמרנו
בקדושה ובטהרה ובלימוד התורה ובכל דבר רוחני, אצלו שום דבר לא

יזיז אותנו אפילו יתהפך העולם ויגידו לו שיש לו מכולת גם בחוץ לארץ כמו שאתם אומרים, יש לו גם מכולת בחוץ לארץ אבל מה? בזמן תפילה - תפילה בזמן לימוד התורה מתי שיהיה לו מה לעשות אם הוא בחנות - הספר מונח לפניו והוא לומד.

אם כן אנחנו רואים בחוץ לארץ מה היה? חושקים בארץ ישראל והנה היו אנשים פה עדים שהיו לומדים איתו כל לילה, רבי יצחק סויסה, הרבה הרבה תלמידים בנוסף לזה שרבי חיים שושנה זצוק"ל היה לומד איתו יום יום, רבי מנחם גבאי בפרט ובפרט בזמנים האחרונים. כל התלמידים האלו יעידו לכם הצדיקים האלו איתו שבאמת זכו לתלמוד תורה וללמוד דברים נפלאים.

אם כן רבותי יש הרבה דברים שצריך להגיד עליו אבל היות ויש גם דרשנים שרוצים לדבר אם כן אני מבקש מהקב"ה שיבטל את כל הגזירות הקשות מעלינו ומעל ישראל קודם כל ויהא הצדיק הזה כפרה לכל הדור ולכל מה שמתרחש בעולם ובמדינת ישראל בפרט שהקב"ה יאמר די לצרותינו, ותעלה נשמתו למקום שממנו נחצבה, ויבקש רחמים על בניו ובנותיו ונכדיו ועלינו ועליכם ועל כלל ישראל שהקב"ה יאמר די לצרותינו ויביא לנו משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

ר' שלום דנינו, הי"ו

מורי ורבותי אחרי הדברים ששמענו על צניעותו מחד וגדולתו מאידך של ר' מרדכי אנחנו עומדים נפעמים.

קראנו היום על פנחס בן אלעזר בן אהרון הכהן, קראנו במנחה, אבל בסוף פרשת בלק באו בשאלה למשה, למשה רבינו, והוא ענה להם: "קריינן דאיגרתן איהו להווי פרפרתן"- מי שקורא את האיגרת ומה שכתוב בה הוא שיבצע את הדברים הכתובים בה.

לא ידעתי, אני מודה, אני מכיר את הנפטר הגדול הזה כאיש צנוע, איש שחסידותו במעשיו, איש שמקיים את מה שהוא לומד ומה שהוא אומר, ואין אצלו הבדל והפרש גדול בין ת"ח הזה לת"ח שמא. היום אנחנו רגילים בכך, יש תלמידי חכמים הם יושבים בבית המדרש, ויש לעומתם אלה שעוסקים בדרך ארץ לא כן היו בדורות הקודמים, ידענו מי היה רבי יוחנן הסנדלר, עקב כך שהוא היה סנדלר הכירו בגדולתו, אבל גדולתו לא הייתה מוטלת בשום ספק, והכרנו את רבי יצחק נפחא, כי הוא היה נפחא אבל הוא היה תלמיד חכם גדול, הערב בלוויה הזאת נתוודע לי רבי מרדכי כאיש תורה שעסק בדרך ארץ, "ואיהו להווי

פרפרתן" ועל אלה קיים העולם, על ענוותנותם, על צניעותם, הכרנו בדורות הקודמים כאלה ואנחנו מאבדים אותם אחד אחד ואנחנו נשארים יתומים, נשארים ריקים, נשארים פוחזים, ואנחנו מתביישים בפניהם, אתם השארתם אותנו אחריכם, גדולתכם, תורתכם, לימודכם, ויחד עם זה העיסוק שעסקתם בחיי העולם הזה. התרגשתי לשמוע לפני הלוויה מבנו שאול - יאריך ימים ויבדל לחיים טובים, שנתעכב קצת עכב כך שמנמיכים את חפירת הקבר, כי הוא ייקבר ליד ר' חיים שושנה זצוק"ל, אתה הולך לענותן גדול, הוא עומד בשמיים ומושיט שתי ידיו לעברך, אני הכרתי אותו היטב ואותך הכרתי כאיש בעל מעשה, זכית, זכית. משבח אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר הם חיים עד הנה, השארת דור ישרים מבורך, ואנחנו בושים ונכלמים לעומת גדלותך, לעומת צניעותך, לעומת פשטותך, והענווה שאפפה אותך, אבל יותר מהכל זה התמונה הזאת לא תישכח ממני, שאני רואה אותו בבית הכנסת, על דבר אמת הוא לא מתפשר, מישהו היה מנסה לשנות מנהג הלכה, מישהו היה מנסה לשנות טעם, לא לפני רבי מרדכי, בתקיפות עצומה - זה צריך ללמוד ממך ר' מרדכי, אבל ביקשו לקצר, וגם אני אקצר, קריינא דאיגרתן- אתה הוא קורא האיגרת אבל זכותך הגדולה, אתה לא משאיר את הקריאה בפני עצמה, אתה מבצע את מה שאתה קורא, לא כמונו- קוראים בנפרד ומבצעים בנפרד, ואין זה דומה לזה, אתה משמש לנו דוגמא, אתה משמש לנו ספר של מוסר, נפשך בטוב תלין וזרעך יירש ארץ, נפשו צרורה בצרור החיים אמן.

רבי עוזיאל

מה נאמר ר' מרדכי, לאחר שאנחנו שומעים העדויות, שעם ישראל קיבל את המן במדבר אמרו מן הוא, רבי מרדכי היה איש של עולם, אמונה זה אותיות מן הוא. אנחנו לא ידענו מי הוא, אנחנו לאט לאט לומדים, אנחנו רואים מי זה הצדיק שאנחנו היום נפרדים ממנו, אפשר להגיד שפנה הודם, פנה זיוום, פנה הדרם של העיר באר שבע אני קורא לבנו רפאל לומר דברים

הבן רפאל הי"ו

אני קראתי בספר שהבנים צריכים להעיד, אני לא בא להעיד על התורה אני בא להעיד על אבא, אני רוצה שתדעו מה איבדנו היום, כאילו איזה אבא, אחיות שלי כשהיו איתו לפני שבוע בבית חולים קראו תהילים והאדם הזה פתח את העיניים שלו ומהצניעות הם ידעו היום שיש לו עיניים כחולות, הם לא ידעו שיש לו עיניים כחולות, לאיזה צניעות הגיעו במשפחה, קראו את כל התהילים והוא הקשיב. אם הייתם יודעים מה היה בשבת הזאת, זכה להיקבר ליד ר' רפאל שושנה ביום פטירת אור החיים הקדוש ר' חיים בן עטר, כל המסע של אבא הוא דיבר על ר' חיים בן עטר. דיבר ונפטר בהילולה שלו עכשיו.

אתמול כשאבא נפטר היינו 12 אחים עם חולצות לבנות אבא נלחם נלחם, בא אחי ר' מאיר וקרא לו את המשניות, כל אחד קרא לו את הפרקים, שרו לו את בר יוחאי, כל מה שאבא היה נוהג לעשות שבת בשבת. בסוף נשימותיו האחרונות קראנו שלוש פעמים קריאת שמע. כי פעם ראשונה הוא מלמל ולא הספיק את כולה, עוד פעם חזר לחיים מלמל עוד פעם ופעם שלישית ברוך ה' סיימה באחד.

ברוך ה' מודה לקב"ה שזיכה אותנו שיש לנו אבא כזה, אני מבקש ממנו סליחה, ממני ובשם האחים, הדודים, הנכדים מכל מי שפגע. אם פגענו בך מחילה וסליחה אבא, אני יודע שאתה שומר עלינו, עכשיו כל אחד מהאחים יש לו טלפון אליך, זה אליך ישר, בעזרת ה' אבא אתה תשמור עלינו כמו ששמרת עלי בעבר כשהייתי בארה"ב נפל עליי מקרר אף אחד לא יודע את זה, הוא נתן לי איזה משהוא אמר לי "יא בני תשמור את זה", נפל עליי מקרר הייתי צריך לא להיות אתכם פה היום, הקב"ה סייע בידי נתן לי את זה, כשבאתי אמר לי "יא בני את זוכר מה זה? אספר לכם עוד דבר עצום, לפני 6 שנים, אני לא יודע אם אומרים את זה, אם מותר או לא מותר, חלמתי שקברו של ר' חיים שושנה נפרץ ושוברים במקום, אז לא הבנתי את פשר החלום, ועכשיו כשראיתי את כל האדמה בחוץ, מסביב קברו של ר' חיים שושנה זצוק"ל אכן זכה אבא להיות טמון ליד חברו ומורו, אתה הולך למעלה כי אתה יודע שזו הדרך הנכונה, כאן זה כואב לנו אבל אבא תמשיך לשמור עלינו.

הנכד ר' יעקוב כנפו:

סבא, זכות אין לי לדבר עליך, קטונתי מאוד מלדבר עליך, סבא תמיד דיברת אליי, יעקוב אתה הנכד מבין היחידים שהתיישב בישיבה, תלמד עוד תורה עוד תורה, אתה תעשה לי נחת רוח, מאז שכבר הרגשת את עצמך חלש ביקשת ממני סבא הרבה ממי שנמצא פה לא יודעים כמה גדול היית, רבותיי, כל גמרא שהיתי פותח לסבא, כל מסכת הייתי קורא 3 מילים וסבא היה ממשיך, סבא ידע, סבא למד תורה בעמקות, סבא השקיע על התורה, סבא היה התורה מאור חייו, סבא לא רצה לוותר על דקה מלימוד תורה, מאוד מאוד קשה לי סבא לדבר עליך, אני יודע שתמיד חיבבת את "אור החיים הקדוש" - ר' חיים בן עטר, היה עטרת ראשך, בפרשה רואים משהוא קטן "שלא הביט אוון ביעקוב ולא ראה עמל בישראל" עמל של עם ישראל האורח חיים הסתכל עליו לא בתור דבר שקשה, תלמידי חכמים שיגיעים בתורה ובמצוות - אז הם יודעים תורה זה לא קשה, תורה זה הכיף, תורה זה הגעגוע של הבן אדם, התאוה של הבן אדם. הגמרא מספרת ברבי יוחנן שראה בריש לקיש שקפץ קפיצה מקצה לקצה ואמר לו אתה לא ראש ליסטים אתה, אלא "חילך לאורייתא" הכוח שלך הוא לתורה, אומרת הגמ' רצה לחזור ריש לקיש לקפוץ את הקפיצה הזאת

ולא הצליח, כולם שואלים, תורה מתישה כוחו של אדם כשהוא לומד, אבל ריש לקיש היה ראש ליסטים הוא עדיין לא הספיק ללמוד, מה כוח שכבר התישה את כוחו שהוא לא יכל לקפוץ?
התשובה היא שוודאי שריש לקיש יכול לחזור ולקפוץ וכוחו היה עדיין במוותניו, רק חסר היה הרצון, כל אדם אם יש לו רצון ותשוקה למשהוא הוא יכול, ריש לקיש כשקיבל את התורה הקדושה, הרצון לקפוץ מקצה לקצה כבר לא היה אצלו, מסיים האור חיים הקדוש, כמו שריש לקיש ראה את התורה והחליט לרצות את התורה הקדושה, ככה אדם לא מרגיש את הגעגועים ברגע שיש את התורה הקדושה.
סבא תמיד הרגיש את העניין הזה, תורה זה היה הגעגוע שלו, תורה זה היה התאוה שלו, סבא אהב את התורה כל הזמן, כל הזמן, אני זוכר לפני כמה שנים נכנסתי עם סבא לחדר סבא אמר לי שב ללמוד יעקוב, בוא נפתח, למדנו "הכונס צאן לדיר ולא גדר לפניה" קראתי רש"י במקום, סבא נתן לי סטירה, זה ולא ראה עמל בישראל! זה עמל! לקרוא רש"י ישר אחרי שקוראים גמרא.
סבא תדע לך לא זכיתי, אני מתארס מחר ואני מתחתן עוד חודשיים, ב-ז אלול, לא זכיתי שתקדש אותי לא זכיתי שתהיה איתי, אבל עם כל הכאב העמוק אני מפנים את הכול בפנים, ומבקש ממך סבא במקום שאני אוריד דמעות למטה ויכאיב פה לכולם אתה למעלה תוריד עליי דמעה אחת, עליי ועל כל הבנים והבנות שלך שדאגו עד הסוף, עד הרגע האחרון שמותך יהיה בכבוד בטהרה ובקדושה, סבא אתה למעלה אנחנו למטה, פנינו לדרך, הדרך היא עוד לפנינו ארוכה וסלולה, אנו מבקשים ממך להתפלל עלינו לאריכות ימים, לבריאות להצלחה לבשורות טובות, לגזירות טובות, לבית נאמן בישראל,

סבא, בקשה אישית: תמחל לי, תסלח לי, כל פעם אם הוריתי הלכה לפניך, אם דיברתי לא טוב בפניך, לא בכבוד, אני מבקש סליחה ומחילה בשמי בשם הורי בשם משפחתי, בשם כולנו. סבא תעשה לנו עונג למעלה ואנחנו בעזרת ה' נשתדל להקים בעולה של תורה לעילוי נשמתך בעזרת ה', שבעזרת ה' נשמע ונתבשר רק בשורות טובות, ותהי נשמתו צרורה בצרור החיים. אמן.

הבן מאיר אביטן , הי"ו .

קהל קדוש,

לפי כעשרים וחמש שנה אבא הורה לי לקיים מצווה מסויימת , תקיים אותה היה אומר ,אולם לא יכולתי לקיים אותה עד עתה , כמעט בכל פעם שנכנסתי בחרדת קודש לחדרו לפני שבת לנשק את ידו הוא היה אומר לי אל תשכח אתה צריך לעשות הספד עלי, לשאת דברים ביום שאפטר מן העולם , הייתי אומר לו איך אני יכול לקיים דבר כזה?! והנה אני נמצא עכשיו אותה מצווה שביקשת ממני לפני 25 שנה אני רק עכשיו יכול לקיים אותה ואני צריך לשאת כאן הספד על אבא מארי הריני כפרת משכבך.

קהל קדוש, אנחנו בני המשפחה בבית הכרנו וראינו את אבא ממקום אחר, היינו קרובים ואת גודלו ועוצמו לא ראינו רק כאשר הוא רחק מאתנו רואים את גדולתו .

כשקיבלתי את ההודעה שאבא קיבל אירוע מוחי, אני גר בתל אביב, יצאתי מיד לבאר שבע, אבל לפני כן עליתי הביתה אמרתי אני אקח תפילין בכל זאת אני לא יודע מה יקרה, אני בדרך נוסע ואני משחזר

לעצמי, היום תמוז, מה יש בתמוז, אני זוכר שט"ו בתמוז זה יום ההילולא של ה"אור חיים" ותדעו לכם קהל קדוש שנפשו של אבא הייתה קשורה בנפשו של אור החיים הקדוש ומידי שבת בשבתו הייתי יושב איתו על שולחן שבת, הספרים היו ספרים שהאותיות בקושי רואים וכתובים בקצרה והייתי קורא בפניו מתוך תורתו של אור חיים הקדוש, וכשהייתי מנסה עוצר שניה הוא היה ממשיך בשטף וברצף את דבריו של אור החיים, כאילו כתובים לפניו.

הייתי קורא קטעים שהיו סתומים הייתי אומר אומר לו אבא אני לא מבין, הוא היה מנסה להסביר לי ככה, ואומר לי זה הדרך בשבילך, כשהיינו יושבים או פותחים איזושהיא סוגיא תלמודית או איזושהיא משנה, אבא היה פותח ומדקלם בע"פ את הדברים כאילו היו כתובים לפניו.

אני רוצה שתדעו קהל קדוש שאנחנו לא ידענו את גדולתו של אבא, אחת הפעמים אבא סיפר לי על העוצמות והכוחות שהיו ברשותו, ולא הרבה ידעו על העוצמות שלו, ופעם היינו זקוקים במשפחה שאבא ישתמש בכוחות שלו, הוא לא הסכים לעשות את זה, הוא סיפר לי שבחלום נגלו אליו שלא יתעסק בדברים האלה, רק לאחר מאמצים גדולים במשפחה הוא הסכים להשתמש בכוחותיו, תפילות של צדיק.

הייתה לו שליטה וידיעה בזוהר, אני אומר לכם קהל שאם הוא היה משתמש בכוחות האלה לא היינו יכולים לעמוד כאן במקום הזה, והוא היה עושה דברים שהם מלהזכיר ולספר אותם. אבל הענוותנות שלו הייתה ענוותנות ענקית, הייתי הולך איתו לבית כנסת היה מעיר אותי כל בוקר כבר מהשעה שש בוקר ואנוכי כנער רך בשנים, לא היה מוותר לי.

סדר יום שלו היה יום כמעט כולו תורה , בבית בחצות הלילה היה מתנגן תיקון חצות ביום חול, ובשבת בבית כל המשפחה, אין דבר כזה כיבוי אורות , האורות דלוקים ללא הפסקה , וכבר בארבע לפנות בוקר היינו שומעים את השנים מקרא ואחד תרגום מתנגן וממשיך להתנגן, הייתי שומע אח"כ לומד את אור חיים, האלשיך ועוד. כל האחים ישנו בבית כשהלימוד של אבא מתנגן כל אחד בתוכו, והיום כבר אין את זה, כשאני בא לשבת, אני שומע את הצלילים שנים רבות והם אינם מפסיקים לא בחולי ולא בצרה ממשיך ואין זה נפסק ועתה הניגון נפסק .

אבא הריני כפרת משכבך אצלו תלמודו בידו, המושג של תלמודו בידו אינו סתם, אבא תמיד היה אומר בתקופה מסוימת כשלמדתי לרבנות תלמד לא בשביל שיקראו לך רב, הוא לא היה מוכן שיקראו לו "הרב", בבית הכנסת הוא לא היה מסכים שיחכו לו שיסיים שמונה עשרה, אם היו מעלים אותו לתורה היה אומר להם אני רב! צניעות עצומה.

יתירה מזה, כל רגע פנוי זה כל שניה פנויה ראשו ולבו בתלמוד תורה , אנשים היו נכנסים לחנות והיה לו חוק לישראל פתוח שם היה ראשו , אני בבית יושב ומסתכל ורואה את הספרים קצת שמן וסוכר, בזמן לימודו לא היה מפסיק את ה"שנים מקרא ואחד תרגום", אח"כ גמרא, ואנשים היו מחכים בתור יודעים שאצל ר' מרדכי, אם מבקשים לא מקבלים את הכול מיד, יש איזה זמן, הזמן הוא שלו.

אחי סיפר על המעמד שהיה אתמול בליל שבת דקות לפני פטירת אבא , לפני כשבוע ביום חמישי כשהייתה נפילה וחשבנו שאבא לקראת ימיו האחרונים אמרנו זה לא יכול להיות אבא הבטיח שזה יקרה בשבת,

ופשוט מאוד כמו כוחות עילאיים אבא מתעורר וממשיך עם הכוחות האלה וידענו בוודאות שיום זה יקרה ביום פטירת אור החיים הקדוש כי נפשו קשורה בנפשו של האור חיים, זאת אומרת יום הקבורה שלו יהיה ביום הזה, וכך היה עד שבת.

ואני חייב לספר לכם קהל קדוש שתבינו שאבא היה אומר לנו במשפחה לאורך השנים שהוא רוצה שבפטירה שלו חלילה לא נהיה במקום שלא מתאים, והנה מגיע השבת ואנחנו כל האחים יושבים מסביבו כולם עם חולצה לבנה ביום פטירתו, אנחנו מתחילים את הפיוט "שלום עליכם" ממשיכים אח"כ בר יוחאי עושים לו קידוש, לקחתי מהיין ונתתי לו, התנועה שלו באותו רגע של השפתיים, אח"כ אני ממשיך בזוהר הקדוש שהיה מקפיד לומר אותו שנים "זכור את יום השבת לקדשו, ר' יצחק פתח ואמר", שרנו ביחד "אזמר בשבחין" ואז פתחתי לו את הספר אור חיים התחלנו שם "ה' אלוהיו עימו ותרועת מלך בו", קראנו שם את הפירוש, המסביר על אותם צדיקים שה' נמצא איתם. וממשיך שם, אור החיים הקדוש בכוח של אותו צדיק ביכולת שלו לעשות דברים ככה האור חיים על השבת על הפרשה מדבר כאילו על על אבא שלי.

ואבי ממשיך עוד מס' ימים מאז אירוע המוחי הקשה וסוחב עוד ורואים את הכאב כאילו הוא מחכה הזיכרון של אבא והאור בשבת זו כתב בספרו על רבי עקיבא שהיה בייסורים.

אבל דעו לכם ההולכים והמלווים את אבא למקום העליון נאמר "ויצא יעקב מבאר שבע" לא היה צריך לכתוב אלא "וילך יעקב חרנה", ולמה הזכיר יציאתו? אלא מגיד, שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם, שבזמן שהצדיק בעיר, הוא הודה, הוא זיוה, הוא הדרה, יצא משם,

פנה הודה, פנה זיוה, פנה הדרה" . תדעו קהל קדוש שבבאר שבע מי שהגן עלינו הם היו אותם אחרוני הדור, היה לימינו רבי חיים שושנה זכר צדיק לברכה, ונפש אבי הייתה קשורה בנפשו כ אהבת דוד ויהונתן, ככה היה החיבור ביניהם, הם למדו תורה בלא הפסקה, ולשמאלו קבור ר' מנחם גבאי זצ"ל. זאת הייתה החבורה של אותה העיר באר שבע שבזכותם העיר עמדה וקיימה.

והנה היום החבורה הזאת בשלמותה נמצאת כרגע באותו מקום בעולם האמת, יחד מצטרפים, ואנו נשארים יתומים בעיר באר שבע, זה מחייב אותנו קהל קדוש, כל אחד ימצא לעצמו את הדרכים לתיקון, כי אין לנו היום צדיקים גדולים כאלו שישמרו עלינו, כל אחד ימצא לעצמו משהוא קטן שיתחייב, שישמור, שיקפיד יותר, ושזה יהיה לתועלת אבא,

אנחנו נמצאים במעמד זה, לפני שאני מסיים אני מקיים את המצווה האחרונה שלך, אבא תדע, לפני 5 שנים התחלתי שיעור משנה בדומה לשלך שהתחיל לפני 40 שנה, נמצאים איתי פה גם חלק מהקהילה שאני נמצא בה, לפני 5 שנים אני אמרתי שאני ממשיך את המסורת שלך שיעור משנה בבוקר, מייד אחרי תפילת שחרית והיה תקופה שפעמים השיעור שלא אבי לא התקיים וזה קרה בערוב ימיו והיה ליבו צר והייתי אומר לו אבא אל תדאג, השיעור הזה ממשיך. תמיד הייתי מקדיש את השיעור הזה לעילוי נשמת רבי חיים שושנה זצ"ל שהיה חלק ממיסדי השיעור הזה, ועכשיו אני אצטרך גם להקדיש את השיעור הזה לך.

אבא, אנחנו- אחים ואחיות לא הכרנו בגדולה כי היינו קרובים אליך ולא יכולנו לראות את זה, היום כשאנחנו רחוקים אנחנו רואים מה היה לידינו כמה פעמים לא הקפדנו בכיבוד אב ואם, כמה פעמים

צעקנו לא בכוונה, כמה פעמים לא הקשבנו אליך, אנחנו מבקשים
האחים והאחיות, מחילה, סליחה, היה מליץ יושר של המשפחה
והנכדים ועל כל היושבים פה בעיר

רבה של שכונה ד' בבאר שבע:

מורי ורבותי, ברשות כל הרבנים, ידידי הרב עוזיאל משפחה יקרה
וחשובה, מורי ורבותי,

האמת שמאוד מאוד קשה לעמוד ולדבר בלשון עבר על יהודי צדיק,
שהכרנו אותו, ממש צדיק תלמיד חכם במלוא מובן המילה.

אני תמיד אמרתי שהאנשים האלו, לצערנו הרב, נעלמים מאיתנו אנחנו
אומרים נגיד מחרתיים שוב, פעמיים בשבוע אנחנו אומרים "אנשי
אמונה אבדו" אפשר לומר את הדבר הזה באמת על הנפטר העומד
לפנינו, על המנוח.

מורי ורבותי, כמה יש לנו ללמוד מהרב המנוח, כמה יש לנו ללמוד,
כמה מידות! כמה תורה היה בו! לא פסיק פומיה מגירסה. תמיד היית
נכנס לחנות, הספר היה פתוח, בכל מצב, ולא משנה באיזה שעה, תמיד
בראש מעייניו היה "שיויתי ה' לנגדי תמיד" תמיד לימוד התורה היה
בראש סדר העדיפויות.

אני רוצה לומר חידוש קצר, ובזה אני אסיים, לא קשור לפרשה הזו
דווקא מלפני שבועיים.

בדרכי חשבתי ואני חושב שזה מאוד מתאים למנוח, כתוב בפס': "ויקח
קרח בן יצהר בן קהת בן לוי" ידוע שיש לנו 3 תפילות ביום, שחרית
מנחה וערבית, תפילת מנחה כתוב: "לא נענה אליהו אלא בתפילת
המנחה" ידוע הסיפור בנביא עם אליהו ואנשי הבעל שאמר להם אליהו
הנביא "אם הבעל הוא האלוקים לכו אחריו ואם ה' הוא האלוקים לכו

אחריו", ואז קראו כל היום ולא הצליחו. בקיצור, בסוף היום בא אליהו בשניות אחדות והצליח להביא אותם למצב שנפלו על פניהם ואמרו "ה' הוא האלוקים ה' הוא האלוקים". אז אמרו חז"ל לא נענה אליהו אלא בתפילת המנחה.

שאלה ששאל מור זקני ע"ה את מור אבי, שיבדל לחיים, במכתב ששלח לו מהישיבה: אם אומרים חז"ל לא נענה אליהו אלא בתפילת המנחה, מדוע מתחילים את תפילת מנחה ב"למנצח לבני קורח"? למה דווקא קורח? קורח מסמל לנו דוגמא לא הכי יפה, קורח מסמל לנו דוגמא של מחלוקת, למה דווקא קורח? אם תפילת מנחה היא חשובה תתחיל אותה במשהוא אחר!

אומר לו כך: תפילת שחרית מתי אתה מתפלל? לפני שאתה יוצא לעבודה בבוקר, אתה הולך ומתפלל תפילת שחרית, אם אתה הולך לעבוד באיזה מפעל ואתה יוצא ב-4 בבוקר אתה לוקח איתך את הטלית והתפילין ובהפסקה שלך אתה מתפלל. תפילת ערבית יש לך זמנה כל הלילה, גם אם היית בנסיעה, גם אם היית באירוע, בכל מקום שהוא אתה יכול לקום ב-12 בלילה ולהתפלל תפילת ערבית, אבל תפילת מנחה זמנה מצומצם מאוד, אתה יכול להיות שכיר, אתה יכול להיות עצמאי, אתה יכול להיות בחנות, בכל מקום שהוא, ואתה צריך לעזוב הכול ולהתפלל מנחה, אומר מור זקני, אפילו אדם יהיה עשיר כמו קורח יעזוב הכול וילך להתפלל מנחה, ולמה אני אומר את זה? אני מביא את החידוש הזה כאן כי אני חושב שהרב המנוח הצטיין באמת גם במידה הזו היה מגיע זמן תפילה לא מעניין שום דבר, זה לא עניין של עסק לא של חנות לא של שום דבר, עוזבים הכול והולכים להתפלל, למה? זמן תפילה דבר ראשון הולכים לעשות רצונו של בורא עולם, אחים יקרים בוודאי שיש עוד הרבה מה לדבר במשך השבעה במשך עוד ימים יגידו ואנחנו עוד נגלה דברים שלא ידעו אותם ובוודאי שגם

המשפחות לא ידעו אותם, אבל מהמעשים הטובים מהמידות הטובות, מהלימוד התורה שישב ולמד תורה, ממש עד הימים האלה היה יושב ולומד תורה, השקיע בלימוד התורה את הדברים האלו אנחנו להיות.

יהי רצון שהוא שעומד הערב בגינזי מרומים ואין ספק שהוא הולך להיקבר בתאריך כ"כ חשו, ט"ו בתמוז פטירתו של האור חיים הקדוש, כמו שאמר, יבדל לחיים, הבן "נפשו קשורה בנפשו", בוודאי זה מעיד, יום הפטירה מעיד על האישיות של האדם עצמו, אז הוא יעמוד בתפילה ויהיה מליץ יושר בוודאי על כל משפחתו ועל כל עם ישראל שהקב"ה כבר יאמר די לצרות עם ישראל ויחיש גאולתנו בקרוב אמן ואמן.

רבי עוזיאל

עליך רבי מרדכי נאמר "אם הבנים שמחה" אם זה רבי מרדכי אביטן ברוך אתה בצאתך וברוך אתה בבואך, ובוודאי ובוודאי שהאמא שמחה ומקבלת את נשמתו בליוייתם של צדיקים לעולם שכולו טוב לעולם שכולו אמת.

הקהל התקרב אל הנפטר ורבי רפאל סקירה היצ"ו ידיד נפש ותלמידו, פתח בקינה על הנפטר ואחר כך שבע הקפות סביב הנפטר

בהקפה א' אמרו :

מחה פשעו. ושא רשעו. צור חוקר עלומתו. ועל רמה ותולעה. אל תדינהו
כאשמתו. ומלאכי השלום הם יצאו לקראתו. ובצרו החיים תהיה צורה
נשמתו: והניחו פרוטה ע"ג המיטה ואמרו : הריני נותן פרוטה זו לצדקה
בעד כל ישראל ובעד נפש הנפטר הזה למנוחת נפשו. רוחו ונשמתו בגן עדן.
כל כלי יוצר עליך לא יצלח וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי. זאת נחלת
עבדי ה' וצדקתם מאתי נאם ה'. ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך
ועצמותיך יחליץ והיית כגון רוח וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. אנא בכח
גדלת ימינך. תתיר צורה:

בהקפה ב' אמרו: רגע יחלש אדם. יעזב רעיו ועמו. ופתאם ירדם. ויסע
ממקומו. כי הולך האדם. אל בית עולמו. שם יקצר אשר זרע פרי מעשיו
וידקתו. ומלאכי השלום הם יצאו לקראתו. ובצרו החיים תהיה צורה
נשמתו: ונתנו פרוטה כנ"ל
כל כלי יוצר עליך לא יצלח וכל לשון תקום
אנא בכח גדלת ימינך. תתיר צורה. קבל רנת עמך. שגבנו. טהרנו נורא:

בהקפה ג' אמרו : ואיך יגבה בתוך תבל. ופתאם יבא אידו. כל שמחתו אכל.
וגם ידל כל כבודו. יום נאסר בתוך כבל. יסור מעליו הודו. ובקומו לדיו. יוצרו
לא יעיר כל חמתו. ומלאכי השלום הם יצאו לקראתו. ובצרו החיים תהיה
צורה נשמתו: ונתנו פרוטה כנ"ל
כל כלי יוצר עליך לא יצלח וכל לשון תקום
אנא בכח גדלת ימינך. תתיר צורה. קבל רנת עמך. שגבנו. טהרנו נורא. נא
גבור דורשי יחודך. כבבת שמרם:

בהקפה ד' אמרו : נפשו בטוב תלין. וזרעו יירש ארץ. עם יראיו ועבדיו.
ינהלהו שוכן ערץ. לקח ימים חנייהו. ויסלח לאשמתו. ומלאכי השלום הם

יֵצְאוּ לְקִרְיָתוֹ. וּבְצָרוֹר הַחַיִּים תִּהְיֶה צָרוֹרָה נִשְׁמָתוֹ : וּנְתַנוּ פְרוּטָה כַּנִּ"ל . כֹּל
כָּלִי יוֹצֵר עֲלֵיךָ לֹא יֵצֵלַח וְכֹל לְשׁוֹן תִּקְוִים
אָנָּה בָּכַח גְּדֻלַּת יְמִינֶךָ. תִּתִּיר צָרוֹרָה. קִבֵּל רֵנַת עַמְּךָ. שְׁגִבְנוּ. טְהַרְנוּ נוֹרָא. נָא
גְבוֹר דּוֹרְשֵׁי יְחוּדֶךָ. כְּבַבְתָּ שְׁמֵרִים. בְּרַכְּסָם טְהַרְסָם. רַחֲמֵי צְדָקָתֶךָ תִּמְיֵד גְּמֻלָּם :

בַּהֲקַפָּה ה' אָמְרוּ : יִהְיֶה מִזִּיּוֹ הַשְּׂכִינָה. עִם הַצְּדִיקִים בְּגוֹן עֲדָנוֹ. וְנִפְשׁוּ תִהְיֶה
חוֹנָה. לְפָנֵי צוֹר גְּאוֹנוֹ. וְיִלְצֵנוּ עֲלֵינוּ יִשְׂרָאֵל. מִלְּאֲכֵי צוֹר מְעוֹנוֹ. וְתִתְעַדְדוּ בְּגוֹן עֲדָנוֹ.
רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ. וּמִלְּאֲכֵי הַשְּׁלוֹם הֵם יֵצְאוּ לְקִרְיָתוֹ. וּבְצָרוֹר הַחַיִּים תִּהְיֶה
צָרוֹרָה נִשְׁמָתוֹ וּנְתַנוּ פְרוּטָה כַּנִּ"ל
כֹּל כָּלִי יוֹצֵר עֲלֵיךָ לֹא יֵצֵלַח וְכֹל לְשׁוֹן תִּקְוִים
אָנָּה בָּכַח גְּדֻלַּת יְמִינֶךָ. תִּתִּיר צָרוֹרָה. קִבֵּל רֵנַת עַמְּךָ. שְׁגִבְנוּ. טְהַרְנוּ נוֹרָא. נָא
גְבוֹר דּוֹרְשֵׁי יְחוּדֶךָ. כְּבַבְתָּ שְׁמֵרִים. בְּרַכְּסָם טְהַרְסָם. רַחֲמֵי צְדָקָתֶךָ תִּמְיֵד גְּמֻלָּם.
חֲסִין קְדוֹשׁ בְּרַב טוֹבֶךָ. נִהַל עֲדָתֶךָ :

בַּהֲקַפָּה ו' אָמְרוּ : יֵה גִלְהָ לֹו בֵּן פְּדוּתֶךָ. זִיּוֹ קְדוֹשׁ וְעַל מִזְבֵּחַ הַקְּדוֹשׁ נִשְׁמָתוֹ
תִּהְיֶה נִצְבָּת. וּמִפִּי עֲלִיוֹן שָׁם תִּהְיֶה מְבֻרָכָת. יִשְׁלַח כַּפָּרָה לְאַשְׁמֵינוּ וְיִפְּן אֱלֹהֵינוּ
בְּעֵינֵי רַחֲמֵינוּ. וּמִלְּאֲכֵי הַשְּׁלוֹם הֵם יֵצְאוּ לְקִרְיָתוֹ. וּבְצָרוֹר הַחַיִּים תִּהְיֶה צָרוֹרָה
נִשְׁמָתוֹ : וּנְתַנוּ פְרוּטָה כַּנִּ"ל
כֹּל כָּלִי יוֹצֵר עֲלֵיךָ לֹא יֵצֵלַח וְכֹל לְשׁוֹן תִּקְוִים
אָנָּה בָּכַח גְּדֻלַּת יְמִינֶךָ. תִּתִּיר צָרוֹרָה. קִבֵּל רֵנַת עַמְּךָ. שְׁגִבְנוּ. טְהַרְנוּ נוֹרָא. נָא
גְבוֹר דּוֹרְשֵׁי יְחוּדֶךָ. כְּבַבְתָּ שְׁמֵרִים. בְּרַכְּסָם טְהַרְסָם. רַחֲמֵי צְדָקָתֶךָ תִּמְיֵד גְּמֻלָּם.
חֲסִין קְדוֹשׁ בְּרַב טוֹבֶךָ נִהַל עֲדָתֶךָ. יְחִיד גְּאוֹה לְעַמְּךָ פְּנָה. זֹכְרֵי קְדָשְׁתֶּךָ :

בַּהֲקַפָּה ז' אָמְרוּ : שׁוֹכֵן קֶדֶם וּמֵאָז. צְדִיק יִשְׂרָאֵל תּוֹמָךְ. הִיָּה לְנַפְשׁ זֶה מִחֲזִיק
וְתוֹמָךְ. וּבְעֲרֵבוֹת מְגוֹן אֲבוֹת. לְפָנֶיךָ יִשְׁמַשׁ וְיִזְמַם וְלִיָּלָה לֹא יִמִּישׁ. יִשְׁלַח כַּפָּרָה
לְאַשְׁמֵינוּ. וְיִפְּן אֱלֹהֵינוּ בְּעֵינֵי רַחֲמֵינוּ. וּמִלְּאֲכֵי הַשְּׁלוֹם הֵם יֵצְאוּ לְקִרְיָתוֹ. וּבְצָרוֹר
הַחַיִּים תִּהְיֶה צָרוֹרָה נִשְׁמָתוֹ : וּנְתַנוּ פְרוּטָה כַּנִּ"ל
כֹּל כָּלִי יוֹצֵר עֲלֵיךָ לֹא יֵצֵלַח וְכֹל לְשׁוֹן תִּקְוִים

אָנא בְּכַח גְּדֵלַת יְמִינֶךָ. תִּתִּיר צְרוּרָה. קִבֵּל רֵנַת עַמְּךָ. שְׁגִבְנוּ. טְהַרְנוּ נוֹרָא. נָא
גְבוּר דּוֹרְשֵׁי יְחִוּדְךָ. כְּבַבַּת שְׁמַרְם. בְּרַכֶּם טְהַרְם. רַחֲמֵי צְדָקָתְךָ תָּמִיד גְּמִלֶם.
חֲסִין קְדוּשׁ בְּרַב טוֹבְךָ נִהַל עֲדָתְךָ. יְחִיד גְּאֵה לְעַמְּךָ פְּנֵה זֹכְרֵי קְדָשְׁתְּךָ. שְׁוַעַתְנוּ
קִבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקוֹתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת: בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: סִדֵּר
הַקְּבוּרָה

אחר כך לקחו את מו"ר אבינו אל לקברו בסמוך לקברו של ר' חיים שושנה
זצוקל ור' מנחם גבאי זצוק"ל, תוך אמירת "יושב בستر עליון" ו"אנא בכח"
הלך ושוב.

והורידו אותו בכבוד לקברו

ולאחר פתיחת הקשרים של התכריכין, אמרו וּבְנַחַה יֵאמֶר, שׁוּבָה יְיָ רַבְבוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: הִנֵּה מִטְּתוֹ שְׁלֹשׁ לַמָּה שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבוּרֵי יִשְׂרָאֵל:
כְּלָם אַחֲוֵי חֶרֶב מְלַמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חֶרֶב עַל יְרֵכּוֹ מִפְּחַד בְּלִילוֹת: יְבָרְכֶךָ יְיָ
וְיִשְׁמְרֶךָ: יְאֹר יְיָ פְּנֵי אֱלֹהֵי וַיַּחַנְּךָ: יִשָּׂא יְיָ פְּנֵי אֱלֹהֵי וְיִשֶׁם לְךָ שְׁלוֹם: כִּי אֶתְּהַ
יְיָ מַחֲסִי, עֲלִיוֹן שְׁמֵתָ מְעוֹנְךָ: כִּי מִלְּאֲכִיו יִצְנֶה לְךָ לִשְׁמֶרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ: עַל
כַּפֵּי אֲוֹנְךָ פֶּן תִּגַּף בְּאֲבָן רִגְלֶךָ: לֹא תִאֲנַח אֱלֹהֵי רַעַה וְנִגַּע לֹא יִקְרַב
בְּאֲהָלֶךָ: וַיֵּאמֶר יְיָ אֵל הַשָּׁטָן, יִגְעַר יְיָ בְּךָ הַשָּׁטָן, וְיִגְעַר יְיָ בְּךָ, הַבּוֹחֵר בִּירוּשָׁלַיִם,
הֲלֹא זֶה אוֹד מִצֵּל מֵאֵשׁ: וְלִבְנֵי הַפְּלִגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם, נָתַן אַבְרָהָם מִתְּנוּת,
וַיִּשְׁלַחם מֵעַל יְצַחַק בְּנוֹ בְּעוֹדָנוּ חַי, קִדְּמָה אֵל אֶרֶץ קָדְשׁ:

יום פקודת השבעה והשלושים

השבעה

באזכרה שנערכה בתום **ימי השבעה** ספדו למו"ר רבי מרדכי אביטן זצוק"ל **הצדיק רבי ברוך אבוחצירא שליטא**, בנו של הבבא סאלי זיע"א אשר דיבר על הקשר האישי המיוחד בין המנוח לבין אביו.
הרה"ג בנימין בצרי שליט"א רב קריית האבות ושכונה ו' החדשה .
הרה"ג שמעון בן חמו שליט"א רב הראשי של העיר קרית גת
הרה"ג יורם הכהן שליט"א רב שכונת רמות ב"ש .
הרה"ג יוסף דהאן שליט"א, מנהל מחלקת מקוואות ברבנות ב"ש
הרב שלום דנינו הי"ו
ד"ר עמרם מליץ הי"ו

באזכרה שנערכה בתום **ימי השלושים** ספדו למו"ר רבי מרדכי אביטן זצוק"ל
הרה"ג בנימין בצרי שליט"א רב קריית האבות ושכונה ו' החדשה .
הרה"ג שמעון בן חמו שליט"א רב הראשי של העיר קרית גת
הרה"ג יורם הכהן שליט"א רב שכונת רמות .
הרה"ג יוסף דהאן שליט"א, מנהל מחלקת מקוואות ברבנות ב"ש
הרב שלום דנינו
ד"ר עמרם מליץ
הרב ציון אזולאי , הי"ו
הבן , מאיר אביטן הי"ו
הבן, ציון אביטן הי"ו
תלמיד הרב , רפאל סקירא , הי"ו

לצערינו לא כל שיחות נרשמו ולפניכם מקצת הקטעים שהצלחנו
לשחזר:

....ההילולה של של הצדיק הזה שאנחנו עסוקים בהילולה שלו אור
החיים הקדוש זכותו תגן עלינו .

שלמה המלך אמר בשיר השירים " דודי ירד לגנו " לערוגות הבושם
לרעות בגנים וללקוט שושנים " הדור הזה שלנו קשה מאוד כמה אנו
צריכים לחפש כמה צדיקים צריכים ללכת מן העולם הזה לכפר על
הדור , אם זה בעוונות הצניעות והפריצות , כמה צדיקים צריכים עוד
ללכת.

הצדיק שעסוקים בהילולה שלו
דודי ירד לגנו הקב"ה יורד לעולם הזה וכי הוא חפץ בקוצים , הוא
חפץ בקוצים שאין להן שום תועלת ?
הוא חפץ בשושנים כמו השושנה שהלכה לנו

הרב ציון אזולאי חזן בית הכנסת היכל שלמה

לא יודע אם אני יכול ויש זכות לשאת תורה על אדם זה במשך
שלושים שנה ראינו את מידותיו. המידות שלו מונחים בספריות
בספרים קוראים אותם . אבל להתמודד איתם אתה צריך להיות כפוף
לרב ,

רבי מרדכי כשנכנס לביה"כ המידה כפי עיקר המידה כפי שלמדו
בחול לארץ

נפגשנו במקווה טהרה המידה המיוחדת אם ברחוב אתה אומר לו
"שבת של כבוד הרב" הוא נותן חיוך אתה מקבל מידה ככתוב אהבת
נפש.

אם זה בלימוד תורה..

על פרשת השבוע שנפלה בדיוק בפטירתו של הצדיק
רבי חמא בר חנינא אומר למה נסמכה אהלים לנחלים כנחלים ניטוי,
לומר מה לך נחלים מעלין את האדם מטומאה לטהרה אף אהלים
מעלין את האדם מכך חובה כף זכות

המידות האלו אפשר להעיד שהיו בצדיק

בבית הכנסת בשעה שבו אדם הולך לנוח שבא מהעבודה לא שעה של
שיעורי תורה אבל רבי מרדכי יושב איתם בהיכל שלמה יושבים עם
הספרים והוא רבי מרדכי לא מחזיק ספר ובע"פ מסביר להם מילה
מילה דבר דבר וכן זה הדרך ובאמצע מספר להם כך אמרו אבותינו זה
כנחלים ניטוי כהולך למקווה טהרה יוצא בחיוך כזה ... המידות הללו
נכון תקרא אותם בספרים הללו כפי שאמרנו אבל אם היית כפוף
לצדיק אתה רואה אותו מה עושה לעולם לא תצליח לעשות מידה
מהמידות הללו.

רבי מרדכי עליו השלום דמות לא הלכה רק למשפחה אלא הלכה גם
לנו ביום שבת בבוקר נפגשים ואומרים לו שבת שלום בחיוך כזה, בכל
מקום וכן הלאה

אנחנו צריכים לחפש מה עוד עשה הרב ואנחנו נלמד ממנו את, דרך
ארץ, אהבת ארץ ישראל, אהבת עם ישראל, אהבת הזולת, אהבת
המשפחה

בכל מקום ששמעת אותו רק דברי תורה, לא מעניין אותו כלום
מהעולם הזה רק התורה עניין אותו רק על היום בו יעמוד לפני בורא
עולם ובטוח שזכה בגן העדן העליון על כל מה שעשה על כל מה שראינו

בעינינו זה לא שמועות ובודאי שנשמתו בגן העדן העליון מה שיש לנו לומר לבקש ממנו שיעמוד בתפילה על כלל עם ישראל , משפחתו , הקהילה ועלינו , כל פעם שנזכיר את נשמתו יעמוד לנו וכל בקשה שנבקש יתן לנו בורא עולם

הרב אברהם עוזיאל הי"ו

הוא היה הודה הוא היה זיוה ההוא היה המגן של העיר באר שבע רבי מרדכי , כשרבי מרדכי נלקח מאיתנו פנה זיוה פנה הדרה אבל מה מוטל עלינו רבותי להכות על חטא לא רק לעשותעם הנפטר חסד ואמת מה החסד האמיתי אנשים חושבים באים ומנחמים את הנפטר משתתף בצערך וממשיכים לדבר על הא ודא , הבל הבלים לא עשינו בזה שום דבר גם אם אכלנו סעודה לא עשינו שום דבר מה הדבר העיקרי שאנו עושים לעליית הנשמה לעילוי נשמת הצדיק הדבר אשר אמר שלמה המלך "והחי יתן אל ליבוי" זאת אומרת כשאדם הולך אל בית האבל כשהוא בא לנחם הוא צריך לצאת מכאן אני לוקח על עצמי דבר שלא הייתי עושה עד היום אבל רבותי כשאני אומר לעשות אותו יהרג ולא יעבור לוקח על על עצמי לומר מסי פרקי תהילים לעי"נ הצדיק כי בעצם אם אני מתפלל על הצדיק אני מתפלל על עצמי לא עלי אני ממבקש מהקב"ה שיהיה לי זכות התורה שלו שהוא למד במשך כל השנים שהתורה הזאת תעמוד ותגן עלינו לאורך כל השנים. לא עלי התורה שהוא למד הוא למד בדרכי טוהר ותמימות , אבל אני יאמר את חמשה פרקי תהילים , זה לא זמן שלא קניות וכדי לוקח 10 דקות והם מוקדשות לאותו צדיק או מצווה אחרת ואז רבותי קיימתי מצוות ניחום אבלים ,אתם יודעים למה ? כי אנחנו לא יכולים לנחם כאשר עמוד התווך כאשר עמוד אשר יושב עליו הבית הולך הבית לא

עומד איך יכולים לנחם אותנו לא יום ולא יומיים ולא שנה עד היום האחרון יזכרו אותנו כי אבא צדיק אי אפשר לשכוח אותנו בגלל המעשים שלו בגלל התורה והמעשים שעשה בסתר אז מי יכול לנחם אותם . לקרוא "כי אנכי אנכי ה' מנחם אותם רק הקב"ה יכול לנחם אותם ועל ידי מה ? הקב"ה ברא את השכחה "צור ילדך תשי ותשכח אל מחוללך " הקב"ה ברא את השכחה, הסתכל באורייתא וברא את השכחה מכיון שהאדם חלש בעולם הוא לא יכול להתקיים אם הוא לא שוכח אבל מה אנחנו עושים אנחנו משתמשים בשכחה הזאת חו"ו כלפי בורא עולם אספר לכם משל בן אדם שהיה לו הרבה חובות כל יום היו באים אצלו ודופקים על הדלת אתה חייב לי . כל אחד מבקש .. בא החבר שלוט מה יש לך ? אין לי בוקר ואין לי לילה לכולם אני חייב כסף לכולם אמר לו החבר אתן לך עצה תעשה את עצמך משוגע ברגע שדופקים בדלת תתחיל להשתגע תצעק תקרע בגדים תיפול על הרצפה אנשים יראו אותך יאמרו מה יש לקחת ממנו הוא משוגע , אומר לו הרעיון שלך טוב באים עוד פעם בעלי החוב דופקים בדלת והוא מתנהג כפי שיעץ לו חברו רואים אותו אמרו מה נקח מהמשוגע ועזבו אותו שבועיים ניקה את כל החובות שלו מגיע החבר שלו הכל בסדר אומר לו העצה הטובה שנתת לי הצילה אותנו ועוד אומר תרא פסח הגיע אני זקוק להלוואה קטינה לקראת החג מוצרים ועוד אחרי החג אני אחזיר לך את החוב , החבר נתן לו את ההלוואה , אחרי החג באה החבר אליו לקבל את הכסף דופק בדלת , פותח את הדלת והנה רואה את חברו , התחיל להתפתל על הרצפה לצעוק לקרוע בגדיו , ניגש אליו החבר אתה לא מתבייש את העצה הזאת אני נתתי לך העצה ועכשיו אתה משתמ כנגדי. הקב"ה נתן לנו את השכחה כדי שהאדם יוכל לשכוח את מה שבא עליו שיוכל להתקדם אבל אנחנו משתמשים בשכחה הזאת גם הפוך בבוקר הוא אומר שכחתי להניח תפילין אבל ביום שיש לשבת

בבית קפה אתה לא שוכח היה לך זמן לבוא לבית ה' לתפילה לתורה
שכחת ולא יכולת אצל הקב"ה אין לא יכולת , יש לא רוצה , אני לא
רוצה אין דבר כזה לא יכול אתה רוצה או לא רוצה , לכן מה עושה
הקב"ה הקבה"ה מסובב הסיבות , לפעמים אדם מבין את המסרים של
הקב"ה נסתרות דרכי מבין אותם בצורה פשוטה הקב"ה נותן לו להבין
בצורה אחרת נתן לו הון והשתמש בו לטובה אם ולא השתמש בו נכון
ה' מביא עליו אחרת

רבה של קרית אבות רבי בנימין בצרי

...תלמיד חכם

תורה שלהם תורת אמת
ואין להם הנספים כל תלמיד חכם וכחם עמוד של עם ישראל
כל שומר על ישראל ועל הארץ כולה
היה לנו חכם שהיה יושב והוגה בתורה מתוך הדור הקודם עמקות
והכל בהצנע
כמה חסרים אנו כעת בחורבן בית אלוקינו אם היינו יודעים את גודל
החיסרון כשתלמיד חכם היינו צריכים לשבת על הרצפה ולומר קינות
הגמרא אומרת: תצלמיד חכם זה לא איש של משפחה זה לא אבא ולא
סבא ת"ח זה האבא והמגן של העיר של הדור ושל עם ישראל בצניעות
שלו בטהרה שלו בקדושה שלו הוא הגן ושמר עלינו ותלמיד חכם
שאבד בדורו כמרגלית שאבדה בכל מקום שהיא מרגלית היא מי יתן
לנו תמורתו חליפתו כמה אנחנו זקוקים ליהודים האלה היושבים
בטהרה ובקדושה בתורה ...
העולם ממשיך מה שהיה היו שיהיה
כולם מבינים שלא יכול להיות מה שהיה הוא מששיהיה, יש כל מיני
תחזיות כל מיני נבואות, מה יהא אומנר הקב"ה בצר ובאו לך כל
הצרות האלו...כי אל רחום ה' לא יעזבך ...
אנחנו שנה

רבי רפאל סקירה היצ"ו

מורי ורבותי, ברשות תלמידי חכמים, קהל קדוש ונכבד הבא לחלוק
כבוד של ניחום אבלים, ואחרונים בני משפחת האבלים מציון תנוחמו.

לב מי לא יקרע ועיין מי לא תדמע על מותו מזה ימים של הגברא רבא,
חסידא וקדישא חריף ובקיא ומשנתו קו ונקי כמו שאני ורבים כמוני
מעידים עליו.

היי חסיד, היי עניו, אהוב לאל עליון זך השכל והרעיון עם חסדיו
לרבים וישר פעולתו.

במיתתן של צדיקים, אנשי מעשה ואנשי החסד שעוזבים אותנו
לאנחות והם הולכים למנוחות ברח כמו רבי מרדכי זצ"ל שאנו
מכירים היטב שתמיד ברח מן הכבוד. זכורני על מקרה, שהיינו
בהילולה של מורינו ועטרת ראשנו ר' חיים רפאל שושנה זצ"ל לפני
מספר שנים במתר הזמנתי אותו לשאת דברים, קם ואמר בפני כל
הנוכחים מורי ורבותי כל מה שיאמר ר' רפאל שגם הוא תלמידו כאילו
יצא מיפי. הוא הימני משחר ילדותי, ומי אני שאדבר על ר' חיים?
והתיישב.

התחננתי בפניו לאמר דברים בשם וכנציג התלמידים, ובשום אופן לא
הסכים ומצביע עלי.

פתחתי בדברים ועלה לי רעיון על דברי חז"ל שאמרו: "כל הבורח מן
הכבוד הכבוד רודף אחריו, וכל שרודף אחר הכבוד, הכבוד בורח
ממנו". דהיינו-איך שהאדם יבחר באופן טבעי הכבוד רחוק ממנו
תמיד. מסביר על זה בספר "חידושי הרי"ם זיע"א" המצב שאנו
נפגשים עם הכבוד הוא אחרי מיתתו של האדם, משום שהנפטר בורח
מן הכבוד כי הוא איננו איתנו אבל בשעה שמספידים אותו כמו הנפטר
שלנו ר' מרדכי שהדרשנים מספרים אודותיו בדברים שידועים או
שאינם יודעים עליו באופן אישי בזה כולם רוכשים לו כבוד שתמיד
ברח ממנו.

ומשום שאנו חייבים ומחוייבים לערוך לנפטר שלנו הכבוד הראוי לו
בהיותנו מכירים מעשיו המסולים בפז.

הכלי יקר מסביר על הפסוק שבירך יעקב אבינו את בניו ושהם למעשה לא ברכות ממש, אלא מה שיקרה להם באחרית הימים, ולמה נמשלים. כשהגיע לנפתלי אמר: "נפתלי אילה שלוחה" מבאר הכלי יקר ומרמז לדברי הגמרא במסכת עירובין: "למה נמשלו דברי תורה לאיילה? לאמר לך-מה האיילה חביבה על בעליה כל שעה ושעה אף דברי תורה חביבין על לומדיה כל שעה ושעה, והרמז לשמו של נפתלי- "נופת לי" היות ודברי תורה הם מתוקים מפיו של נפתלי כדבש ונופת צופים.

ועל זה אמר אביי, על כן יזכה האדם הלומד תורה להיות כאיילה החביבה על בעליה. וגם כשהוא חוזר מספר פעמים היא בפיו בגדר אמרי שפר, המשפר על דבר חדש ביופיו

למנוח שלנו ר' מרדכי זצ"ל היתה שקידה והבנה בלתי רגילה בלימודו ובוזה מצא נוח לנשמתו ונוח לבריות שנהנו מידיעותיו. והכל בדרכי החוכמה שחנן אותי הקב"ה להבין ולהשכיל ללמוד וללמד לשמור ולעשות. וזה נקרא מלאכת ה' באמונה.

מורי ורבותי! מאז מוצאי שבת קודש ששמעתי על הסתלקותו של ר' מרדכי, דמותו אהבתו לזולת וענוותנותו ואצילותו לנגד עיני, משום שחיבב אותי כאחד מבניו שיחיו, כיבדני בכל מום ועזר לי רבות בהילכות שחיטה וכל פעם שנפגשנו, דשנו בנושאי הלכות מתוך זה שנפרדים מתוך דברי הלכה.

אבד חסיד מן הארץ, מה נדבר ומה נצטדק האלוקים מצא את עוון עבדיו.

על זאת תתאבל העיר ותזעק מרה, על האי שופרא דבלי בארעא. חכם שמת ואין לנו תמורתו.

ובמסכת בבא בתרא נאמר: "אוי לספינה, שאבד קברניטה" נאמר שם שאותו היום שנפטר אברהם אבינו עמדו כל גדולי הדור בשורה ואמרו: "אוי לעולם שאבד מנהיגו, ואוי לה לספינה שאבד ברניטה" על השני אוי ואוי מפרש המהרש"א זצ"ל, ישנם שני סוגי מנהיגים. אחד הוא המנהיג של העולם, הקב"ה. והמנהיג של המנהיג המקרב את האנשים למנהיגו של עולם. וזה מה שאנו צריכים להספיד ולאמר אוי לנו שאבד לנו חסיד ומנהיג כמו ר' מרדכי זצ"ל שישב השקיע ללמוד וללמד דהנהיג את הדור איך להתנהג לפני בורא עולם. זהו גם האולי שלי אישית ושלי ושל אנשים רבים כמוני של בניו ונכדיו שינקו ממנו מתורתו וממעשיו והיה לנו לקברניט. בגמרא במסכת מכות (י) נאמר: "תלמיד חכם שהרג בשוגג מגלין אותו יחד עם רבו. מקשה הגמרא מה חטא רבו? מבארת שם כתוב: "וחי בהם" עבד ליה מידי דתהוי ליה חיותא. ותלמיד רב אין לו חיים. הוי אומר כשאבד לנו, תלמיד חכם ובקי ברזי התורה כמו ר' מרדכי זצ"ל אזי אין לנו חיים.

ואמרנו נשאלת השאלה הרי נאמר: "ובא השמש וזרח השמש" עד שלא שקעה שמשו של עלי זרחה שימשו של שמואל. אם כך, מדוע אין לנו חליפתו ותמורתו? נכון שבורא עולם הבטיח "שלא ימוש מפי זרעך ומפי זרע זרעך" דהיינו- יש ויכול שיבוא אחר במומו אם כי לא באותו מעמד שלו.

ועל זה דוד המלך ע"ה ואמר בתהילים: "'אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים...כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה" בתחילה נאמר: "תורת ה' חפצו", דהיינו-כשהאדם כל חייו נדב ומת באוהלה של תורה ולומדה יומם ולילה נעשית לו ממש-משום שהוא

הופך להיות חלק אלוה ממעל.

כנאמר: "ישראל ואורייתא והקב"ה חד הם".

אם כך, נחזור לשאלה, מי מביא לנו חליפתו ותמורתו? גם אם יקום למצן חסיד צדיק שקדן וישר כמו ר' מרדכי זצ"ל במושגים שלו לא יהיה בנמצא.

מורי ורבתי היקרים,

מוטלת עלינו החובה עוד היום ולא מאוחר להתעורר ולחזור לאבינו שבשמים ונדבק בו יותר ויותר ע"י קיום מצוותיו חוקותיו ותורותיו ונהיה בגדר הפסוק: "אף לא פעלו עוולה בדרכיו הלכו" ונלמד מהצדיק וממעשיו בעולם הזה.

אין באנו כוח לנחם את המשפחה היקרה על האבידה שאין לה תחליף, אלא נרעיף עליהם אהבה וימשיכו באותה דרך שהקנה להם ונבקש מר' מרדכי שיתפלל לפני הקב"ה שיהיה למגן וצינה בבריאות איתנה על הרעה הנאמנה והמסורה שטפלה בו ובבניה, על הבנים והבנות שכולם בעלי חסדים מאין כמותם....

לנכדים ולחתנים ולכלות ולכל בני המשפחה ולכל עם ישראל.

ובעזרת ה' יתברך יבולע המוות לנצח ומחה ה' דימעה מעל כל פנים ונזכה כולנו לראות בנחמת ציון אמן ואמן.

הבן ציון אביטן

קהל קדוש, מכובדים יקרים ומשפחה אהובה.

כתוב "ואהבת את ה' אלוקיך, בכל לבבך, ובכל נפשך, ובכל מאודך", כזה היה אבא. קשה ממך בפרידה, השארת חלל ריק, לחברים ולמשפחה, ואנו איננו יודעים כיצד להתנחם, ומה לעשות?

יכולתי לספר על אבא הרבה מאוד, על כוח הרצון העז, על לימוד התורה, על הענווה, על הכעס, על ההתייחסות לזולת, על רצונו העז

שכלולנו יהיה טוב, ועל אהבת הבריות ועוד ועוד, אפשר ללמוד הרבה על האנשים הקרובים אליך, על איך הם חושבים, זוכרים וכואבים, אפשר להביט להם בעיניים, בשפתיים ובידיים אבל אבא נשאר מעורפל, ומת. ועם תחושה של התמצה, על כי לא ניצלנו מספיק את כשרונותיו, ויכולותיו, בכדי להעמיק, ולהבין דברים רבים, ולהכיר עמוק יותר את אבא.

כתוב בפרקי אבות "משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושוע ויהושוע לזקנים..." וכן הלאה, מכך אנו למדים, שכל אחד בדורו, צריך לחפש אחר מנהיג אמיתי, שיש לו בחינת רוח הקודש, שיראה לו את הדרך. ואתה אבא היית המנהיג הרוחני שלנו, של החברים ושל המשפחה, ועתה נותרנו יתומים, ללא אבא ביולוגי וללא אב רוחני. אבא היקר, בכל חיך לא הכבדת עלינו, ולא הטרדת אותנו, ואף במותך היית כזה, ישבו חודש אבל אך הוא הקביל לתקופת בין המצרים, ובכך דאגת שלא להכביד עלינו, יתר על המידה.

קהל נכבד, אציין מס' עובדות שלעניות דעתי אינם סתם מקריות, בודאי הם בעלי משמעות, ואף לאבא-ולמרומים, יש תשובות. ראשית אבא נקבר ביום ההילולה של אור החיים הקדוש, וכולנו ידענו עד כמה חביבים עליו, היו פניני אור החיים הקדוש ושגורים בכל דרשה ובכל שיחה.

חישבנו ומצאנו כי השנה יום ציון השנה לאחר 11 (אחד עשר) חודשים, יחול בדיוק ביום ההילולה של רבי מאיר בעל הנס, כולנו זוכרים כיצד במשך עשרות שנים חגגת בביתנו את ההילולה, עם החברים ומשפחה, לא פסחת על ציון ההילולה אף לא שנה אחת, וגם כאשר לא חשת בטוב. והערב אנו מציינים, את אזכרת החודש, שהוא ערב ט"ו באב, ועל יום זה נאמר "לא היו ימים טובים לישראל, כחמישה עשר באב, ויום הכיפורים". האם כל התאריכים הללו הינם מקריות!!

בוודאי שלא, וזה אות וסימן משמים כי אתה נמצא במקום קדוש, ובחבורה המובחרת של גדולי עם ישראל.

ומוטבעים עמוק בליבך, לא זלזלת בקיום פרנסת המשפחה למרות הקשיים, ובוודאי לא בלימוד התורה, והשתדלת מאוד לקיים את הפסוק "והגית בו יומם ולילה". ישראל הוכתרו בשלושה כתרים כמו שכתוב באבות: כתר תורה, כתר כהונה, וכתר מלכות. כתר כהונה זכה בו אהרון, כתר מלכות זכה בו דוד המלך, וכתר תורה, הרי הוא מונח ועומד, ומוכן לכל ישראל, כמו שכתוב בתהילים, תורה ציווה לנו משה, מורשה קהילת יעקב, כל מי שרוצה יבוא וייטול, ולכן, אין לך מצווה, בכל המצוות, שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה. מכיוון שתלמוד תורה, מביא לידי מעשה, ועל לימוד תורה נאמר "זה הלומד על מנת, ללמוד וללמד, לשמור, ולעשות ולקיים. אבא זכה בכל שנות חייו, ללמוד תורה, וגם לשמור, ולעשות, ולקיים אותה.

ומה צריך ללמוד? על זה אמרו חכמינו זיכרונם לברכה, "לעולם ישלש אדם ימיו. שליש במקרא, שליש במשנה, ושליש בגמרא (קידושין)" התורה מצווה שאדם יחלק את זמנו בכל סוגי הלימוד, עד שיאחז בכולם, ואני משוכנע, כמו שרבים ממכריו מעידים, כי אבא הצליח לאחוז בכולם.

הכוח הנפשי והרוחני של אבא היה חזק, יצר הרע היה בטל אצלו, זכרוני בילדותי, בלילות הקפואים בחורף, כאשר כולנו התכרבלנו בשמיכות, את אבא זה לא עניין, הוא השכים בבוקר הרבה לפני עלות השחר, לקריאת תיקון חצות ושינון התורה. שעות על גבי שעות של לימוד תורה, וביחד עם זאת גם לעבודה. אבא, מצא זמן, מכיוון שהאמין כי לימוד התורה משתלב גם בעבודה ובפרנסת המשפחה, המוטו היה, תורה עם עבודה. נדבך נוסף שאבא אימץ בלימוד התורה, היה באהבה רבה לארץ ישראל. אבא גם אהב להצטרף לנסיעות לצפון

ולירושלים, והציווי שנאמר לאברהם אבינו "קום והתהלך בארץ לאורכה ולרחבה" היה חביב, ובעל משמעות מעשית, גם לאבא. אהבת ה' והתורה היו חביבים על אבא. וזו הייתה אהבה לא על מנת לקבל שכר ויראת ה', ולא יראת העונש, היראה מה' היא מטהרת את האדם מהחומריות ומשרה עליו שכונה ומקשרת את האדם לבוראו, כזה היה אבא.

כתוב בקהלת "טוב שם משמן טוב... ויום המוות מיום הולדתו". מה המיוחד בהקבלה בין "שם" ל"שמן", הלא אפילו היין הינו טוב יותר משמן, ורש"י מפרש "מה שמן תמיד צף למעלה, כך שם טוב תמיד למעלה, השמן לעולם אינו יורד. ויתירה מזאת לשמן יש גבול לעלייתו, מקסימום לגובה הכלי, ואילו שם טוב אין גבול לעלייתו, ועתה טנו מבינים טוב יותר את המשמעות של "שם טוב".

מידה נוספת שאציין במעלות החיוביות של אבא הינה מידת הגאווה. רבים הגיעו לנחמנו, ולכולם היו דברי שבח והלל. אין לי ספק שזה היה גם בחיי אבא, למי שהכירו וידעו על חכמתו התורה. ואולם שאלתי את עצמי – במה זכה אבא לכל כך הרבה הערצה והערכה?? תשובתי הינה כי אבא ניחן במידת הענווה. אבא בוודאי קיים את הציווי "הוזה שפל רוח לפני כל אדם". אבא היה עניו הן מפני הגדולים ואף מפני הקטנים ממנו. למרות ידיעותיו הרבות לא החשיב את עצמו והיה מוכן להסביר ולשתף את כולם, אפילו את הילדים הקטנים. ועל כך יעדו הילדים שבגרו ונמצאים עמנו כעת כמו החבר דניאל עמוס. אבא לא חשב שלהסביר לילד קטן מהוה בזיון. אדרבה, מה רבה הייתה שמחתו כשחש שהילדים הקטנים מתעניינים בלימוד התורה.

ועוד מענייני הענווה, אנו יודעים כי ישנה ענווה במעשים וענווה במחשבה. ענווה במחשבה הינה שהאדם יתבונן ויתאמת אצלו אשר אין התהילה והכבוד ראויים לו, כל שכך ההתנשא על שאר בני מינו?

מכיוון שאין אדם שאין בו חסרונות, כפי שכתוב "אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב, ולא יחטא" ולכן המסקנה כי לכל אדם ישנו חיסרון ואינו שלם. ולכן אל לו להתנשא כלל וכלל. אמנם אדם בעל מעלות רבות, וחכמה, יבוא לידי גאווה והתנשאות אך האדם צריך לדעת שהחכמה שזכה בה הינה חלק מחוק טבעו. ואת החכמה צריך להעבירה וללמדה את האחרים, כמו שאמר רבן יוחנן בן זכאי (אבות ב: ט) "אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת..." דהיינו אל לך להתרברב בחוכמתך ובידיעותיך. ומידת הענווה שהייתה לאבא הייתה מיוחדת במינה. כולנו ידענו על אוצרות החכמה והידיעות שהיו מנת חלקו של אבא. יכולת לפתוח בכל מסכת, או בחמשת חומשי התורה, או בנביאים, ולהתחיל שורה מכל עמוד, ואבא היה יכול להמשיך בעי"פ את כל העמוד, כולל רש"י, תוס', ועוד. ואולם מעולם לא שמעתי את אבא מתרברב בידיעותיו הרבות בתורה.

וכל זאת כפי שציינתי לעייל מענוות המחשבה, וגם מענוות המעשה ניתן להעיר כי אבא לא כשל בזאת, ענוות המעשה באה לידי ביטוי בתנועות האדם, בהליכתו, בישיבתו ובדיבורו, וכמו שאמרו חז"ל "לעולם יהיה דיבורו של האדם בנחת עם הבריות". ואף על הליכה בענווה אמרו חז"ל "כל ההולך בקומה זקופה, כאילו דוח רגלי את רגלי השכינה וכן כתוב: "הצנע לכת עם ה' אולקיך". והיום אנו מציינים את סיומם של

שלושים (30) ימי מספד ואבל ובוהלת כתוב:

"לכל זמן, ועת לכל חפץ תחת השמיים,

עת ללדת, ועת למות.

עת לטעת, ועת לעור נטוע.

עת להרוג, ועת לרפוא.

עת לפרוץ, ועת לבנות.

עת לבכות, ועת לשחוק.

עת ספוד, ועת רקוד.

קהל קדוש, מאז שאבא נקרא למרומים, נשמעו בבית זה הספדים ודרשות, שבהן סופר לנו על המעלות הרבות של אבא, ואני התמקדתי בשתי מעלות בלבד, באהבת לימוד התורה, ובמידת הענווה, ורבים מהמכובדים דרשו, מקהל המאזינים, שכל אחד יקח עליו מצווה, משהו, ויקפיד לבצע אותו, ואני רוצה להציע דבר קטן מדבריו של אבי מורי, באחת הדרשות בבית הכנסת בילדותי, שמעתי את אבא מדבר על החשיבות הרבה, בהארכת הזמן שהאדם מקדיש במילים: "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" ואז, אבא ביקש מהקהל, כאשר אנו מניחים את ידינו על גבי העיניים, ודינו צמודות לפינו, להאריך בזמן, כדי שידינו יתחממו בהבל שיוצא מפינו, ואז אא אמר, ככול שנאריך בחימום היד מהבל הפה, אותם רגעים חמים, יעמדו לאדם לאחר מאה ועשרים (120) שנה, ולכן הייתי מציע שמעתה כל אדם בזמן אמירת שמע ישראל, שיאריך קמעא ויחוש את החמימות.

קהל קדוש לא מזמן חלף היום הנורא תשעה באב, והנביא באיכה אומר: "על אלה אני בוכיה, ועיני עיני, יורדה מים, כי רחוק ממני, מנחם משיב נפשי" ועתה אנו בוכיה על ירושלים ועל אבא.

ולסיום דברי ארצה לנצל במה זו לענייני דיומא. בראש ובראשונה לאחיי אחיותיי ואימי, במשך כל חיו הייתה לו בקשה אלינו, תדאגו אחד לשני, ותשמרו על אחדות ועל אהבה ביניכם, בעצם זו צוואתו אלינו, למרות שמדי פעם יהיו חילוקי דעות, אולם עם רצון טוב נדע כיצד להתעלות מעל המחלוקות ולשמור על אהבה ואחדות במשפחה. ולכם קהל קדוש שליוויתם אותנו במשך כל התקופה ולידדנו שמואל דנינו תודה לכם. ולך הרב הרצל נאוי, תודה מיוחדת על הסבלנות והאכפתיות שגילית במשך כל התקופה שלקחת את אבא במונית שלך לישיבה יום יום בריאות ואריכות ימים בזכות מצווה זו. ולבנים

היקרים של רבי חיים שושנה זכר צדיק לברכה אליהו יעקב שושנה-
תודה על הכל.
ולאיש היקר, הרב רבי אברהם עוזיאל תודה על הכל ותכתבו כולכם
לחיים ארוכים וטובים.
ואבא נשמתך תיהיה צרורה בצרור החיים, ואמן כן יהי רצון.

רפאל סקירא, הי"ו ידיד המשפחה ותלמיד רבי מרדכי

מורי ורבותי, ברשות תלמידי חכמים קהל קדוש ונכבד ואחרונים
חביבים משפחת האבלים. אמרו חז"ל: "לעולם תהא אימת הציבור
עליך" שכן מצאנו שהכהנים בשעה שמברכים את ישראל, נושאים
כפיהם כלפי העם, ואם אחד מישראל אומר לכהן לברך חייב הוא
לעשות כן ולא יעכב. והכהן כפוף ומשועבד לציבור, ועליו לנהוג באימה
כל שכן מי שאינו ופשוט כמוני שיש לי לנהוג כבוד ואימה בציבור,
ושלא לדבר בפניהם אלא ברשות.

לכן מורי ורבותי, ברשותכם אפתח פי בדברי תורה למען חיו תחיה
נשמתו הטהורה של הצדיק והעניו ר' מרדכי אביטן זצ"ל שהערב
פקידת חודשו, ולמען ייטיב ה' עימנו להחיותנו לטובה ולברכה וגם
יזכנו לעולם שכולו טוב וארוך.

לספר על מעשיו צדקותיו חסדיו וענוותנותו, תורתו שלמד והמית עצמו עליה בכל מאודו על ימיו על האדמה הזאת, הן עם רבנים גאוני עולם ששמום הלך לפנייהם או עם תלמידים צעירים ומבוגרים המעידים עליו היום כאלף עדים.

ולמדנו מאז ומתמיד שצדיקים מעשייהם ניכרים אחרי פטירתם (במסכת קנים פ"ג-ז') נאמר: "שה פזורה ישראל" מה השה הזה גדול כוחו במותו שבעה פעמים מבחייו. בחייו רק כל אחד יש לו, פועה בפיו, ובמותו יש לו שבעה קולות. שני קרניו נעשים מהם שני שופרות, מבני מעיו חוטי כינורות, עורו לתוף, ומעיו לנבלים. כך הם זקנינו הלומדים תורה כמו ר' מרדכי זצ"ל. כל זמן שמזקינים דעתם מתיישבת עליהם, כנאמר: "חכמה ואורך ימים תבונה" כך הם הצדיקים הצדיק שלא הכרנו כוחו בחייו, במותו נשמע קולו הבנים אמרו אחרי הפטירה: אב צדיק ורחמן היה לנו.

האשה אומרת: בעל נאמן ומסור היה לי.

השכנים אומרים: שכן טוב היה לנו.

קהל בית הכנסת אומרים: ירא שמים בתוכנו.

יודעיו ומכריו אומרים: צדיק תמים היה בדורנו.

וכולם מבכים את מותו ואומרים: הלך למנוחות ועזב אותנו לאנחות.

כך היה צדיק ר' מרדכי זצ"ל.

וזה בדיוק מה שאנחנו אומרים עליו היום ומהיום והלאה. ובוודאי שם

יקצור פרי עמלו שעמל בימי הבלו.

מעלות התורה:

במסכת אבות נאמר: גדולה תורה יותר מן הכהונה ומן המלכות,

שהמלכות נקנית בשלושים מעלות, והכהונה בעשרים וארבע, והתורה

בארבעים ושמונה דברים

המפרשים שאלו, מדוע לענייני המלכות והכהונה אומר התא מעלות ולענייני התורה בדברים. משיבים, שהמלכות והכהונה הם בגדר מעלות ויתרון בלבד משום שהם רכש רגעי וזמני בלבד, עד כי תצא רוחם ותשוב לאדמתם.

אולם שונה הדבר מקנייני התורה היות וקניין התורה הינו קניין נצחי אף כי אחרי מותו של העוסק בתורה. כנאמר: "כי לקח טוב נתתי לכם" דהיינו- זהו המקח הנכון והנצחי משום שבשעת פטירת האדם מן העולם הזה לא עומדים לו לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות אלא תורה ומצוות ומעשים הטובים. וכנאמר: "תורתני אל תעזבו". וזהו מה שאמר התנא בקנייני התורה, לא כתב מעלות אלא דברים וזה כדי ליצור הרכש החשוב והנצחי לדורי דורות לחיי עולם הבא.

העמל בתורה:

(בספר ויקרא כו'-ג') נאמר: "אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם"

אמר רבי תימא בר חנינה: "אם שמרת את התורה הריני מעלה עליכם כאילו אתם עשיתם אותה". מדברי רבי תמא רואים אנו את היסוד בהבנת קניין התורה ולימודה שת"ח כר' מרדכי זצ"ל עסק כל ימי חייו בלימוד תורה לשמה – והוא נקרא בית-היוצר לתורה. משום שכל ימי חייו עסק והתייגע בלימודה: ותורה דיליה הוייא. וכמאמר חז"ל: "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו"

וזה מה שאמר רבי תמא: " שאם בחוקותי תלכו" שתהיו עמלים בתורה – הווי שפיר "ועשיתם אותם" שהעמל בתורה זהו שעושה אותה, ואז התורה מגיעה לידי שלמות ע"י הלומד ומקיים אותה.

לכל הנאמר, יש לנו לאמר אחרי שאיבדנו תלמיד חכם כר' מרדכי צדיק וישר באומנותו הן בעסק בו עסק והן בלימוד התורה שנהגה בה

יומם וליילה. אהבתו לזולת ומכבד הבריות באשר הן כי קטן כי גדול כי פשוט וכחכם ומעולם לא החזיק טיבותא לעצמו והשאיר דור ישרים בורך בעשיית חסד כאברהם אבינו עליו השלום יהיה רצון שבזכות תורתו הקדושה העומדת לנצח נצחים ולזרעו אחריו שיבקש עלינו רחמים ויצילנו מכל נגע ופגע. וזכור נזכור את נשמתו הטהורה שתגן על בני ביתו וחותמו מנחמת ציון.

הבן מאיר אביטן היצ"ו

מורי ורבותי, ברשות כבוד מארא דאתרא, תלמידי חכמים קהל קדוש ראשית האובדן גדול מנשוא, אמרתי שחסרונו של אבא בדומה לתיאור בגמרא בברכות הסיפור מופיע בברכות [מב:].
הגמרא מספרת לנו שכאשר נפטר רב הלכו תלמידיו אחרי מיטתו. כשחזרו, אמרו לעצמם שילכו לאכול לחם על נהר הדנק (שם מקום). תוך כדי הסעודה ישבו ושאלו שאלה בהלכות ברכת המזון ולא הייתה תשובה בידם. קם רב אדא בר אהבה וקרע קריעה נוספת, מלבד אותה קריעה שכבר קרע על רבו, ואמר 'יצאה נשמתו של רב ואנו אפילו ברכת המזון לא למדנו'.
קריעתו הראשונה של רב אדא בר אהבה הייתה על רבו האהוב שכבר אינו בין החיים. לעומת זאת, את קריעתו השניה הוא קורע ברגע בו הוא מבין מה נעלם מחייו, לא רק רב עצמו, אלא היכולת להבין, דמות של רב שתהיה בחייו, כל זאת נעלם ואינו.
כאשר עלתה לפנייהם שאלה קלה ופתאום לא יודעים כיצד להתנהג רק אז נודע מי אבד וקרע קריעה שניה על שלא ידע את רבו כראוי.

באותה שעה היה רב אדא בר אהבה נותן בודאי כל חייו כדי שיוכל לשהות אותו עוד חמש דקות במחיצתו של רבו אבל התהום עמוקה. כך בשבת ישבנו על השולחן ללמוד את הלימוד שהוא רגיל אם בשבת לימוד המשנה, מסביב תלמידיו שיחיו קוראים את המשנה ומחרישים מי יפרשה עומדים ומשתאים, ואין מי שיבהיר ויפרש ויסדר ואנא, היכן הולכים.

כולם ידעו שפטירת מו"ר אבי עליו השלום תהיה ביום מיוחד לו, וביום שבת, אבא היה מחובר בכל גידיו ונשמתו לפירוש אור החיים הקדוש, זכיתי לשבת על שולחן השבת ויחד עמו לקרוא וללמוד את אור החיים שליטתו באור החיים היה ברמה שלא יכולתי להבינה, פעמים הוא נרדם וכשרציתי לקצר מפאת אורך הנושא הוא התעורר והמשיך מהמקום בו עצרתי בזיכרון מדהים.

ואכן אור החיים ביקש אותו לישיבה של מעלה ביום בו נפטר אור החיים שבת קודש סעודה שלישית נפטר, נקבר במוצאי שבת כמו אבי עליו השלום. על יום מיתתו של אור החיים אמר הבעש"ט "כבה הנר המערבי" – הנר המערבי הוא הנר המרכזי במנורה ואינו כבה עולמית וממנו היו מדליקין את המנורה עד ימיו של שמעון השטח.

אבא הנר המערבי היה הנר המרכזי עמוד התווך בעיר בקהילה ובמשפחה והנה כבה הנר המערבי ושב לצור מחצבתו.

אבא היה חותם את שמו "מורדכי" עם ו' בגימטריה מדויקת מורדכי 280 = אור החיים 280.

וכיצד נתנחם אנו, על כך מספרת הגמרא :

"כשמת בנו של רבן יוחנן בן זכאי נכנסו תלמידיו לנחמו."

ניתן לדמיין את התמונה: רבן יוחנן בן זכאי, גדול רבני דור חורבן הבית השני, ישוב על הרצפה בביתו. עיניו אדומות מבכי, בגדיו

קרועים, קולו מתייפח. סביב לו עומדים הקרובים לו ביותר, תלמידיו. אולי הם, שלמדו את תורתם מפיו, יידעו כיצד לנחם את רבם. "נכנס רבי אליעזר וישב לפניו".

דממה בחדר. הנוכחים מביטים זה בזה, דוחקים איש ברעהו שיפתח עם רבם בדברים. ר' אליעזר מחליט להיות הראשון.

"אמר לו: רבי, רצונך אומר דבר אחד לפניך?
אמר לו: אמור. אמר לו: אדם הראשון היה לו בן, ומת, וקיבל עליו תנחומין. ומניין שקבל עליו תנחומין, שנאמר: (בראשית ד) "וידע אדם עוד את אשתו". אף אתה קבל תנחומין".

ר' אליעזר אומר לרבן יוחנן בלשון עדינה "צרת רבים". אינך הראשון ואינך האחרון בו מתהבן. צערך אמנם נורא, אך ניתן להשתקם מן השכול. למד מאדם הראשון - בנו האחד רצח את בנו השני, אך אעפ"כ לא שקע הוא בדיכאון ובצער. אלה מהרה הוא פשט את בגדי האבל, והביא הבאת חיים נוספים לעולם. אדם הראשון קם מאבלו להוליד את שת, אף אתה, רבן יוחנן בן זכאי, קום מאבלך, והמשך בחיידך.

"אמר לו: לא די לי שאני מצטער בעצמי אלא שהזכרת לי צערו של אדם הראשון".

ריב"ז ממאן להתנחם. מדוע?. וכי מה מועיל לי סבלו של אדם הראשון, אומר ריב"ז, אני איבדתי בן, ותקומתו של אדם הראשון מאבלו אינה מנחמת אותי מאבלי. ולא זאת בלבד שאינני מתנחם, אלא מצטער אני יותר, כעת אני מצטער לא רק על סבלי אלא גם על סבל אדם הראשון. אדם הראשון בא כאן להראות אב הקובר את בנו.

"נכנס ר' יהושע ואמר לו, רצונך אומר דבר אחד לפניך? אמר לו: אמור. אמר לו: איוב היו לו בנים ובנות ומתו כולם ביום אחד, וקיבל עליהם תנחומין. אף אתה קבל תנחומין. ומניין שקבל איוב תנחומין שנאמר: (איוב א) ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך".

ר' יהושע הולך אף הוא בדרך דומה, אלא שהדמות בדבריו משתנה. בעוד ר' אליעזר כיוון לאדם הראשון ר' יהושע נעזר בדמותו של איוב. סבלו של איוב, שכל עשרת ילדיו נלקחו ממנו ללא סיבה, ידע להשלים עם רצון ה', ואח"כ אף להוליד עשרה ילדים בשנית. אף אתה, שאיבדת בן אחד, המשך בחיידך.

"אמר לו: לא די לי שאני מצטער בעצמי אלא שהזכרת לי צערו של איוב".

שוב רבי"ז אינו מתנחם, כנראה מאותן הסיבות שבגללן לא התנחם מדברי ר' אליעזר. "כנס ר' יוסי וישב לפניו. אמר לו: רבי, רצונך אומר דבר אחד לפניך? אמר לו: אמור. אמר לו: אהרן היו לו שני בנים גדולים, ומתו שניהם ביום אחד, וקיבל עליהם תנחומין. שנאמר: (ויקרא י) "וידם אהרן". אין שתיקה אלא תנחומין. ואף אתה קבל תנחומין"

רבי יוסי פונה לרבו, ומנסה אף הוא לנחמו בדברים.. שני בניו של אהרון מתו כידוע תוך כדי עבודת המשכן, עבודת הקב"ה. אם אהרון ידע להתנחם ממות בניו, ולא כעס כלל על הקב"ה שהמית את בניו בעודם מנסים לעבוד אותו אף אתה יכול להתנחם מצערך.

"אמר לו: לא די לי שאני מצטער בעצמי, אלא שהזכרתני צערו של אהרן". אם כן, רבי"ז מצטער עכשיו גם את צערם של צדיקי כל הדורות, שחייהם לא היו טובים כפי שצריכים היו להיות, כל מי שניסה לעשות את הטוב בעיני הקב"ה ולא זכה לגמול הולם בעולם הזה. "נכנס רבי שמעון ואמר לו: רבי, רצונך אומר דבר אחד לפניך? אמר לו: אמור. אמר לו: דוד המלך היה לו בן ומת, וקיבל עליו תנחומין. ואף אתה קבל תנחומין. ומניין שקבל דוד תנחומין? שנאמר: (ש"ב יב) "וינחם דוד את בת שבע אשתו ויבא אליה וישכב עמה ותלד בן ויקרא את שמו שלמה". אף אתה רבי קבל תנחומין.

אמר לו: לא די שאני מצטער בעצמי אלא שהזכרתני צערו של דוד המלך".

הפעם ריב"ז מרגיש את צערו של דוד המלך. אזכור צערו של דוד כולל בתוכו את אזכור צערם של כל ההורים שגרמו במו ידיהם, בצורה זו או אחרת, למות ילדיהם.

"נכנס רבי אלעזר בן עזריה. כיון שראהו, אמר לשמשו: טול לפני כלי, ולך אחרי לבית המרחץ, לפי שאדם גדול הוא ואיני יכול לעמוד בו". ראשית, ר' אלעזר נוהג מנהג כבוד ברבו.

"נכנס וישב לפניו ואמר לו: אמשול לך משל, למה הדבר דומה? לאדם שהפקיד אצלו המלך פקדון. בכל יום ויום היה בוכה וצועק ואומר: אוי לי, אימתי אצא מן הפיקדון הזה בשלום. אף אתה רבי, היה לך בן. קרא תורה מקרא נביאים וכתובים משנה הלכות ואגדות, ונפטר מן העולם בלא חטא. ויש לך לקבל עליך תנחומים כשהחזרת פיקדונך שלם".

דברי ר' אלעזר פשוטים וברורים - החיים בעולם הזה אינם מתנת חינם, אלא משימה. משימה שהאדם נוטל על עצמו, כמו בכל משימה אחרת, גם כאן אין טעם להצטער על סיום המשימה בזמן קצר מן המשוער. אם האדם ממלא את ייעודו בשנות חייו - משימתו בוצעה, ואין עוד טעם להצטער אם ימות. תפקידו של בנו של ריב"ז היה לימוד תורה והימנעות מחטאים, וכיוון שעמד בו בהצלחה בשנות חייו הקצרות, "הפקדון שלם", אין לריב"ז על מה להצטער.

"אמר לו: ר' אלעזר בני נחמתני, כדרך שבני אדם מנחמין...".

אכן הנחמה היא מו"ר אבי עליו השלום החזיר את פקדונו לבורא עולם כפי שקיבל ממנו, ניצל כל שעה ללימוד תורה, מעשי חסד רבים ומוצנעים, בענוה. פקדונו חזר שלם.

מתוך כל כתביו של מו"ר אבי עליו השלום שרובם עוסקים בהלכות שחיטה ומנהגים יש דף בו הכותרת היא "מאמר לנפטר צדיק", שם כותב אבא מארי הריני כפרת משכבו. "הנה ידוע הדבר שעיקר ירידת הנשמה לעוה"ז .. ובעבור יצורה בעולם הזה במצוות ומעשים טובים כדי שנזכה לשוב למקומה הראשון ממנו חולצה ומביא בשם הארי"זל מצווה אותם הקב"ה להיות צדיקים ועוסקים במצוות. אכן נשמת מו"ר אבי חזר לצור מחצבתה כפקדון אשר נמסרה בעוה"ז כולה תורה כולה, נבא ולא ידע מה נבא !?

שבת חודש פקידתו היא שבת פנחס, בין דפיו הרבים נשייתה פיסת נייר קטנה בו מצויין פיוט פרי' פנחס, הדבר היחידי בין הדפים שלו מתייחס לפרשת פנחס שבת פקידתו, ככותב את דרשתו לשבת פנחס אבי מצייין פיוט ואיני יודע אם היא מוכרת אבל כל כתוב :

פנה אלי ויחונך כי יחיד ועני אני, אלקים יחנך בני
ימלא משאלות לבי יערב לפניו ניבי, יוסף יראנו
בקרבי זכות בן אלעזר..... יחנך בני.
נטל ברומח בימינו והביט אל צור מעוזו סמך
על זכות בקונו.....

חמק עבר ביניהם וידקור את שניהם, נפלה אימתו עליהם
ספיר צורת יהלום ועשה עם בוראו שלום ונתן לו כהונת שלום....
חז"ל אמרו על פנחס הוא אליהו -

על שתי הדמויות והיו לאדם אחד פנחס ואליהו : המקנא לטהרת עם ישראל, משכין השלום, המבשר על הגאולה לעתיד - הנם דמות אחת. ובאמת: הייתכן להפריד בין תכונות אלה? הייתכן כי מבשר הגאולה

לא ישכין שלום? הייתכן כי משכין השלום לא יקנא את קנאת ה' צבאות? ועל כן אמרו חז"ל: פינחס זה אליהו

מידת אבא כמידת אליהו ופנחס מקנא לתורת עם ישראל ואינו מוותר מידת אבי היה כמידת אליהו היה דורש ותובע בכל עניני התורה ואינו חושש כפנחס ורומח בידו להגן את משמרת התורה, ויושבים כאן אנשים היודעים את תוכחתו של אבא על דרך האמת בכל עניין הקשור לתורה ות מלחמתה של תורה היה עושה.

ופי שאמרו חז"ל פנחס הוא אליהו, אמרו רבותינו " אליהו בא לא לרחק ולא לקרב, אלא לעשות שלום בעולם, שנאמר (מלאכי ג) הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא וגו' והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם:

וכך היה מוצאי שבת האחרונה לפני מיתתו הייתה ההבדלה האחרונה של מו"ר אבי כשהוא עם אירוע מוחי ובקושי נושם את נשימותיו האחרונות, אני מבדיל לאבי והוא ממלמל אחרי את כל פסוקי אליהו הנביא וההבדלה וכאשר אני מביא לו להריח את בשמים, אבי לוקח נשימה ארוכה בהרחת הבשמים שזאת נשימתו האחרונה מריח השדה ומשם היו ימיו דועכים עד עת כבה המערבי בליל שבת קודש.

אכן זכה אבא להיות במחיצתם של צדיקים ואנו כאן נשארנו יתומים יהי רצון שיהיה מליץ יושר על משפחתנו הקהל הקדוש, תלמידיו ומוקיריו. רוח ה' תניחנו בגן עדן, אמן.

אור מְרִדְכִי
ספר זיכרון ומזמנה.גו

פקודת העֵזָה והיא גַם
יום היכולת רבי מאיר בעל הנס

האזכרה בשנה הראשונה

באזכרה שנערכה בתום השנה ספדו למו"ר רבי מרדכי אביטן זצוק"ל
הרה"ג בנימין בצרי שליט"א רב קריית האבות ושכונה ו' החדשה .
הרה"ג שמעון בן חמו שליט"א רבה של קרית גת
הרה"ג יורם הכהן שליט"א רב שכונת רמות .
הרה"ג יוסף דהאן שליט"א, מנהל מחלקת מקוואות ברבנות ב"ש
ד"ר עמרם מליץ היצ"ו
הבן , מאיר אביטן היצ"ו
הבן, ציון אביטן היצ"ו

”רבי מרדכי אביטן היה שריד לדור דעה”
מתוך כתבה בעיתון המקומי הדתי – אריאל הכהן

כך ספדו השבוע רבנים ואישי ציבור באזכרה מלאת 11 חודש לפטירת הרב מרדכי אביטן זצוק”ל, אשר התקיימה ביום ראשון ליל יד’ אייר-יום הילולת רבי מאיר בעל הנס. מפגש תאריך הפקידה עם יום ההילולה הינה חלק ממסכת תאריכים המשתלבים מיום פטירתו ב יד’ בתמוז. יום הקבורה חל ביום הילולת אור החיים הקדוש, אשר כל חייו למד מתורתו, יום השלושים חל בט”ו באב ויום פקידת 11 חודש חלה ביום הילולתו של רבי מאיר, הילולה זו הקפיד רבי מרדכי אביטן לקימה בביתו לאורך כל חייו בהלל וזמרה ומעולם לא נתבטלה וכך עשה חסד הקב”ה וחברה יום שנתו עם הילולת רבי מאיר בעל הנס. באזכרה זו נכחו חבריו, מוקיריו, תלמידיו ובני משפחתו. במהלך האזכרה נשאו דברים, הרה”ג שמעון בן חמו שליט”א רבה הראשי של קרית גת, הרה”ג יורם כהן רב משכונת רמות בב”ש, הרה”ג מסעוד מנחם שליט”א, רב הישוב אביבים בצפון, הרב יצחק דהאן שליט”א מזכיר בתי הדין בב”ש וכן עו”ד ד”ר עמרם מליץ. עוד נשאו דברים תלמידיו ובניו של הרב, מאיר אביטן, וציון אביטן. ליום ההילולה הוציא בנו חוברת מיוחדת ”הילולא דצדיקא” העוסקת בפרקי זיכרון של הרב מרדכי עם תורת רבי מאיר בעל הנס, ולימוד ליום הילולת רבי מאיר בעל הנס.

הרב שלמה בן חמו דיין ורב העיר קרית גת

... אנחנו עם ישראל התחייבנו להקריב קרבן פסח ביום יד' ניסן וכל יהודי ויהודי צריך לאכול כזית מקרבן פסח, הוא נשחט למנויו כלומר משפחה משפחה ואז יהודי צריך להימנות על הקרבן ומי שלא עשה זאת במזיד חייב כרת למה? כי הקרבן הזה אומרים חז"ל נקרא קרבן הברית בזה יהודי נכנס לברית עם ריבונו של עולם והנה אם יהודי היה רחוק מן המקש או היה חולה או לא הייתה לו אפשרות לקיים את המצווה הזאת אז התורה נתנה הזדמנות ליהודי ואומרת שבארבעה עשר באייר אז היהודי נמנה עם אותם יהודים שלא אכלו ואוכל רק מצה איתו, אבל לא חייב לבטל חמץ מן הבית, רק מצות ומרורים יאכלהו ואם ח"ו גם יהודי אומר הרמב"ם לא עושה את זה פסח שני חייב כרת ונשאל השאלה למה התורה דווקא נתנה הזדמנות שניה ליהודי במצווה הזאת, בכל מצווה לא ניתנה הזדמנות ושואלים המפרשים הרי יש כלל בהלכות קרבנות בטל יומו בטל קרבנו, אלא אומרים כאן חז"ל התורה ככאן רצה ללמד אותנו יסוד בנשמה היהודית הנשמה היהודית היא לא מתרחקת מבורא עולם גם כשהיא מתרחקת היא לא רוצה לנתק מגע טוטאלי עם ריבונו של עולם כי היא חלק מאלוה ממעל וגם כשהיא נכשלת אז היא חוזרת ומשתוקקת לשוב לאביה שבשמיים. וכיוון שקרבן פסח זה מכניס את היהודי בקרבן הברית אז התורה מייבת אותו דווקא בקרבן הזה לעשות והנה דווקא רבי מאיר בעל הנס – שרבי מאיר בעל הנס זה לא רבי מאיר של המשנה, יש שני רבי מאיר, רבי מאיר שבמשנה שהוא תלמידו של ר' עקיבא והיה אחר שנקרא רבי מאיר בעל הנס והעם משרבב את שתי הדמויות והנה רבי מאיר לימד אותנו ויש מחלוקת בתלמוד מסכת

קידושין דף לו מתי ישראל נקראים בניס יש פסוק בתורה כתוב "בנים אתם לה' אלוהיכם" ויש מחלוקת בין רבי מאיר ורבי יהודה מתי ישראל נקראים בניס ? רבי יהודה אומר: ר כשנוהגים מנהג בניס נקראים בניס אבל אם ח"ו מתרחקים ואהם לא מכירים את אביהם שבשמים, מה נקרא להם בניס !?

בא רבי מאיר ואומר לא, בין כך ובין כך קרויים בניס שנאמר: זרע בניס משחיתים " אפילו שהם משחיתים נקראים בניס ואתם יודעים יש כלל בתלמוד שרבי יהודה ורבי מאיר חולקים הלכה כמו רבי יהודה אבל במחלוקת הזו הלכה כמו רבי מאיר, למה ? כי הגמרא מביאה ארבע ראיות לשיטתו של רבי ממאיר ואומר המהר"ל הקדוש כשיהודי חוטא שהוא לא מתכוון נגד בורא עולם, למשל כשיהודי עושה עבירה האם הוא אומר אני הנני מוכן ומזומן לעשות עבירה ח"ו, אם יהודי נוסע בשבת הוא חושב ? הוא לא עושה כלום הוא רק מניע את המכונית ולכן הוא לא מתכוון לקנטר לעשות נגד ריבונו של עולם הוא עושה זאת מתוך אונס, הסביבה והחינוך שקיבל אונסים אותו לעשות עבירה אבל יהודי לא רוצה לעשות מצוות השאיפה שלו לעשות מצווה ולכן רבי מאיר אומר בין כך ובין כך קרויים בניס, גם אם הם עוברים הם לא עושים זאת במזיד לכן דווקא נפטר בפסח שני כי גם פסח שני כפי שאמרנו התורה נתנה הזדמנות לשוב ולתקן ולשכלל ולחזור אל אביו שבשמים. עוד מעט ביום חמישי בית ישראל חוגג לג בעומר שני גדולי ישראל זכו שאנחנו האומה הישראלית נמציחה אותם זה רבי מאיר ורבי שמעון וזה למה? למה לא מנציחים הילולה של משה או הילולא של רבי יהודה הנשיא מחבר המשנה או רבי עקיבא רבם של רבי מאיר ורבי שמעון, למה דווקא זכו שתי התנאים הללו לעשות את ההילולא לזכרם, אלא רבותי מי שמעיין במאמריהם המופיעים בתלמוד יראה ששני התנאים הללו הייתה להם אהבה עזה לאומה

הישראלית, אהבה עזה אהבתו של רבי מאיר בין כך ובין כך קרויים בנים הוא לא יכול לותר על האומה הישראלית ואהבת התורה ואהבה שלישית אהבת ארץ ישראל, רבי מאיר היה אומר בכמה מקומות כל היושב בארץ ישראל ארץ ישראל מכפרת עליו או כל יהודי שיושב בארץ ישראל וקורא קריאת שמע או מדבר בלשון הקודש בשפה העברית שפת הקודש של האומה הישראלית אז יש לו חלק לעולם כך רבי מאיר אומר אם כן הייתה לו אהבה עזה לעם לא"י ותורתו וכן רבי שמעון בר יוחאי כל מאמריו אנחנו לומדים, כל מי שנוגע בבת עינו של יהודי כאילו נוגע בבת עינו של בורא עולם, כל העוזר לישראל כאילו עוזר לשכינה ולכן עם ישראל מזכיר להם טובה כי הם הנציחו והבליטו את אהבה של האומה הישראלית, כך רבי מרדכי עליו השלום אתם יודעים היהודים שלנו מגלות מרוקו הייתה להם אהבה עזה לארץ ישראל, הם עלו עם כל הבעיות, הייתה להם הראשונים, כי העולים הראשונים היו מיהודי מרוקו ב1880 מרן אור החיים הקדוש עלה לארץ ישראל והוא ועוד יהודים מאיזור תאפללית ליישב את טבריה צפת וירושלים ורב החכמים שהיו בירושלים היו מחכמי המערב הייתה להם אהבה עזה לארץ ישראל, לשפה שלנו, כשאנחנו למדנו בתור ילדים קטנים לא למדנו בערבית, צרפתית אלא בשפת הקודש שריבנו של עולם מדבר בה עם המלאכים ועם התורה שכתב לכן זכה רבי מרדכי דווקא שהפטירה שלו תהיה ביום שנפטר גם מרן אור החיים הקדוש שאהב את ארץ ישראל מי שלמד את הפירוש שלו על התורה אז הוא יתמלא אהבה לתקופה שלנו שבה אנחנו זכינו לאתחלתא דגאולה ולראשית צמיחת גאולתינו עם כל הבעיות שיש במדינה עם כל הצללים אבל ען ישראל השתחרר מהשעבוד השתחרר מהדיכוי של אומות העולם והגלות והנה הקים לו מדינה שתלך ותגדל ותהיה כסא ה' בעולם ועל זה צריך לשמוח ולתת הודיה לבורא עולם

ולכן הוא נפטר בטו בתמוז כנראה הוא היה אוהב את הפירוש לאור החיים הקדוש ודווקא האזכרה של 11 חודש ביום פטירת של רבי מאיר על הנס
לא אאריך כי יש עוד רבים שצריכים לשאת דברים רק נתפלל שרבי מרדכי עליו השלום יתפלל על אשתו ובניו ונכדיו ובנותיו וכל הקהל הקדוש הזה על העיר ועל מדינת ישראל ונזכה לגאולה השלימה אנן כן יהי רצון תהיה נשנתו צרורה בצרור החיים .

הרב ציון אזולאי חזן , בית הכנסת היכל שלמה

משפחה יקרה, הרבנים מוקיריו של המנוח עליו השלום שהכרתי שלושים שנה אחורה איך שהגעתי לעיר האבות, ראשית קטונתי לעמוד כאן בפני הרבנים ולדבר על כבוד הרב צריך זכות גדולה מאוד בשביל לדבר על רבי מרדכי, שמענו שמיתתו וקבורתו ביום פטירת אור החיים הקדוש. היינו במוצ"ש וראינו איך התהלכה הייתה עד שרבינו עליו השלום ירד לקברו. הלילה זה לא סתם נפלו שני אירועים בשנת פקידתו גם פסח שני וגם ליל ההילולא של רבי מאיר בעל הנס כנראה רבי מרדכי עליו השלום, לא רק אהב את הצדיקים אהב כל אדם ואדם, כאשר נפגשנו כאן בשעות הבוקר ביום שבת לבית הכנסת, ראית אדם איך הליכותיו, איך הוא הולך לבית הכנסת איך הוא נכנס לבית הכנסת איך הוא מתפלל ביראת שמים בשמחה ובאמונה כזו שקשה לתאר.

הלילה שהוא פסח שני מה רצה העם במדבר? הרי אם הייתי אני עכשיו היה נשבר לי השופר בר"ה הייתי הולך לרב ואומר לו "לא תקענו בשופר כי נשבר השופר", מה נעשה הרב? יגיד לנו בשנה הבאה, כאשר פנה העם בשביל לא לפספס את מצוות קרבן פסח, יכל להגיד להם שנה הבאה! אבל ברוח הקודש ראה שזה דבר אמיתי שהעם רוצה לעשות את המצווה, לא רוצה לפספס את המצווה, לעסוק במצווה. ומשה רבינו מתפלל לה' ואומר להם תחכו מה שישמיע לנו הקב"ה ויאמר לי מה להגיד לכם ואז הקב"ה פנה למשה כל אדם שלא עשה קרבן פסח בניסן יכול לעשות אותו באייר מכל מיני סיבות שהיו אם היה טמא, סיבה אחרת, וכן על זה הדרך, וזאת האמונה של עם ישראל שאיפת האמונה אנחנו רואים אותם בצדיקים כמו רבי מרדכי שלושים שנה שהכרתי אותו לא זו מאותו האמונה מאותו סידור תפילה וכאשר ישבה חברותה הם קוראים בספרים בספרים והוא בע"פ

ומסביר בע"פ וכן על זה הדרך אותו אדם אותו חיוך , אותם מידות הכתובות בספרים אבל כאשר אתה רוצה ללמוד מידה מסוימת של אמונה או מידה אחרת , אתה צריך להיות דבק כמו רבי מרדכי עליו אם אתה לא דבק בצדיק הזה אתה לא יכול לעשות את המידה הזו כמו שצריך.

אז כאן ראינו הוא סמוך לאור החיים הקדוש , פקידת השנה סמוכה לרבי מאיר בעל הנס וסמוכה לפסח שני ובוודאי זה אומר דרשני , ובודאי שהצדיק אהב את הקב"ה מעומקא דליבא , מאמין בו . הם באו מחו"ל לא למדו כלום הן באו מוכנים מחו"ל והם כאן המשיכו בשביל שנראה אותם איך להתנהג איך ללמוד את המידות איך להתפלל כמו שצריך בלי מחשבה זרה חלילה וכל זה ראינו בצדיק יהי רצון שכל מה שנאמר ויברכו יהיו לע"נ של מורנו עטרת ראשנו רבי מרדכי אביטן כן יהי זכרו ברוך.

רבי מסעוד מנחם , רב המושב אביבים – גיסו של הרב .

כבוד הרבנים כל אחד כפי מעלתו וכבודו , אנחנו הערב הזה שנקרא ערב אחד עשר חודש הנקרא "פקודת השנה" , אני לא אשכח את המילה "ההילולא" לפי דעתי ההילולא של הצדיק הזה לא נקראת פקידה אלא נקראת הילולא ואני אסביר מדוע , אני אומר ערב הילולא ולא " ערב פקידה " רבותי הצדיק הזה כמו שהזכירו קודמי באנו לכבד את זכרו חסיד עניו בעל צדקות גמילות חסדים הכנסת אורחים איש שכולה תורה ומכבד לומדיה צדיק שהחזיר נשמתו לבורא עולם באותו לליה ערב שבת קודש המלווים אותו מלאכי שרת וגם רואים שהקב"ה משלם מידה כנגד מידה שהערב הזה פקידת שנתו יצא לו ערב ההילולא של רבי מאיר בעל הנס עליו השלום , בגללשכל שנה ושנה עושה את ההילולא בביתו שנים , אני זוכר פעם אחת לפני שנים הינו אצל רבי אלעזר בב"ש ואח"כ הלכנו לביתו של רבי מרדכי והיו עוד אנשים אצלו עושים את ההילולא של רבי מאיר , שעושה את ההילולא צריך לראות את הוא היה שמח איך הוא עושה את ההילולא מכל טוב שבעולם והקב"ה ישלם שכרו בזכות רבי מאיר בעל הנס שזכה לערב ומחזיר לו קצת מן המצות שעשה , בגלל שהוא מקבל את השכר הצפון לצדיקים והוא נקרא צדיק שחי מיגיעת כפיו רבותי דעו לכם גם בחו"ל וגם בא"י חי מיגיע כסיו לא מחפש טובה מאף אדם לא מחפש להיות רב ורוצה להיות אדם פשוט הנהנה מיגיעת כפיו כמו שאמר שלמה המלך עליו השלום יגיע כפיך כי תאכל ואשריך בעולם הזה וטב לך בעולם הבא , הוא חי ביגיעת כסיו יותר מכל האנשים האלו שהם רצים ורצים ורוצים להיות גדולים , הוא לא מבקש מעלה ולא טובה ולא היה רוצה שיקראו לו רב .

אותה מכולת שהייתה לו בחו"ל כאילו העתיקה הקב"ה לארץ ישראל והייתה לו אותה חנות מכולת

בחוו"ל היה יושב במכולת ובזמן שאין לו קונים היה יושב ולומד בספר הרמב"ם, הגמרא, אור החיים הקדוש אותו הרב שהיה חביב עליו בחוו"ל היה חביב עליו כאן בארץ ישראל. אנחנו רואים שהקב"ה לא מקפח שום שכר בריה ובריה. כשהאדם בא לחנות לקנות הוא מסמן את הספר מטפל בלוקח וחוזר שוב לספר ככה המידה שלו, בלילה כל לילה היה קם לתיקון חצות, בזמן שהמלאכים בהם להלל ולשבח. רבותי כמעט כל ימיו של הצדיק מוקדשים לתורה וצדקות וחסדים אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא.

מורי ורבותי אנחנו נמצאים הערב הזה בין ההילולא של רבי מאיר להילולא של רבי שמעון בר יוחאי עליו השלום, זכותם תעמוד לנו ולכל ישראל.

עליהם אמר דוד המלך עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות.. רבותינו אמרו במדרש איך יתכן דבר כזה אנחנו רואים שמה רבינו ועליו השלום עלה למרום דיבר עם המלאכים הוריד את התורה לעם ישראל ביופ פטירתו מה עושים ישראל מתענים?! משה רבינו עליו השלום גדול הנבאים והצדיקים, מתענים?

למה רבי שמעון בר יוחאי ביום זה עושים הילולא שמחים הרי בכל הצדיקים עושים תחנון, גם רבי מאיר היו עושין תחנון אם לא היה יוצא ההילולא ביד' אייר חוץ מרבי שמעון בר יוחאי עליו השלום

שואלים המדרשים למה? רבותי דעו לכם שדוד המלך אמר "עלית למרום שבית שבי" – אותיות שבי" שמעון בן יוחאי שעלה משה רבינו למרום לקבל את התורה ראה את מותו של רבי שמעון בר יוחאי תחת כסא כבוד, שמעון בן יוחאי יהיה צריך לקבל את התורה להוריד לעם

ישראל וראו שעדין לא הגיע הזמן שבני ישראל צריכים לקבל את התורה להוריד התורה ונתגלגל המצב לידי משה רבינו עליו השלום .
ורבי שמעון בר יוחאי צריך לפרש את הסודות לתורה שמשה רבינו הוריד .

יש עוד ענין אמרו רבותינו כל בן אדם שהניח בן כמותו בעולם הזה הוא לומד הוא נקרא חי כמו שנאמר ובניהו בן יהוידע בן איש חי הגמרא אומרת אטו כולי עלמא .. אלא בגלל שהניח בן כמותו לא נקרא מת אלא חי .

עוד כתוב " ותיקוד בת-שבע אפיים ארץ, ותשתחו למלך; ותאמר-יחי אדוני המלך דויד לעולם " . בזמן שאדם לפני שלמה המלך בנה לבקש שהמלוכה תעבור לשלמה ולא אחר ואמר לה המלך הוא בנך ימלוך אחריו והוא ישב על כסא תחתי כך אעשה היום הזה "ותאמר יחי אדוני המלך לעולם" בא הגמרא ואומרת איך בת שבע אישה גדולה וחכמה תגיד לשלמה יחי המלך דוד לעולם , הרי בן אדם מת בסופו חוץ מעשרה שנכנסו חיים לגן עדן ויש בהם אנשים פשוטים הרי מצינו שבתיה בת פרעה הוציא את משה מן המים נכנסה חייה לגן עדן אליעזר עבד אברהם נכנס חי לגן עדן .. אבל לא הגיעו לדרגות של אותם האנשים שמתו חיים כמו שמצינו בזמן משה רבינו שהגיע מיתתו אמר אחרי כל הגדולה והכבוד שאני ראיתי אני אמות אמר לו הקב"ה מי גבר יחיה ולא יראה מוות , מי גבר כאברהם מי גבר כיצחק מי גבר כיעקב שהם יסודי עולם ואפילו הכי מתו א"כ גם משה רבינו אמר לו משה הרי אני עליתי לשמיים דיברתי עם המלאכים ולקחתי מהם סודות ועוד אמר לו הקב"ה רב לך ... שבת שבע שבא לבקש יחיה אדוני דוד המלך לעולם איך אמרה ? תדע לך דוד אם אתה משאיר בן כמוך את לא נקרא מת אתה חי אבל אם תעבור המלוכה למישהו אחר ח"ו המצב לא טוב אבל עכשיו שהבטחת שהמלוכה תעבור לשלמה אמרה

יחי דוד המלך לעולם , בן אדם שהשאיר אחריו צדיקים בעולם הזה לא נקרא מת אלא חי אם כן הצדיק הזה שאנו עוסקים בו בהילולתו הוא ב"ה זכה כמו יעקב אבינו ליב' בניס ובנות השאיר שנים עשר שבטי יה עדות לישראל שהן עדים שכולם קדושים שזכותם תעמוד לו ולמקום הזה יהי רצון שכל הדברים שנאמרו יהיו לע"נ ויבקש רחמים על אשתו , בניו ובנותיו , כלותיו וחתניו ונכדיו ועל כל עם ישראל והקהל הקדוש ויביא משיח צדקנו במהרה בימנו אמן .

הרה"ג הרב יצחק דהאן, מנהל בית הדין הרבני בב"ש.

כבוד הרבנים הגדולים היושבים כאן ראשונה כל אחד לפי כבודו ומעלתו המשפחה היקרה והנכבדה קהל קדוש , אנחנו נמצאים כאן ביום – של הצדיק רבי מרדכי אביטן שהוא היה אפשר לומר

מהשרידים של של החכמים של התלמידים של רבי חיים שמעתי עליו רבות שחבל שאינם אלא אנשים שעובדים חכמים גדולים שהיו חבל על דאבדון ולא מתכחין ועליהם אפשר לומר "איזהו בן העולם הבא ענוותן ושפל ברך שייף עייל שייף ונפיק וגריס באורייתא תדירא ולא מחזיק טיבותא לנפשיה" (סנהדרין פח) הגדרה של תלמיד חכם של אדם שהוא גדול בתורה זה אדם שלא מחזיק טיבותא לנפשיה היום רוב העולם, כל אחד מחזיק מעצמו אומר אני תלמיד חכם אני יודע ספר אז הוא מחשיב את עצמו אבל, מזה גדולה מי הוא בן עולם הבא לא כתוב "איזהו בן העולם הבא-גאון גדול ומאריכין בתוארים מכאן ועד בכלל" אלא כתוב "לא מחזיק טיבותא לנפשיה"

ההגדרה הנכונה לתלמיד חכם שהוא לא מחזיק טיבותא לעצמו הוא כלום! הוא אין! הוא אפס!-זה גדלות!

זה גדלות של תלמיד חכם שהוא לא מחזיק מעצמו שום דבר וזה היה המנוח עד יומו האחרון היה יושב בישיבה ולומד כמו כולם, נערים, זקנים, כולם! היה יושב איתם למרות שישב ולמד עם רבותיו תלמידי חכמים גדולים! למרות זאת, ישב בישיבה ולמד עד יומו האחרון. וזה הגדולה של המנוח שלנו שאנו עוסקים בכבודו וברוך ה' שהניח זרע בנים ובני בנים שכולם הולכים בדרך התורה והיראה וודאי שכאילו לומד מזה אורח חיים רבותי, אנו נמצאים בימי הספירה, בימי הספירה הגמרא ביבמות דף סט' מביאה אולי הזכירו "שנים עשר אלף זוגים היו תלמידים לרבי עקיבא" לא כתוב עשרים וארבע אלף, וכולם מתו בפרק אחד .. מתו כל יום שבע מאות שתבינו שבע מאות תלמידי חכמים גדולי עולם מתים בכל יום.

והעניין והיה כל העולם שומעים כל יום מתים מאות תלמידי חכמים .. עד שבא רבי עקיבא לאבותינו שבדרום ושנאה להם, נשאר חמישה תלמידים: אחד זה רבי מאיר שהלילה זה הפקידה שלו שזה ההילולה

שלו, רבי שמעון, רבי יהודה, רבי יוסי ורבי אלעזר בן שמוע חמישה תלמידים שהעמידו תורה בעולם אם לא היו החמישה תלמידים האלו הייתה תורה משתכחת מישראל אז רבי עקיבא בפס' שלמדנו "ואהבת לרעך כמוך" רש"י אומר זה כלל גדול בתורה כל התורה כולה מקופלת בשלוש מילים זה היה הדגל של רבי עקיבא אבל אם נתיחס לגמרא אחרת הגמרא בבא מציעא דף סב' מביאה דבר שלכאורה הוא סותר את הגמרא: "שנים שהיו הולכים בדרך ולאחד יש מים והמים מספיקים רק לאחד מי ישתה אותם? האם רק הוא או ששתיהם ישתו ושתיהם ימותו אבל לא יראו במות חברים הגמרא אומרת דבר נפלא שלא מתקבל גם דרש בן פתורא שישתו שניהם וימותו שניהם, בא וחולק עליו רבי עקיבא אותו רבי עקיבא שאמר "ואהבת לרעך כמוך" ואומר "חייך קודמים לחיי חברך" תמיהה גולה אז מיישב אותה הרב משה -- שהדבר תלוי במה יש מקרים שבהם החבר קודם ויש מקרים שבהם אתה קודם בענייני העולם הזה חברך קודם אבל בעניינים רוחניים של עולם הבא אתה קודם זה בעצם שתי אנשים שהולכים בלי מים, אין מים – אלא תורה.

אז מה שרבי עקיבא אומר: מים = תורה "חייך קודמים לחיי חברך". למה גדול כיבוד הנשמה מכיבוד הגוף הנשמה של האדם קשה יותר לאבד אותה ולכן בענייני העולם הבא בן אדם צריך לעזור לעצמו ומכאן מובנת הסתירה בין הגמרות שהסברנו מורי ורבותי, אני אסיים באיזה רעיון, "ובאו ימי שנותינו בהם שבעים שנה" והיה קשה העניין למה כתבו ימי שנותינו בהם שבעים שנה היה מספיק לכתוב ימי שנותינו שבעים שנה מזה "בהם"? אלא מה הגמרא מביאה: "שלושה שותפין באדם אביו אמו והקב"ה" אביו נותן לו את הלובן את, הגידים את, הציפורניים, עצמות האמא נותנת את האודם, דם, בשר אבל הקב"ה נותן לו את הנשמה שהיא החשובה ביותר ולכן בשניהם אם

תקחו את האות השניה של אבא זה ב' האות השניה של האמא זה מ' והאות השניה של ה' היא ה' וזה "בהם" אב אם וה' שם הויה ואם תעשו חישוב הגימטרייה של אב = שלוש ואם = ארבעים ושלוש והויה = עשרים ושש והכל ביחד נותן שבעים "ימי שנותינו בהם שבעים שנה" וזה העניין רבותי בימים האלה כולנו צריכים להתחזק בעיקר בעניין של בן-אדם לחברו עניין של "ואהבת לרעך כמוך" לכאורה זה נראה פשוט אבל רבותי לאהוב אדם כתוב: "ואהבת לרעך כמוך אני ה'" "למה כתב אני ה'! כדי ללמד שכמו שאת ה' צריך לאהוב בלי שום ספק בלי שום פניה בלי שום סיבה כך אנו צריכים לאהוב את החבר כמו שאנחנו אוהבים את ה' זה העניין של ההגדרה "ואהבת לרעך כמוך" וזה אנחנו צריכים רבותי בימים האלה להגביר לחזק יותר את העניין הזה של בן אדם לחברו ובודאי שהמנוח היה מיוחד בעניין הזה של בנאדם לחברו הייתה לו אהבת ישראל כזו ששה מאוד לתאר וברוך ה' הוא השריש את זה לבנים לבנות לנכדים העניין של אהבת ישראל זה דבר מאד גדול לכן יהי רצון שיעמוד המנוח הזה בתפילה על הבנים על הבנות על נכדים על משפחה ולכל הקהל הקדוש ושנוכה לגאולה קרובה בעגלא ובזמן קריב.

הרה"ג יורם הכהן שליט"א, רב שכונת רמות בבאר שבע.

מורי ורבותי קהל קדוש ה' עליכם שתחיו, כבוד הרבנים כל אחד ואחד ככבודו ואחרונים חביבים, ראשונים במעלתם משפחת אביטן כמו שדברו כולם, ימים הללו הם ימי תיקון בן אדם לחברו אנחנו קוראים את משניות אבות כדי לדעת הלכות דרך ארץ מכיוון שדרך

ארץ קדמה לתורה והווי לדעת שברוך ה' המנוח היה גדול בתורה עמל בתורה כמו שקראנו השבת "אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם" מפרש רש"י אם תיהיו עמלים בתורה אבל צריך לדעת שהעולם לא עומד רק על התורה אמרתי "עולם חסד יבנה" העולם נברא בחסד בעצם הבסיס לחסד מי שיש בו תורה יש בו יראת שמים יש לו בודאי את מידת החסד זה מה שאומרת המשנה "תן לו משלו שאתה ושלך שלו" והנה זכה המנוח שקבורתו תיהיה ביום ההילולא של אורח חיים הקדוש יום ההילולא של הצדיק בגדול יום האחד עשר יום פטירתו של רבי מאיר ששמו היה רבי נהוראי רבי מאיר היה כינוי שלו שהיה מאיר עיניהם של חכמי ישראל לומר לך מן השמים גם מי שלא הכיר את המנוח הקב"ה מעיד עליו עדות נאמנה שהנה האזכרות, שלו וההילולות שלו עם חכמים. מורי ורבותי כמו שאמרתי שלא נהגו כבוד זה בזה זה היסוד הראשון של העולם כי כל העולם בנוי על מידת החסד. מי שעושה חסד, מי שנותן, מי שמקיים, אזי בזכותו קיים העולם. מסופר בירושלמי על רבי עקיבא רבו של רבי מאיר בעל ההילולא שלנו היום, שיצא לקבץ לצורך הכנסת חתן וכלה, פעם הרבנים לא היו כמו היום, היום יש להם נהג עוזרת, מזכירה עד שהיית מגיע לרב הייתה יוצאת הנשמה פעם הרב היה הכל היה קונה מסדר מקבץ – הכל למה? כי הצניעות הייתה בהם. ורבי עקיבא שמי אנחנו מכירים יותר גדול מרבי עקיבא שאנחנו יודעים שכשמשה עלה לקבל את התורה ה' הראה לו את כל הרבנים לעתיד ואת כל החכמים ומדה אמר על רבי עקיבא "ראויה תורה להינתן על ידו" זאת אומרת-משה רבנו! הגדול ע"ה מעיד על רבי עקיבא שבידיו הייתה צריכה להינתן התורה. ורבי עקיבא יצא עם אדם למקביץ לצורך חתן וכלה, הגיעו לאיזה כפר ואמרו עם מי נתחיל, אמרו נתחיל עם העשיר של הכפר שאיך היו הסוחרים אומרים שהתחלה יהיה טוב שאם התחלה טוב אז

הכל טוב – אז הם החליטו ללכת אליו לפני שהספיקו לנקוש בדלת שמע רבי עקיבא מהדלת את הגביר אומר לבנו "לך תקנה לאמא פטרוזיליה" הבן שואל אולי מחר והאבא עונה לו שנגמר ואמא צריכה את זה עכשיו שאל אותו הבן איזה פטרוזיליה לקנות? יש אחת בשקל ויש שתיים בשקל. אמר לו תקנה שתיים בשקל ואם תמצא שלוש בשקל אז תביא שלוש בשקל חשב לעצמו רבי עקיבא אחרי ששמע את זה אם הגביר קונה לעצמו פטרוזיליה בשתי של כמה יביא לנו? אמרו נעזוב אותו נתחיל עם מישהו אחר. הם עברו בכל הכפר עברו אחד אחד, אחד וכל אחד נתן מה שנתן וכשעמדו לצאת מהכפר כבר התפרסם העניין שהרב נמצא בעיר והגביר עמד בשדה מעדר ומסכל אבנים בפינה והוא רואה אותם עוברים והוא קרא אליהם שלום כבוד הרב מה כבודו עושה כאן אמרו לו רבי עקיבא באתי להעביר שיעור שואל אותו הגביר שמעתי שבאת לקבץ נדבות הרב אמר לו כן באתי לבקש כספים להכנסת כלה אז שאל אותו הגביר אז מדוע הרב לא נכנס לבית? אז רבי עקיבא לא ענה לו את זה שהוא שמע את הבן שלו עם הפטרוזיליה אלא שינה קצת מישום דרכי שלום אמר להם הגביר שמעו אני קצת עסוק כרגע אבל כנסו לביתי ובקשו מאישתי שתביא לכם נטלה מלאה בדינרי זהב הם נכנסו לבית וביקשו מהגברת בעלך אמר שתביאי לנו נטלה של דינרי זהב, האשה נכנסה למחסנים הוציאה נטלת דינרי זהב ושאלה האם אמר שהנטלה תהיה גדושה או שתהיה ישרה עד הסף רבי עקיבא לא משקר ואמר לה הוא לא אמר דבר הוא אמר רק נטלת דינרי זהב אמרה להם הביא לכם גדושה שאם הוא רצה להביא לכם גדושה אז קיבלתם אבל אם אמר ישרה הנותר ממני ההפרש אני נותנת. יצאו החוצה והגביר שאל אותם קיבלתם את מבוקשכם? אמרו לו כן תודה רבה אבל האיש השני שהיה עם רבי עקיבא לא יכל להתאפק ושאל: תקשיב, הסיבה האמיתית שלא נכנסנו אליך הייתה שרבי עקיבא שמע

אותך אומר לבן שלך לקנות פטרוזיליה בשלושה שקלים אז איך אתה שקונה פטרוזיליה בשלושה שקלים תורם להכנסת חתן וכלה נטלת דינרי זהב? ענה להם הגביר: "תן לו משלו שאתה ושליך שלו" ולא כתוב תן לו משלך כי הכל שלו! אמר להם הגביר הכסף שלי הוא לא שלי בורא עולם נתן לי אותו זה כמו בנק הפועלים זה טעות כולנו בנקים של הקב"ה רק שאנחנו בנקים לא חוקיים לנו אסור לגנוב הם מורשים אנחנו לא אמר להם הגביר זה לא כסף של זה פיקדון זה כסף של הקב"ה אז מה שהוא לא של הוא של הקב"ה הוא רוחני אני נותן לו ככל שצריך אבל כל מה שהוא צרכי שלי אני לוקח את המינימום למה? כי בעצם זה לא שלי זה הכל שלו לכן מורי ורבותי אנחנו למדים מזה חסד, מזה נתינה, מזה קיום של בן אדם לחברו, לכן רבותי שאנו נמצאים כאן בהזכרתו של הצדיק רבי מרדכי שכל כולו היה חסד שכל כולו היה תורה שכל כולו היה אהבת הבריות אבל ואני רוצה לומר את זה בפה מלא זה לא חכמה שאדם יהיה בעצמו כזה, החכמה היא לדעת גם להנחיל לילדים את אותה דרך. אומרת הגמרא על רבי שמעון בר יוחאי "ראיתי בני עליה והם מועטים" כך אומר רבי שמעון בר יוחאי, אם הם אלף אני ובני מהם אם הם חמש מאות אני ובני מהם אם הם מאה אני ובני מהם ואם הם שתיים זה אני ובני" שואלים רבותינו למה עצר רבי שמעון בשנים? היה צריך לומר ואם הם אחד זה אני, אלא בא רשב"י זכותו תהא מגן וצינה על כולכם שאם זה רק בן עליה אחד אם זה רק הוא זה לא שווה, אם הוא לא הוא לא מצווה את זה לדור הבא אם הוא לא יודע להנחיל את זה לדור הבא אם הוא לא יודע להעביר את זה לבניו אחריו אז זה רק טוב ולא יותר מטוב כי מתי לתורה יש ערך מתי לחסד יש ערך – מתי שההורים יודעים החיל את לילדים שלהם למה אברהם אבינו נבחר להיות הדור הראשון מלמדים אותנו כבר מהגן מהילדות שלושה אבות אברהם יצחק ויעקב פעם

הזמינו אותי לתת שיחה למרצים בתנ"ך, שאלתי אותם שאלה פשוטה:
"מי קבע שאברהם הוא האב הראשון אולי יצחק אולי יעקב?" ואם
נשאל זאת את עצמנו לא תיהיה לרובנו תשובה כי ככה כתוב כי ככה
זה כי זה לא חשבון הבנק שלי זה לא מעניין אותי לא משנה לי מה
תגיד על הכל אני אגיד בסדר אומרת לנו התורה, אברהם הוא האב
הראשון כי האב הראשון הוא הורה "כי ידעתיו למען יצווה את בניו
ואת ביתו אחריו" כי מה התפקיד של אבא ושל אמא? התפקיד הוא
להמשיך לחנך את הילדים באותה הדרך שהם מאמינים בה כי לעתיד
מגלה לנו התורה למה בחרנו באברהם אבינו ליהיות ראשון האבות
למה הוא ההורה? "כי ידעתיו למען יצווה לבניו ולביתו אחריו" מי
שידע לחנך ואברהם אבינו לא למד בשום אוניברסיטה ושום כלום הוא
ידע לחנך כי זה היה בשורש הנשמה שלו, אלה באמת האבות הקדושים
והטהורים שיודעים לחנך את הילדים גם בלי תוארים בחינוך ולצערנו
הרב כל מי שלומד חינוך אתה יודע שהוא לא יודע לחנך אבל מי
שהחינוך נמצא בשס"ה גידיו ורמ"ח אבריו יודע איך לחנך וזה עובר
באופן טבעי. זכה המנוח עליו השלום רבי מרדכי אביטן לא רק שהיה
גדול בתורה, לא רק שהיה עמל בתורה לא רק שהוא היה אוהב את
הבריות וגומל חסדים אלא גם לחנך את בניו ואת ביתו אחריו לעשות
צדקה ומשפט לשמור את דרך ה'. וזאת מורי ורבותי המעלה הגדולה
לכן אנחנו רואים ברוך ה' שהשאיר אחריו בנים ובנות, העושים תורה
ומצוות מאהבה ורצון מתוך צניעות מתוך "הצנע לכת עם אלוהיך"
וזאת המעלה הגדולה. אז בודאי שאם ההילולא שלו חלה ביום
ההילולא של התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס אז לעניות דעתי כל מה
שאנחנו עושים פה הוא לא צריך את זה הוא כל מה שהוא צריך קנה
בעולם הזה אלא שאנחנו עושים את זה בשבילנו להזכיר לעצמנו מי
היה רבי מרדכי להזכיר לבנים לבנות לכולנו כמה מדרכיו שניקח קצת

ממעשיו להמשיך ולקיים אותם, יהי רצון שהמנוח יעמוד בתפילה היום יחד עם התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס ששניהם גדולים יעמדו בתפילה על הקהל הקדוש על כל אחינו בית ישראל שהקב"ה יגיד לצרותינו די ושיגאל אותנו לאהבה אחווה שלום ורעות שנוכה לבנין בית תפארתנו בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן

בן הרב - מאיר אביטן, הי"ו

קהל קדוש ברשות היושבים ראשונה כל אחד ואחד לפי מעלתו, ברשות אחי ואחיותי היושבים כאן . במהלך השנה הזאתי לא מעט חשנו והרגשנו בחיסרונו של אבא , הוא היה הציר המרכזי של המשפחה , ואנו נשארנו עם חלל העצום , אולי אנו מבינים במעט את מה שלמדנו מתוך המשנה "משמת רבי מאיר בטלו מושלי משלים, משמת בן אזי בטלו השקדנים משמת בן זומא בטלו הדרשנים, משמת רבי בטלה הענווה ויראת החטא" וכך ממשיכה המשנה בכל אותם תנאים שכל אחד ואחד במיתתו מה בטל.

רבותי מתברר שבעצם כאשר גדול מישראל נפטר אז הציבור כולו חסר את אותם תכונות שהיו בנפטר ואותם תכונות שהקרין כלפי כולם, כלפי כל מי שיושב כאן, זאת ההרגשה של כולנו משמת מו"ר אבי

בטלה הענווה, הפשטות, הצניעות, החסד השקדנות ועוד אשר כבר הזכירו קודמי .

על הפסוק "ויחלום וסולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" אומר המדרש: אמר רבי אליעזר בשם יוסי בן זמרה הסולם הזה עומד בבאר שבע" יש כאלו שזוכים לעלות בסולם אבל אבא לא רק זכה לעלות בסולם אלא גם העלה אחרים איתו בסולם, יש אנשים שעולים לבד ונשארים שם לבד ויש אחרים שמעלים על הסולם ומשאירים אותם לבד לעלות ויש כפי שאבי נהג גם לעלות אחרים על הסולם ולהמשיך ולהדריך אותם וללון אותם בסולם העלייה.

אבא העלה לא רק תלמידי חכמים אלא כל אדם ואדם שפגש אותו בלימוד תורה, כל אדם אשר חפצה בתורה ואפילו נער הוא היה לוקח אותו עימו. בכל מקום שהייתה לו אפשרות. תלמידים צעירים כל אדם הוא התייחס אליו ולקח אותו לסולם. למרות שלפעמים אתה שואל מה אתה מעלה את זה לסולם? הוא לא ראוי?! אבל אבא ראה בכל אדם את הכח הטמון בו והעלה את כולם בסולם, יושבים פה לא מעט תלמידים שהוא אשר דחף והעלה אותם בסולם.

הרבה אמרו וגם כתבנו בפרקי זיכרון על באבא ראינו שבעצם כל התאריכים בהם נקבעו כיום פקודה היו תאריכים משמעותיים וכל תאריך מציין משהו הקשור אישית לאבא, בכל תאריך ותאריך יש משהו האומר על תכונותיו של אבא. ידוע שיום פטירתו של צדיק הוא יום תענית למעט הילולת רבי שמעון בר יוחאי ורבי מאיר בעל הנס, אבל אם נתבונן בימים של אבא, הרי הימים הם ימי שמחה ולא ימי עצב, אולם המיוחד בהם הוא צבע הלבן.

התאריך הראשון הוא יום פטירתו ליל שבת – יום שמחה שמחת השבת בלבן וכך היינו בשבת לבושים בלבן מסביבו שרים לכה דודי בשמחה, מתענגים איתו בשירי שבת עד אשר יצאה נשמתו בליל שבת. בדומה לבניו של רבי מאיר שנפטרו בשבת וברוריה אשתו לא מגלה לרבי מאיר בכדי שיוכל להמשיך בעונג השבת. גם אנו עם הקושי היינו צריכים להמשיך לשמור על עונג ושמחת השבת.

יום השלושים – חל בטו' באב יום שאין בו תחנון והוא יום שמחה ועל יום זה אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב וכיום הכפורים שבהן בנות ישראל יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לבייש את מי שאין לו וכו'. ובנות ישראל יוצאות במחולות בכרמים וכו' (תענית פ"ד א'; כו'). גם יום בו לבושין בלבן.

ופקודת ההשנה - היום זה יד' אייר – יום הילולת רבי מאיר בעל הנס שגם ביום זה לא אומרים תחנון והוא יום שמחה.

רבי מאיר אותיות שמו "מאיר" הן אותיות "ארמיי", ובגלל שיעקב היה אצל לבן הארמי הוא בא לתקן את לבן הארמי שהוא סוד הלבון העליון.

החכם מכל אדם קהלת אומר: בכל עת יהיו בגדיך לבנים (קוהלת ט, ח) בר קפרא ור' יצחק בר קפרא אמרי אם בבגדים לבנים הכתוב מדבר כמה בגדים לבנים יש להם לאומות העולם?; ואם בשמנים טובים הכתוב מדבר, כמה שמנים טובים יש לאומות העולם? הא אינו מדבר **אלא במצוות ומעשים טובים ובתורה.**

ר' יהודה הנשיא משלו משל למה הדבר דומה? למלך שעשה סעודה וזימן אצלו אורחים, אמר להם: לכו ורחצו, וגהצו, וסכו, ורחצו בגדיכם והתקינו עצמכם לסעודה, ולא קבע להם זמן אימתי יבאו לסעודה, והיו הפקחין מטיילין על פתח פלטין של מלך, אמרין: כלום

פלטין של מלך חסר כלום?! הטיפשין שבהן לא השגיוחו ולא הקפידו על דבר המלך, אמרו: שסופנו להרגיש בסעודת המלך, כלום יש סעודה שאין בה הטרחה?! וחברה אלו לאלו, והלך הסייד לסידו, ויוצר לטיטו, נפח לפחמו, כובס לבית המשרה שלו, פתאום, אמר המלך: יבואו הכל לסעודה! מהרום אלו באו בכבודם, ואלו באו בניוולם. שמח המלך על הפקחין, שקיימו דברו של מלך. ולא עוד, אלא שכבדו פלטין של מלך וכעס על הטפשיין שלא קיימו דבר המלך....

כך בכל עת יהיו בגדיך לבנים, מן העבירות.. ושמן על ראשך אל יחסר, ממצוות ומעשים טובים, תני, ושוב יום אחד לפני מיתתך, שאלו תלמידיו את אמרין ליה: רבי, וכי אדם יודע אימתי הוא מת שיעשה תשובה?!, ישוב היום, שמא ימות למחר של אחריו, אמר להם: לא כל שכן ישוב היום ונמצאו כל ימיו בתשובה לכך נאמר: בכל עת יהיו בגדיך לבנים.

כך היה אבא כל ימיו היו לבנים – בכל עת היה עוסק במצוות, בחדסד ובלמוד תורה, כשפגשתי אנשים וכשא דיברתי על אבי הם אמרו זה הזקן עם הספר ביד, אכן "הסמל המסחרי" שלו כל הזמן הספר ביד מעולם לא ביטל רגע מלימוד תורה ומצוות.

במידה שאדם מודד כך מודדין לו ואכן הקב"ה גמל עם אבי בדרך שהוא גמל עמו, יום פקודת השנה ביום הילולת רבי מאיר, קהל קדוש בכדי להבין את הצירוף המדהים הזה עלינו להבין קודם אבא היה מקיים את ההילולא של רבי מאיר בעל הנס, מעולם לא הפסיד! גם בימים הקשים הוא דאג שזאת ההילולא היחידה ביותר שהוא דאג שתתקיים בבית וכל מה שצריך אפילו בימים האחרונים שזה היה קשה הוא דאג לכל אחד ולכל דבר לכל העניינים מסביב, לדאוג שיהיה פייטן לדאוג שיהיה מי שישיר תמיד הקפיד על ההילולא וכך הקב"ה

סוגר מעגל ומזכה את אבא שיום האחד עשרה חודש לפטירתו יוצא ביום ההילולא של רבי מאיר בעל הנס.

קהל קדוש הילולא של צדיק היא לא רק עריכת סעודות או שירות ותשבחות או הדלקת נרות אלא העיקר הוא ללמוד מתורתו, לדבוק במעשיו ואת זה אבא הקפיד ללמוד מרבי מאיר בעל הנס מי שמכיר את מו"ר אבי ומכיר את התכונות של רבי מאיר בעל הנס הרי חד הם.

לימוד המשנה

אנחנו יודעים שרבי מאיר בעל הנס היה מיסד המשנה משנת רבי עקיבא משנת רבי מאיר נזכרת כ-400 פעמים במשנה, אבא למד משנה בלי הפסקה, את לימוד המשנה בשבת על הסדר התחיל כמעט לפני ארבעים שנה בסדר קבוע. התמיד כל שבת ושבת והיה לומד את המשנה (על שיטתו בלימוד המשנה עיינו בפרק שיטתו הלימודית) וברוך ה' גם השיעור משניות הזה מתקיים עד היום ולא מפסיק וממשיך בקהילה שלי את המנהג של אבא לקחנו.

חריפותו בתורה

גדולות של רבי מאיר ידועה ולמה לא נפסקה הלכה כמותו מפני שלא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו שהוא אומר על טהור טמא, ומראה לו פנים ועל טהור טמא ומראה לו פנים, חכמים לא יכלו להבין את חריפותו של רבי מאיר.

רואים שההלכה לפי רבי מאיר בגלל החריפות שלו ויכולתו לעמוד על דעתו, מי שפגש את אבא בלימוד תורה ונמצאים כאן אנשים שיכולים לספר לנו על אודות החריפות שלו בלימוד תורה, היא לא הייתה

פשוטה, היא הייתה ברמות כאלה שלא יכולנו להבינה, יתרה מזאת מי שהכיר את רבי חיים שושנה זצ"ל שאבא היה מבחינתו כרב גדול ומי שראה את שניהם יושבים ולומדים ביחד אי אפשר לעמוד במחיצם שני מלאכי אלוקים ואש יוקדת וכשרבי חיים שושנה זצ"ל הלך לעולמו, אבא היה כאילו אבד עולמו, אני לא יודע בדיוק להסביר את זה אבל היה להם את אותו לימוד של ריש לקיש ורבי יוחנן מי שמכיר את הסיפור צורת הלימוד והחריפות.

תורה ומלאכה

גם למד מרבי מאיר את עניין המלאכה בנושא של מלאכה גם אנחנו יודעים כאן "יפה תורה עם דרך ארץ יגיעת שניהם משכחת עוון וכל תורה שאין עימה מלאכה.." וידוע על רבי מאיר שעבודתו הייתה משולבת לא רק בלימוד תורה אלא גם בעבודה שהיה סופר סת"ם ורבי מאיר היה כותב והיה מרוויח ג' סלעים בשבוע אחד ושתה אחד התלבש ואחד אסף צדקה אותם ענינים הקפיד אבי ושלמד מרבי מאיר מצדד בקיום מלאכה אותו דבר היה גם אבא והזכירו פה קודמי הייתה המלאכה חלק מהלימוד חלק מהעשייה שלו תוך כדי שהוא למד תורה ותוך כדי שהוא היה במכולת את שתיהם ביחד הוא שילב רבים לא עלתה בידם אבל אבא עלתה בידו לשלב מלאכה עם לימוד תורה. וכן פרנסתו לא עשה מזה עושר אלא בחלק אכל ושתה בחלק התלבש ובחלק נתן לצדקה.

ארץ ישראל

יש עוד לא מעט מהעניינים הקשורים בין רבי מאיר לאבא זצ"ל והם מופיעים בחיבור שיחלקנו היום אבל נתייחס לעוד נושא - ארץ ישראל ידוע שרבי מאיר מראה חשיבות לארץ ישראל היה אומר רבי מאיר

"כל היושב בארץ ישראל הארץ מכפרת עליו" אמרתו המפורסמת "כל הדר בארץ ישראל וקורא קריאת שמע שחרית וערבית ומדבר בלשון הקודש הרי הוא בן עולם הבא" אבא כל מקום שהיה הולך היה הולך לארץ ישראל כשהיינו בבית היה כל הזמן אומר לנו המקום בו אנו הולכים זה המקום של אברהם אבינו שהיה הולך והולך לכל מקום - הקדושה הייתה טבועה בו מאותה מידה שלמד מרבי מאיר בעל הנס ואכן מידת אהבה לארץ ישראל יודועה אצל חכמי מרוקו באהבה המיוחדת לארץ .

ונסיים בדבריו של רבי מאיר שגם את זה אבא למד וקיים מרבי מאיר אדם נפטר מה הוא לוקח איתו מהעולם הזה? היה אומר רבי מאיר "איזהו הוא עשיר? כל שיש לו נחת רוח מעשרו" כן אמרו כשאדם בא לעולם ידיו קפוצות כלומר זה אומר כל העולם שלי וכנשפטר מהעולם ידיו פשוטות כלומר לא נחלתי מן העולם הזה כלום" כך היו ימיו האחרונים של אבא הוא לא לקח מן העולם הזה כלום הוא רק לקח תורה ומצוות עמו .

ונסיים בזה שהלימוד שאנחנו עוסקים כאן יהיה לעילוי נשמת אבא שיהיה לרצון ולזכר מו"ר מרדכי בר רחל זצ"ל ותשים מחיצתו במחיצת הצדיקים ונשמתו בטוב תתעדן בטוב הצפון לצדיקים ויהיה מליץ יושר לאשתו לבניו ולבנותיו לכלותיו וחתניו נכדיו וניניו ובכלל לכל מוקירי ואנשי הקהילה בעיר .

בן הרב – ציון אביטן

קהל קדוש מכובדים יקרים ומשפחה אהובה
חלפה שנה והזמן לא עצר מלכת ואנו כאן ניצבים הערב לציין אחד
עשר חודשים למותו של אבא.
העולם כמנהגו נוהג ואנו חשים את החלל הריק שנותר עם הסתלקותו
מעימנו.
כלפי חוץ הכל נראה כשיגרה כי החיים ממשיכים, ואולם בתוכנו
בימים ובלילות, הדמעות חונקות את גרונינו וממשיכות לזלוג,
והגעגועים צובטים את ליבנו, כשההכרה חודרת למחשבותינו עד כמה
המוות הוא סופי ושוב לא נוכל לראות אותך ולא נשמע את קולך...
הכאב הוא גדול ועצום אבא. הפרידה ממך היא כל כך חדה כמו סכין
מנתחים, ואין חזרה...
הרמב"ם אומר "אל תבכו למת ואל תנודו לו" שאין הבכי על המת
עיקר.
אף דוד המלך אמר על מות בנו מבת שבע "ועתה מת ולמה זה איני צם,
האוכל להשיבו עוד? אני הולך אליו והוא לא ישוב אלי..."
הרעיון הפשוט שהמוות הוא בבחינת מנהגו של עולם ואין לאחור
המיתה דבר שהאדם יכול לעשות, ולכן על המוות עצמו אין לבכות,
הבכי הוא על האבידה הגדולה"

ואנו המשפחה וכל החברים איבדנו אבדה גדולה, אבא אתה היית המנהיג הרוחני שלנו ועתה נותרנו כעדר ללא רועה, איננו יודעים במי להיוועץ כיצד לנהוג בימי חול שבת וחגים...

רבים מחברים למדו מפיד תורה, חוכמה ומוסר וידענו כיצד תפילותיך חצבו להבות ובקעו שערי שמים, ועתה נותרנו ללא האפשרות לבוא לבקש ממך, תתפלל בעדנו. אך, בטוחני כי במקום שאתה נמצא התפילה והרחמים למרום קרובים יותר.

הזמן אינו מהכחה את הכאב והאבדה. ואולם אנו מוצאים נחמה בדברי השבח והרוממות שאנו שומעים מפי רבים ממוקריך, ולא מעטים מספרים לנו, כיצד ראו אותך בחלום והינך נגלה להם בחלום כמלאך משמים וכל זאת רק מחזק את התחושה וההחמצה.

התחושה כי גדול ועניו היית בחיך. וההחמצה על כי לא ינקנו מספיק מידיעותיך המופלגות, ומהעושר הרוחני שהתברכת בו. היית לנו כל כך מובן מאליו שחשבנו שכך יהיה נלעד והיום אנו מבינים איזו אבידה אבדה לנו.

בכל ימי חיך דאגת לשלמות המשפחה וביום אתה יכול להיות גאה ושמח בשבט שהותרת להמשך שמך על פני האדמה וכולנו מכבדים ומוקירים זכרך בליבנו ומשתדלים לקיים את צוואתך, בשמירה על שלמות המשפחה. כולם יודעים כיצד היית איש תמים ענו וצדיק גדול.

עסקת ימים ולילות בלימוד התורה, לימוד התורה היה לחם חוקו של אבא והוא עשה זאת באהבה רבה, בתמימות ובביטול גמור של יצר הרע, אבא עבד את בוראו ביראת שמים בשמחה אמיתית ובאהבה רבה.

אבא היה צנוע ופרש מכל סממן של יוהרה, למרות בקיאותו הרבה וכישורו הלימודי שהיה חריף בנגלה ובנסתר, מעולם לא פורסם על נס שנעשה לאחרים על ידי אבא אבל למעטים ולנו במשפחה, ידענו כי

בזכותו לא מעט דבר על טבעיים התרחשו לנו ולאחרים וזאת בזכות אבא. ועל כל זאת אנו מציירים, כי חלפה שנה וחסרו לנו הרבה דברים. חסרו לנו המפגשים במוצאי שבתות כשכל המשפחה באה לומר שלום ולבל ברכתך. חסרה לנו נוכחותך בחגים שהקפדת לשמור מאוד חסרה לנו נוכחותך בשבתות השיעור במשניות והדגה מים ראשון של האחיות ביכן תעשו את השבת ועתה...!?

חסרה לנו הנוכחות שלך בנסיעות לירושלים בתשעה באב והעלייה למירון בלג' בעומר שכל כך אהבת.

לא מזמן חגגנו את חג הפסח וחסרת לנו, חסרת לנו בהכנת החרוסת, חסר לנו החיוך בליל הסדר כשראית את כל המשפחה סביב השולחן, חסר לנו תרגום ההגדה וכל זאת ועוד

חסרה לנו תחושת הביטחון שנסכת עלינו בקיומך כי ידענו כי תפילותיך נגעו בשערי שמים.

חז"ל אומרים "שאין המת משתכח מהלב אלא לאחר שנים עשר חודשים שזה אורך זמן הזיכרון, כפי שמופיע בגמרא במסכת ברכות (נח' :) "אמר רב אין המת משתכח מהלב אלא לאחר שנים עשר חודשים שנאמר ע"י דוד המלך בתהילים "נשכחת כמת מלב, הייתי ככלי אובד".

על פי הגמרא בפר אלו מציאות לאחר שנים עשר חודשים יש יאוש של הבעלים מהחפץ שאיבדו, כדברי הגמרא, מי שמצא כלי חייב להכריז שלושה רגלים ולאחר כך, אין צורך להכריז כי הבעלים התייאשו וכך גם לגבי המת, ולכן דיני אבלות תוקפם לכל היותר שנים עשר חודש..." אבא יקר, עברו אחד עשר חודשים וכלום ביקשו את סליחתך ועתה שוב אנו מבקשים לפני הקהל הקדוש את סליחתך אם פגענו בך ואם החסרנו ממך דבר, גם אם לא יכולנו להראות זאת, כל שעשינו היה באהבה ומתוך דאגה לשלומך.

הערב אנו מתייחדים עם זכרך והיום הוא גם יום לציון הילולת רבי מאיר בעל הנס וכולנו יודעים וזוכרים כיצד אבא נהג במשך כל חייו לצייץ ולחגוג את ההילולה ולא פסח עליה אף לא שנה אחת, והערב אנו מציינים את עלייתך למרום וגם את ההילולה של רבי מאיר בעל הנס שכל כך אהבת וכיבדת ובודאי אין זה יד המקרה!

הל קדוש כולכם יודעים כי אבא נקבר בצמידות לחברו ורבו הטוב ביותר, הצדיק רבי חיים שושנה, הם היו רובים בחייהם כאהבת דוד ויהונתן. כל חייהם עמלו יחד בלימוד התורה, ומי שראה את שניהם עוסקים בלימוד תורה, המראה היה כשני מלאכים ואש יוקדת, ואכן השגחת הבורא דאגה שגם במיתתם לא נפרדו ובדרכים זרות ונפתלות אבא זכה בסמיכות ובצמידות רבה ליד אהובו ורבו, ר' חיים שושנה זצ"ל, ביחד עימם קבור גם חברם הטוב שהיה שותף להם במעשה במרכבה החתונה ובלימוד הנגלה והנסתר היה רבי מנחם גבאי. זיכרונם לברכה.

לפני כשנה בחודש, אמרתי מסי דברים על אבא, ואז ביקשתי לצייץ שתי תכונות מיוחדות ממכלול המעשים והמיוחדות של אבא דברתי על לימוד התורה והענווה שאפיינו את אבא והערב אני רוצה להוסיף נדבך. אבא דאג מאד וידע כיצד לשמור ולקיים את המצוות המיוחדות לכל חג וחג, באהבה רבה.

החל מחגי תשרי כאשר לא מעט פעמים שאלתי את עצמי למה ההתרגשות הרבה שאבא גילה לקראת חגי תשרי, הלא כל השנה הקפיד על מצוות ה' קטנה כגדולה ובכל זאת כשחגי תשרי היו בפתח ראית תכונה מיוחדת של השכמה רבה יותר לקראת סליחות. ההתרגשות בביהכנ"ס בראש השנה וביום כיפור, והנהירה אפילו בערוב ימיו אחרי יום מצוות סוכה. ואף אחר הדלקת נרות בשמן זית ובמנורה מיוחדת בחנוכה. ריאת המגילה בדבקות רבה בפורים, הסדר

המיוחד שנהג לערוך בטו' בשבט. וההכנות הרבות וההתנהגות המיוחדת לקראת חג הפסח וריאת ההגדה עם תרגום, ההזדכות לראת חג השבועות ועוד. וכל זאת חסר לנו השנה. מצווה נוספת שאבא הקפיד לשמור בכל נפשו הייתה שמירת השבת ידוע לנו כי לעם ישראל יש שלוש אותות והם הסממנים והסימנים לכך שאנו יהודים:

אות הראשון-אות התפילין כמו שכתוב "וקשרתם לאות על ירך ולטוטפות בין עיניך"
אות השני-אות הברית, ברית מילה כמו שכתוב "ונמלתם את בשר עורלתכם, והיה לאות ברית ביני וביניכם..."
והאות השלישי-אות שבת-ודש כמו שכתוב "את שבתותי תשמורו כי היא אות ביני וביניכם"

ועוד על השבת, בבראשית רבה (יא') נאמר, תני רבי שמעון סר יוחאי: אמרה שבת לפני הקב"ה "ריבוננו של עולם לכולם יש בן זוג ולי אין בן זוג!" אמר לה הקב"ה כנסת יראל היא בן זוגך" ואבא יד והעריך את המחויבות שלו כחלק מכנסת ישראל. אבא דאג מיום ראשון בשבוע להזכיר ולהתכוון לקראת שבת, חכמינו זכרונם לברכה אמרו "שכולה שבת כנגד כל המצוות"

ואבא גם שמר על כל המצוות וגם שמר מאוד את השבת. אבא ידע כיצד לענג ולהתענג מהשבת, בלימוד תורה ועוד אף דאג לא לדבר דברים בטלים, דברי חול, וזכורני כאשר לפעמים בארוחת השבת שוחחנו האחים בנושאים שלא קשורים לשבת מיד ביקש אבא להפסיק כי הדבר אסור בשבת לא ר במעשה גם במחשבה ודיבור.

אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי "כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלא מצרים, רבי נחמן בר יצחק אמר אף ניצול משיעבוד מלכויות, אמר רבי יהודה כל המענג את השבת נותנים לו משאלות ליבו, כדי

שיוכל למלא חפצו מכל עונג שירצה. " ואבא עינג והתענג מהשבת עם יומו האחרון.

אבא היקר אילו ראית את כל ההמונים שבאו לכבודך בשבעה, בחודש, ובמשך כל השנה ודאי היית מאושר! כי איש של הכנסת אורחים היית כל חיך וכך גם זכית במותך. בשמך ובשם כל המשפחה אני מבקש להודות לאנשים הטובים שהכנסת ושכיבדו את זיכרך במשך כל השנה תודה, לכולם. נוח בשלום אבא, מלאכים יסובבך.

ד"ר עמרם מליץ הי"ו

... חג השבועות לפי חז"ל נקרא ראש השנה התורה קובעת פה על פירות האילן צריך לזכור שמי שרוצה ללבל חיי תורה צריך לזכור שה' ציווה להביא עומר ביכורים מהאילן לה' ולהסתכל בעומר בצנצנת של המן ולדעת שהפרה שזה האוכל שלה מקבלת אותו בלי עמל ואז בנאדם ידע שככל שבנאדם יבטח יותר בה' הוא יזכה לאכול מהעומר של המן שהספיקה לכל גולגולת לא משנה מי אם הוא גדול או קטן ובתנאי שהחיים שלו יהיו חיי תורה. זכה רבי מרדכי שתורתו הייתה מפיצה אור תראו כמה נמצאים כאן היום תראו כמה באו לשמוע עליו כמה זכה שאנשים יבואו לשמוע תורה לכבודו כך שבעזרת ה' שנתפלל כולנו שכל המשך דורותיו ימשיך בדרכו וזאת בעצם וכך חכמים אומרים אלה תולדותיהם של צדיקים ורבנים על מעשים טובים שעשו שנזכה כולנו בעזרת ה' לביאת משיח דוד במהרה בימינו אמן.

הרב שיטריט הי"ו – כולל נתיב השבים

ברשות החכמים המכובדים הגדולים כל אחד לפי מעלתו וכבודו
ברשות תלמידי חכמים קהל קדוש משפחה יהי רצון דברי תורה
שנאמר יהיו לנוחת הרב הצדיק הגדול רבי מרדכי בר רחל שהיום יום
ה11 חודש שלו תהיה נשמתו צרורה בצרור החיים אמן. רבותי המנוח
הצדיק זכינו יחד ללמוד בישיבה בערוב ימיו, השנים האחרונות,
והתפעלנו מאד מאהבת תורה שהייתה לו אפילו בגיל מבוגר, שהוא
ברוך ה' כל ימיו למד תורה ולעת זקנותו יכול היה ללכת ולנוח אבל
הוא אמר התורה זה החיים שלי. וכן אפילו שהיה קשה לו לבוא,
התמסר לבוא לישיבה והיה לומד בתמידות בהתלהבות והיה מראה
לנו דוגמה מה זה אהבת התורה. זה קשור לפרשת השבוע "אם
בחוקתי תלכו ואם את מצוותי תשמורו ועשיתם אותם ונתתי גשמכם
בעיתם וכו..." "אומר רש"י הקדוש במה תלויה כל הברכה? "אם
בחוקתי תלכו"- שתהיו עמלים בתורה! לא רק המצוות רבותי יש
הרבה אנשים ברוך ה' מקיימים מצוות אשריהם מה טוב חלקם,
מצוות זה דבר גדול, אבל צריך לדעת שתורה זה האור הגדול, "כי נר
מצווה ותורה אור" המצוה זה נר, נר הוא זמני אבל האור הגדול שזה
לנצח נצחים זה התורה הקדושה ולכן התורה אומרת שהכל תלוי ב
"אם בחוקתי תלכו" שתהיו עמלים בתורה, והייתה לי שאלה רבותי,

שאם זאת כוונת התורה, למה היא לא כתבה זאת בפירוש?

מסבירים זאת ע"י משל: היה אדם שהלך בדרך נכנס בתוך יער והלך
לאיבוד אז הוא מחפש את הדרך החוצה, ואין לו מים, אוכל, שום
דבר. והוא הולך להתעלף ולמרבה מזלו הוא רואה בנין, אם יש בנין יש
אנשים אם יש אנשים יש אוכל. ובשארית כוחותיו הלך לנקוש בדלת
אבל לא עונים לא פעם ראשונה שניה שלישית לא עונים, הוא טיפס
לחלון וראה מחזה מדהים, אולם גדול הומה אדם וכולם אוכלים
ושותים ויושבים על כיסא מיוחד. ואז הוא חושב לעצמו למה אני לא

אחד מהם? הם מתענגים אוכלים שותים ואני נודד בדרך עיף רעב, תוך כדי שהוא חושב הוא שומע צלצול פעמון ונכנסים עוזרים שלוקחים את האנשים החוצה על כיסא גלגלים, מסתבר שכולם שם נכים שמתארחים שם, מיד אמר ברוך ה' שאני לא אחד מהם. אומרת התורה, "אם בחוקותי תלכו" זה לא חכמה ללמוד בישיבה, ללמוד בשלחן, החכמה היא איך אתה הולך אח"כ, האם אתה יכול ללכת בכוחות עצמך-או שאתה צריך שיוליכו אותך?! אומרת התורה שהתורה שלנו זה לא רק שאתה יושב ולומד בישיבה, כשהספר לפניך זה גם כשאתה ב"סופר" או ב"בנק" ויש לך זמן פנוי תלמד, אתה נוסע מבאר שבע לירושלים מה תעשה כל הנסיעה? תלמד! אתה יודע כמה משניות אתה יכול לסיים? ועל זה כתוב עמלים בתורה! למה לא כתבה התורה במפורש? כי כל אחד יכול לפרש את זה כרצונו "אני לומד שעה, זה בשבילי עמל" בגלל זה היא כתבה "אם בחוקותי תלכו" בכל מקום שאתה הולך בו. אבל אם אתה הולך בדרך ומתעסק בענייני העולם הזה אתה לא מקיים את הפסוק. ואני רוצה לומר על המנוח הצדיק, ראינו אצל רבי מרדכי עמל בתורה, שהוא היה מוכר במכולת, אנשים מספרים שהיה לומד בין כל קליינט לקליינט למה? כי הוא הרגיש שהתורה זה החיים שלו הוא לא הרגיש שהוא בא לעולם לחומריות, הוא הרגיש שהוא בא לחיי נצח, וזה מה שאומר התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס שהלילה ההילולה שלו זכותו תגן עלי ועליכם אמן הווי ממעט בעסק, ועסוק בתורה! יש מצווה להתעסק "וברכתך במעשה ידיך" אבל אל תהיה יותר מידי שקוע בעסק, לא באת לעולם בשביל עסק באת בשביל דבר רוחני. שזה התורה וזה המנוח קיים בכל רמ"ח אביריו ושס"ה גידיו, גם כשהיה בעסק מחשבתי הייתה בתורה, ולכן כשהייתה שבת שכולה רוח, אז את כל השבת הוא מילא בתורה, התפלל בנץ ואחרי זה שיעור משניות עם מורנו ורבינו הרב חיים שושנה

זצוק"ל ואח"כ כל היום בלימוד תורה, זה יראה שכל המטרה שלו זה תורה וגם בכל המועדים והחגים היה עניין של תורה. ואת זה ראינו רבותי בישיבה בנתיב השבים, כשלמדנו ביחד ראינו, איך הוא הראשון הזקן מכולם כבר בן תשעים, למה הוא בא לפני כולם? כי הוא רצה תורה, וכל כך חשקה נפשו בתורה מרוב שלא יכל לבוא בכוחות עצמו סידרו לו מונית הלוך חזור, וכל הילדים ראו את התמסרותו לתורה לכן סידרו לו מונית הלוך וחזור. וזה רבותי המסר שאנחנו צריכים לצאת מפה, צריך להתחזק באמונה כשהוא שומע דברים כאלו צריך לדעת יש בורא ומה בורא עולם רוצה מאיתנו להתחזק בתורה וזה התשובה למצב שבו אנו נמצאים אנחנו שואלים מה יהיה באשקלון נופל קסאם אני גר בנתיבות גם שם נופל קסאם אומרים שעוד מעט יגיעו תל אביב מה יהיה אומר הקב"ה "לו עמי שומע לי ישראל בדברי יהלכו כמעט אויביהם אכניע " מזה כמעט? כמעט זה שניה אחת בשביל בורא עולם לא צריך יותר ראינו מה עושה ציקלון אחד ה' אומר כמעט-ברגע אחד אני יכול להשמיד את האויבים שלכם זה רק תלוי בכם "לו עמי שומע לי..." זה תלוי בנו רבותי נלמד מהמנוח הצדיק לדבוק בתורה לעמול בתורה. כשיהודי פוגש את חבר שלו ברחוב לא ישאל אותו מה היה בחדשות אלא נישאל אותו בדברי הלכה ישאל אותו לפירוש פס' בדברי תורה זה יביא לנו את הגאולה ע"י לימוד תורה ברבים, לא רק בישיבות גם ברחוב צריך לדבר ברי תורה ואז הקב"ה יראה שאהובה עלינו התורה וירחם עלינו. יהי רצון שזכות המנוח תעמוד לנו למשפחה לכל הקהל הקדוש שנתחזק בתורה נתחזק באמונה ובעזרת ה' נזכה לגאולה שלמה בקרוב אמן.

רבי שלמה גור הי"ו

קהל קדוש רבנים אני רוצה רק להגיד רעיון קצר בדקות ספורות שיוכלו לאפיין את הדמות המאוד המיוחדת של הצדיק שאנו עוסקים בכבודו שלקוחה מפרשת השבוע שקראנו אתמול, אנחנו קוראים את העניין של השמיטה שמצטרפת ליובל ואז כתוב : "ועשיתם את חוקותי" ואנחנו מתקשרים עם זה לפרשה הבאה בחוקותי ועשיתם את חוקותי וכו... ואז "ואסף התבואה משש שנים" במילים אחרות : אל תדאגו אם תעשו את המצוות שלי ובפרט את השמיטה היובל הרי שפע משמים יבוא לפי דרגת האמונה של כל אחד ואחד ומה הכוונה? כתוב שמה "ואכלתם לשובע" מפרש רש"י אף בתוך המעיים תהיה תורתך במילים אחרות אומר לנו כאן רש"י שהברכה תשרה גם במעיים של האדם, במילים אחרות התבואה והיובל יתברכו באיכות שלהם כל כך שלא יצטרכו לאכול מנות רבות כי המעיים כבר יכילו את הכל . אז מתבקשת כאן שאלה אם כך לאחר הברכה המיוחדת הזאת שתשרה במעיים ושלא צריך הרבה תבואה כי המעיים התברכו בתבואה המצויה ממילא אז בשביל מה כתוב "ועשיתם לשלוש השנים" למה צריך שיהיה לי כתוב והתבואה תצמח לשלוש שנים מספיק אם תהיה תבואה מרובה של שלוש שנים, אם היא תהיה כרוחה בעבודה מרובה אז מה הברכה פה?! ועוד כשממילא יש ברכה בתבואה. מעתה אם כן בא הספורנו ומביא לנו פירוש נפלא לעניין הוא אומר כך הברכה הראשונה שמברכת את המעיים היא אותה ברכה המיועדת לאנשים שיש להם אמונה וביטחון בה' מי שמאמין בקב"ה לא צריך לדאוג לכל השנים, הוא יאכל במעיים ומה שיואכל יהיה לו מספיק ויהיה לו מצוין. אבל אותם אנשים שחקנים שאומרים מה נאכל? הרי שלוש שנים יש לנו שמיטה ויובל אז מה נאכל? אלה אומר להם הקב"ה לכם אני אראה את הברכה בקציר שתראו אבל בגלל השאלה שלכם תצטרכו לעבוד קשה בשביל זה. וזה מתקשר לגודל האמונה של הצדיק

אור מְרִדְכִי

ספר זיכרון ומבנה.ג'ו

שהיה באמת אות ומופת לאמונה טבעית נקייה זכה טהורה ושהשפע בא לו משמיים לו ולבני משפחתו לא היה צריך לדאוג משום שהאמונה הייתה מלאה הייתה אמיתית זכה וטהורה ולכן אצלו באמת הברכה שרתה , שרש"י מפרש תהיה שרויה גם במעיים וגם במזון. הוא לא צריך הוא לא שואל מה נאכל ומה נשתה הוא לא צריך עמל ביבול אז יהי רצון שביום הזה נוכל כולנו להתחזק באמונה ובביטחון.

דרכי אבא

בדרכיו של ר' מאיר בעל הנס

ורת רבי מאיר בעל הנס
באור אורחותיו של אבי
הרב מרדכי אביטן זצ"ל

ת

יום פקידת אחד עשר חודש של אבינו מורנו חלה בי"ד באייר, (מאחר ששנה קודמת הייתה שנה מעוברת נוצר מצב שחודש האחד עשר כביכול הוקדם ובכך נופל יום האחד חודש) ביום הילולת רבי מאיר בעל הנס. תאריך זה הוא מיוחד לאבינו, מכל הילולות הצדיקים הקפיד אבינו במשך כל חייו לקיים בהודייה, בשיר ובמאכל את הילולת רבי מאיר בעל הנס בביתו, מעולם לא פסקה הילולתו של רבי מאיר בעל הנס בביתנו. מו"ר אבינו הקפיד בקיום הילולתו של רבי מאיר, הקפדה זו נובעת מאורח חיים אשר אימץ אבינו מתורת רבי מאיר בעל הנס ואישיותו של אבינו היא מתוך תורתו ודמותו של רבי מאיר בעל הנס. מעיון בדרכי אבי מצאנו את הדרכים אשר אימץ מתורת רבי מאיר בעל הנס.

גדולתו בתורה

לימודו משנה

רבי מאיר סיים את משנתו של ר' עקיבא ור' יהודה הנשיא סידר אותה סידור אחרון ולכן נקבע כלל: סתם משנה שלא נזכר שמו של אומר ההלכה – רבי מאיר היא (סנהדרין פ"ו). תרומתו העצומה למשנה באה לידי ביטוי ומופיע כ-350 פעם במשניות. מו"ר אבי למד משניות ללא הפסק החל משיעור קבוע במשנה כל שבת אחר תפילת שחרית, שיעור זה היה קיים לערך כ-45-40 שנה עד ליומו האחרון, והספיק לסיים את הש"ס מס' פעמים. אבי היה נמנע מלצאת שבת מביתו בכדי שלא יתבטל השיעור. שיטתו בלימוד המשנה (ראה פירוט נרחב בשיטתו הלימודית) הייתה מעניינת וכך היה סדר לימודו, בראשונה היו קוראים את המשנה ללא

פירושים ומנסים להסבירה עפ"י גודל הבנתם , רק לאחר מכן למדו את הברטנורא, לימוד הברט' היה תמיד מנקודה מה חידש רבינו וכך צעד אחר צעד בשביליו של הברטנורא בסיימו את המשנה , לאחר מכן פנה ללימוד התוספות יום טוב, אשר הבנתו דרשה עיון מעמיק , תמיד היה מצר בלבו איך לא ראה את הקושי שהעלה התוספות יום טוב, פיצוח הבנת התוספות העלה חיוך בפניו.

לאורך שנים כאשר היה יושב בראש החבורה ובימים אשר כהו עיניו היה מסביר את המשנה, הברטני ותוספות יום טוב ללא עיון בספר , זיכרון מדהים ויכולת העמקה וניתוח מזהיר בלימוד המשנה , לא תמיד עלה בידנו להבין ונשארנו חתומי שפתים .

חריפות בלימוד התורה

רבי מאיר נחשב לגדול מחבריו, בכל זאת לא נקבעה הלכה כמותו מפני דרכי רוחו בהיפוך טעמי ההלכות לא נתקבלו דעותיו וסברותיו. ומפני מה לא קבעו הלכה כמותו? שלא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו, שהוא אומר על טמא טהור ומראה לו פנים (אומר על דבר טמא שהוא טהור ובחריפותו מביא ראיות לדבריו עד שהוא משכנע את החכמים שאכן הטמא טהור) ועל טהור טמא ומראה לו פנים (מוכיח שהטהור טמא , כלומר אף החכמים לא יכלו להבין את דבריו עד סופם ולהבחין בהבחנות הדקות שהבחין ומאחר שאיש לא הגיע לדרגתו לא יכול היה איש לפסוק ע"פ פסקיו (עירובין י"ג). גם רבי יהודה הנשיא אמר עליו אני חריף יותר מחברי מפני שראיתי את רבי מאיר מאחוריו ואילו ראיתי מלפניו הייתי עוד יותר חריף (עירובין).

אכן לא רבים עמדו ביכולתו הלימודית וחריפותו של מו"ר אבי, לא מעט הסיפורים שהגיעו לידנו כאשר אבינו התיישב באקראי עם חבורת לומדים ומתוך הערותיו הובא ראשונה לספסל בכדי להסביר לציבור היושבים .

רבו וחברו לתורה היה רבי חיים שושנה זצ"ל אשר לאורך שנים למדו יחד בתלמוד, מתיאורים של אנשים רבים על יכולתם הלימודית ועומק השיעור והחידודים עין לא ראתה, לא היה ניתן לעמוד במחיצתם בלימוד התורה ולימודם היה בבחינת "אין סכין מתחדדת אלא על ירך חברתה".

זכורני כנער רך בשנים עובר ליד חדר לימודם והם מתנצחים בלימודם ואין שום דבר שבעולם שיפריע את לימודם.

היו קרובים בחייהם כאהבת דוד והונתן כל חייהם עמלו יחד בלימוד התורה, רבם מעידים על הלימוד החרף שהתנהל בן גדולי התורה, רבים לא עמדו ביכולת הניתוח והלימוד שלהם.

מי שראה את רבי חיים ורבי מרדכי לומדים מעיד שלימודם כשני מלאכים ואש יוקדת.

חברותם היה בדומה ללימודם של ריש לקיש ור' יוחנן שלא היה קיום אחד ללא השני.

רבי מרדכי היה ידוע בחריפותו ובשאלותיו ובלמודו.

מיום שנפטר רב חיים שושנה זצ"ל ירדה עצבות על רבי מרדכי ובכל מעמד היה מתאר את חסרונו בלימוד שאין לו את הלימוד החרף שהיה. מקום קבורתו גם מעוררת השתאות רבה, רבו וחברו הצדיק רבי חיים שושנה (מחבר ספר "אעירה שחר")

אכן השגחת בורא עולם שבחיהם ובמותם לא נפרדו כוונה יד ההשגחה שרבי מרדכי ייקבר בסמוך ובמרחק של 5 ס"מ מאהובו ורבו הרב חיים שושנה זצ"ל.

במותם לא נפרדו צדיקים אחר פטירתם שוב מתחברים להמשיך משנתם ולחבר "אשת נעורים".

ר' מאיר היה נוהג לשלב בדרשותיו משלים בהרבה מאוד כשהיה ר' מאיר דורש לפני תלמידיו, היה דורש שליש הלכה שליש אגדה ושלש משלים.

כך היה אבי בדרשותיו משלב משלים וסיפורים בכדי לחבב את הדברים על קהל שומעיו .

רבי מאיר היה דורש "הלומד תורה ואינו מלמדה - זהו דבר ה' בזה (סנהדרין צ"ט) ואכן בכל מקום והזדמנות אשר זמן פנוי הקדיש ללמד תורה בציבור לאנשים יחידים ואף לנערים צעירים שראה בזה שליחות ללמד כל אדם .

**יפה תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משכחת עוון.
וכל תורה שאין עמה מלאכה, סופה בטלה וגוררת עוון" (אבות).**

רבי מאיר התפרנס ממלאכתו – אומנות , מלאכת לבלרות, היה כותב ספרי תורה , תפילין ומזוזות , כמו כן מסופר שרבי מאיר היה כותב טוב והיה מרוויח ג' סלעים בשבוע, באחד אכל ושתה, באחד התלבש, ואחד נתן צדקה לרבנים ועניים , אמרו לו תלמידיו , רבי ממה יחיו בניך? אמר להם : אם יהיו צדיקים הרי כתוב ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם , ואם לא יהיו צדיקים , מה לי לדאוג לאויבי המקום ? (מדרש רבא קוהלת)
כמו כן רבי מאיר היה מצדד בזכות המלאכה ואומר : בוא וראה כמה גדול כח של מלאכה : שור שביטל ממלאכתו משלם הגנב פי חמישה , שה שלא ביטלו ממלאכתו משלם הגנב פי ארבעה (בבא קמא עט :)
מו"ר אבי זצ"ל כך היה נוהג משלב תורה עם מלאכה בראשונה למד את הלכות שחיטה והיה שוחט ובודק עוד במרוקו רב כתביו עוסקים בסוגיית הלכות שחיטה .

עוד במרוקו שילב את לימודיו בתורה עם מלאכה ובעלותו ארצה הייתה לו חנות מכולת בה פרנס את בני ביתו וכל זמן פנוי הקדיש לתורה , לקוחותיו הכירו את רבי מרדכי כשמבקשים משהו לא תמיד מקבלים מייד, משום עם יציאת הלקוח הקודם החזיק בידו את הספר והמשיך ללמוד חוק לישראל

פירוש אלשיך, שער בת רבים, מזרחי, אור החיים, לימוד בזוהר, לימוד
במשנה ועוד.

כאשר היה נכנס לקוח נוסף ואבי היה באמצע לימוד עניין היה ממשיך
קמעא ואז מסיים ומתפנה ללקוח ושוב חלילה.
רבים ניסו לשלב מלאכה ותורה ולא עלתה בידם אבל אבי ב"ה שילב תורה
ומלאכה ועלתה בידו.

פרנסתו מן המכולת חולקה כפי שיטת רבי מאיר והיה מרוויח ג' סלעים
בשבוע, באחד אכל ושתה, באחד התלבש, ואחד נתן צדקה לרבנים ועניים.
אבי לא רכש רכוש הסתפק במועט, כמעט בכל זמן שהיה בידו רכש ספרי
קודש ובכסף שנשאר מהוצאות מחייה ולבוש העביר למוסדות תורה
ונצרכים, רבים הם אשר שילמו בהקפה ללא תשלום לאורך שבועות
וחודשים, מידת החסד הייתה מרובה אצלו וכל פעם אשר שמע על מצוקה
אבי היה בראשונה לתת צדקה.

כן הנהיג בבית הכנסת שאת כספי התרומות מעבירים לישיבות מְנַפְּיִם מעט
לצרכי ביה"כ והשאר עבור לומדי תורה. כמו כן הקים גמ"ח יחד עם חבריו
עבור חתנים וסייע ישירות לחתן מסיפורים שהגיעו לידנו היה הולך עם
החתן לחייט דואג לתפירת החליפה מפקיד כסף לרכישת ריהוט ועוד.

אכן על שלושה דברים העולם עומד על התורה, על העבודה ועל גמילות
חסדים.

וכך היה אומר רבי מאיר: איזהו עשיר? כל שיש לו נחת רוח מעשרו. כן
אמרו כשאדם בא לעולם, ידיו קפוצות כלומר: כל העולם כולו שלי,
וכשנתפטר מן העולם ידיו פשוטות כלומר לא נחלתי מן העולם הזה כלום.
כך היו ימיו האחרונים של אבי לא נחל מן העולם הזה כלום ורק תורה לקח
עמו.

אלהא דמאיר ענני

על קופות צדקה רבות, כתוב "לזכות רבי מאיר בעל הנס". עוד בילדותי זכורה לי הקופה של רבי מאיר בעל הנס אולם לא מעט הפעמים אשר אבי השתמש במעות ופדיון נפש לתועלת חולים בסכנה והיו זקוקים לרחמי שמים, זכורים לי המשפטים "אלהא מאיר ענני" בהם היה משתמש לסיוע לאנשים שבקשו את סיוע ואכן ידועות הסגולות בעניין קופתו של ר' מאיר בעל הנס.

אהבת ארץ ישראל

גדולה היתה אהבתו של ר' מאיר לארץ ישראל וישובה.
והיה אומר " כל היושב בארץ ישראל, הארץ מכפרת עליו, כשהוא אומר "וכפר אדמתו עמו" הרי פורקים עוונות מעליה ואין נושאים עוונות עליה (רבא האזינו)
אימרתו המפורסמת הייתה כל הדר בארץ ישראל וקורא קריאת שמעת שחרית וערבית ומדבר כלשון הקודש הרי הוא בן העולם הבא.
או כל היושב בארץ ישראל א"י מכפרת עליו "
אהבת אבי לארץ ישראל הייתה בבחינת "כל מקום שאני הולך אני הולך לארץ ישראל", תמיד היה אומר אנו נמצאים בעיר שבה אברהם אבינו התהלך, חיבתו לארץ ישראל ותמיד דיבר בשבחה של הארץ ועל החשיבות להיות בארץ ישראל.
עולי מרוקו ידועים היו עוד במקום מושבם בגעגועיהם לארץ ובחיבתם הייחודית למדינת ישראל והיו מקיימים את מצוות החג בהלל וזמרה.
אחת מן דרשות אבי שנכתבו עבור נער בר מצווה ונאמרו בשנה זו ע"י בני בהיכנסו לעול המצוות וכך מסתיימת הדרשה "יהי רצון שיהיו דברים אלו נחת רוח ליוצרנו ויעלנו לארצנו במהרה בימנו כן יהי רצון".
אכן מנהג אבינו ביום העצמאות להודות לבורא עולם על הבאת הבנים לארץ ישראל ותחיית האומה, היה אומר נכון עדיין לא שומרים את התורה כולם אבל ברוך ה' אנו בארץ ישראל ומונה את שבחה.

אור מְרִדְכִי

ספר זיכרון ומבנה.ג'ו

וביום העצמאות לאחר תפילת שחרית חוזר לביתו לומד תורה ולקראת הצהרים היה מתפלפל עמנו בשאלות מן חידון התני"ך כשלסיום אימי תבדל לחיים ארוכים עורכת שולחן החג בסעודת הודיה כיד המלך ולחמים אפויים לחג .

הקפיד בכל שנה לעלות לקברי צדיקים ולהתפלל ובמיוחד היה עולה לקבר רבי מאיר , קבר אור החיים ובקבר רבי שמעון בר יוחאי היה בכל לייג בעומר ועד ימיו האחרונים עולה באדיקות ובמסירות למירון .

מסכת תאריכים מיום פטירתו ועד
לאזכרה השנתית המתוזברים עם
דרכי זייון של מו"ר זצ"ל .

מטרתה של הרשימה הבאה היא לפתוח בפני הקוראים צוהר להשגחה אלוקית, תאריכים החבויים מיום פטירתו ועד יום השנה, אשר ברבות הימים שופכים אור על "הנסתר", עיון מגלה עובדות מפתיעות, כל האירועים הקשורים בזיכרון יום הפטירה היו חבויים והתעוררו מייד אחרי הפטירה.

נצחו אראלים את המצוקים ודעך הנר המערבי, במבט לאחור על התאריכים הקשורים במיתנו עולה השתאות רבה, כיצד יום הפטירה והתאריכים הבאים אחריו הכל מתוך אורח חייו ואלה הם הסימנים:

יום פטירתו הייתה בליל שבת בלק יד' בתמוז ויום קבורתו הייתה בט"ו בתמוז.

סימן ראשון:

שבת פטירתו פרשת בלק

בליל שבת זו כמנהג אבי ללמוד אור החיים, קראתי לפניו מתוך אור החיים פרשת בלק את הקטע הבא: "ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו" מפרש אור החיים הקדוש את הפסוק "ה' אלהיו עמו גם אם ייסרהו, על משמרת אהבתו יעמוד הצדיק רואה את היסורים ומקבליו באהבה וממשיך האור חיים ומסיים על רבי עקיבא שהיו סורקים בשרו במסרקות של ברזל והיה מאריך באחד גם שסורקין בשרו מדבק נפשו בה' באלהיו.."
כשעתיים לערך לאחר ליל שבת קודש פרשת בלק במעמד כל בניו ובנותיו לבושים בלבן לכבוד השבת נפרדנו מאבא ב"שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד"

הסימן השני:

יום הילולת אור החיים הקדוש

אור מורדכי

ספר זיכרון ומבנה.גו

הוא יום קבורתו של אבינו במוצאי שבת קודש ליל ט"ו תמוז יום פטירת אור החיים הקדוש, מי שהכיר את אבינו ידע עד כמה נפשו הייתה קשורה בנפשו עם אור החיים, כמעט כל שבת היה לומד ודורש בענייני אור חיים הקדוש. שליטתו ברזי תורתו הייתה לעין ערוך, זכורני בימים בהם אבי לקה במאור עיניו ונדרשתי לקרוא את אור החיים מתוך הספר תוך כדי הלימוד שמתי לב שאבי נרדם קמעה ואיכשהו הפסקתי להמשיך לקרוא, הוא לאחר שניות התעורר והמשיך מהמקום בו הפסקתי, זכרון צילום מדהים.

הסימן השלישי :

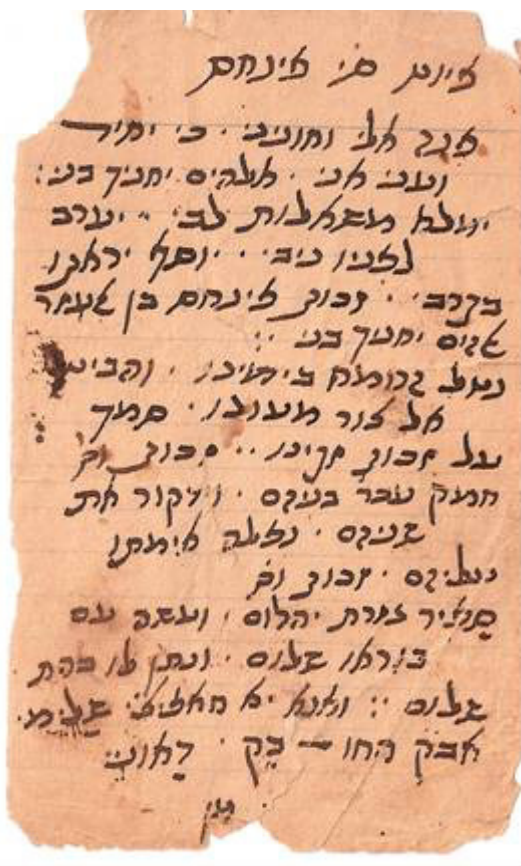
שמו - מורדכי

אבי היה חותם את שמו את כך: מורדכי עם ו' מדוע?! לעולם לא הבנו אבל לאחר הפטירה הקשורה לאור החיים מתברר שהדברים נסתרים מאיתנו ואכן בגימטריה פשוטה מורדכי = 280 ואילו "אור החיים" = 280 צירוף מדהים.

הסימן הרביעי :

פנחס הוא אליהו

שבת פקידתו (בשבוע הפטירה) פרשת פנחס, בין דפיו שכתב נשתיירה פיסת נייר קטנה בו מצויין פיוט לפרשת פנחס, הדבר היחידי בין כתביו המתייחסים

לפרשת פנחס (רב כתביו עוסקים בהלכות שחיטה) בפיוט זה העוסק בפנחס הוא אליהו , מי שהכיר את אביו הכיר את מידתו 'בקנא את קנאתו לה', מידת אבא כמידת אליהו מקנא לתורת ה' ואינו מוותר , היה דורש ותובע בכל עניני התורה ואינו חושש כפנחס ורומח בידו להגן את משמרת התורה.

אבי מצייץ פיוט ואיני יודע אם הפיוט מוכר אבל כך כתוב :
פנה אלי ויחונך כי יחיד ועני אני , אלקים יחנך בני, ימלא משאלות לבי יערב לפניו ניבי,

יוסף יראנו . בקרבי זכות פנחס בן אלעזריחנך בני. נטל ברומח בימינו והביט אל צור מעוזו סמך על זכות בקונו..... חמק עבר בינהם וידקור את שניהם, נפלה אימתו עליהם ספיר צורת יהלום ועשה עם בוראו שלום ונתן לו כהונת שלום

הסימן החמישי:

יום השלושים חל ביום ט"ו אב

על יום זה אמרו חז"ל "אמר רשב"ג לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב ויום הכיפורים שבהם בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לבייש את מי שאין לו.

את אותו מעמד בו היינו בערב שבת קודש בלק בצאת נשמת אבינו כל הבנים והבנות לבושין בלבן כך יום פקידת חודשו ליל טוב באב לבושין בלבן, שהיו יוצאין בלבן כמו יום הכיפורים יום מחילת העוונות.

יום זה הוא יום שמחה בבחינת יום הילולה כמו יום פטירת רשב"י בו אנו שמחים ביום זה .

הסימן השישי

הילולת רבי מאיר בעל הנס

הוא יום פקידת 11 חודש תחול בי"ד באייר , מאחר ששנה קודמת הייתה מעוברת נוצר מצב שחודש האחד עשר כביכול הוקדם ובכך נופל יום האחד חודש ביום הילולת רבי מאיר בעל הנס .

תאריך זה הוא מיוחד לאבי , מכל הילולות הצדיקים הקפיד אבי במשך כל חייו לקיים בהודיה , בשיר ובמאכל את הילולת רבי מאיר בעל הנס בביתו , מעולם לא פסקה הילולתו של רבי מאיר בעל הנס בביתנו .

והנה כך מסייע התנא רבי מאיר בעל הנס שיום פקידת 11 חודש יחול ביום הילולתו וכך שניהם עטרת לראשם ואנו כאן בישיבה של מטה מתחברים ביום זה עם ישיבה של מעלה ובכך גרם שאף לאחר מותו ממשיכים את קיום ההילולה ברב עם והדרת מלך .

להילולה של רבי מאיר נתחבר ספר בשם "מאיר בת עין" שעוסק בתורת רבי מאיר בעל הנס , ספרים אלו היו קשים להשגה ואבי היה שומר על ספרים הללו כאוצר .

הסימן השביעי

חודש סיון מגילת רות ומאמר לנפטר

יום פקידת שנתו 12 חודשים יחול בט"ו בסיון ביום זה נפטר תלמידו של אור החיים הקדוש רבי דוד חיים עמר .

אולם תאריך זה חל מס' ימים לאחר חג השבועות וקריאת מגילת רות, בין כתביו ישנו דרוש אחד בלבד העוסק בשם "מאמר לנפטר" הפותח כך : ויאמר בועז אל רות וכו' ידוע הדבר שעיקר ירידת הנשמה לעוה"ז ...הוא שבעבור יוצאה מהעולם הזה במצוות ומעשים טובים כדי שתזכה לשוב למקומה ולשרשה הראשון ממנו חולצה ...

זהו למעשה מאמר אשר כתב אבי לנפטר המשלב את מגילת רות בפטירתו של אדם .

האם כתב את ההספד ליום השנה !! הינו כחולמים !!

הסימן האחרון שהוא הראשון

אור החיים

מנהג בית ישראל לציין את חודש ה-13 (בגלל שנה מעוברת) וכפי המנהג לציין בשנה ראשונה לפי הקבורה ובשנה שנייה לפי הפטירה, יוצא שביום הפקידה מתאחדים שוב יום פטירת אבינו ואור החיים הקדוש .
ואכן מכאן ולהבא יום השנה תמיד תחול בי"ד בתמוז יום לפני הילולת אור החיים הקדוש כך נוכל לקיימם שניהם .

ולמעשה יום השלושים ויום השנה חלו בימים שאין אומרים בהם תחנון .

שיטתו בלימוד המשנה והגמרא

קטעים מתוך מאמר שפרסמתי לע"נ מו"ר אבי עליו השלום בכתב העת
"במחשבה תחילה" – רשת אמ"ת

רחש ליבי לעסוק בשיטתו הלימודית של מור אבי, והיה מונח בידי, עד באה העת לחזקו ולאמצו ואכתוב בלשון בה נטעו ותאור שיטתו הלימודית מתוך לימודי עמו .

שיטת ההוראה במשנה אחזיתיה עוד בצעירותי בשבתי בבית אבי עליו השלום ובכל שבת התיישבתי עם חבריו לתורה ואנכי כנער, משנתו היתה סדורה כך בלימוד המשנה והוא אשר נטע בי את שיטתו ותורתו שהיתה מיוסדת על דרך לימודם של חכמי מרוקו (ספרד) וכך היה שונה:
בראשונה היה קורא את המשנה בניגון, ובשניה היה קורא את המשנה בהטעמה וניגון היה מדייק בקריאתה והתחיל מפרשה עפ"י השכל וההיגיון ושוב חוזר ומתקן וכשהייתי מנסה לתת מבט חטוף בברטנורא היה מביט בי במבט של "גנב במחתרת" ובלשונו "עוד הפעם הסתכלת בברטנורא" (בשפה המרוקאית זה נשמע יותר חנינני) והיה חוקר את המשנה מה דעתו, מפרקה לחלקים, מנסה להבין את תורתם של בעלי המשנה והיה לוקח קמעא מנוחה ופותח באיזה סיפור או מילים ספורות על אותו חכם שהופיע במשנה. לאחר עיון ראשוני של שבין עשר לעשרים דקות לערך בגוף המשנה סיכם בלשונו את המשנה (שיטה זו דומה לדרך הלימוד של רבינו יצחק קנפנטון בספרו "דרכי לגמרא" שם פיתח שיטת לימוד ייחודית לתלמוד ולמשנה ושיטה זו התפשטה בכל עולם התורה שבספרד וזאת הדרך בה למד אבי שכנראה כך הייתה מקובלת מרבתי).
רק אחר כך היה ניגש אל מלבושי המשנה וממשיך בלימוד הברטנורא כשהיה קורא את הברטנורא בניגון ובהטעמה, בפירושים בהם הברטנורא הביא את הגמרא לא נצרכתי להשיב על שאלותיו אך אויה לי ואהה עלי (ולא רק לי, אל כל היושבים עמו) אילו פירושו של הברטנורא עסק בהבנת המשנה, בטקסט הכתוב. בראשונה ליבו היה צר עליו כיצד לא נפקחו עיניהם לפני שקראו את הברט' ובשניה נדרשנו להבין לא את הפירוש אלא מה המניע לפירושו של הברטנורא... ועל זה הדרך עד אשר היה מסיים את פרשנותו של הברטנורא, ושוב קמעא לגימה מהכוס התה עם הנענע ועוד איזה סיפור או

מופת ממרוקו ואיכשהו התנא של המשנה התחבר לסיפור . עוד אני מהרהר בסיפורים היחודיים מבית אבא (ומן הסתם גם חבריו לתורה) הוא כבר היה מוביל אותנו לפרשנותו של התוספות יום טוב, בפירושו של בעל התוספות "עיקר תוספות יום טוב" ניסיתי למצוא לי אמתלא לצאת אך לא תמיד עלה בידי והייתי נדרש לשבת ולהמשיך, אך דעו רבותי הקוראים לימוד עיקר תוספות יום טוב הייתה מן המשימה הקשה. בביאורו המיוחד על המשנה והערותיו לברטנורא, מעט מילים והרבה חכמה בבחינת "סייג לחכמה שתיקה". עיקר תוספות יום טוב היה אבן הבוחן לידיעותיו של היושב של מול אבי. וגם עתה אצטרך לקצר בדרך הלימוד לא היה זו ממקומו עד אשר עלה בידם להבין כיצד נעלמה מהם שאלתו של התוספות או הביאור ... כשלמדו את המשנה או הברטי ובסוף לימוד המשנה נתבקש אחד מן הלומדים לקרא את פירושו של קהתי בבחינת חותם המשנה.

ספרו של ר' יצחק מקנפנטון "דרכי הגמרא" תואם להפליא את שיטת הלימוד במשנה ובגמרא של אבי עפ"י התיאור לעיל בלימוד המשנה כך התבצע גם הלימוד בגמרא. שיטה זו הכתובה בספרו של ר' יצחק סימן ד' : "בתחילת עיוןך, יש לך לעבור כל הסוגיא ולדעת כוונתה ולהקיף אותה דרך כלל, ואחר כך תחזור לעיין כל פרט ופרט ממנה, ולראות מהו הקשר שמקשר אותה, ותשא הכלל העולה על ראשך ואחר כך חזור פעם שנית על הלשון וראה אם מה בשכלך מסכים עמו ואחר כך יש לך לעיין שורש הדבר ההוא וטעמו ולחקור על כל פרטיו כמו שאמר איוב(כח) " אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה"

בתחילה "ראה" אותה דרך כלל, **בראשונה** - קריאה ראשונית, ולקחה פרט בשכלו שזהו "ויספרה", **בשנית** - קריאה נוספת ומדויקת, ואח"כ חזור לתקן מה שתבין על הלשון שזהו "הכינה", **בשלישית** - חזר לתקן מה שהבין, ואח"כ חקור עליו לדעת אם הוא צודק או כוזב, ולדעת ג"כ טעמי העניינים ההם וסבותיהם ושרשיהם, וזהו וגם "חקרה", **ברביעית** - חזר לחקור ולהבין את הענין,

ואחר כך **"ויאמר לאדם" בחמישית** - לשאול את כל השאלות המתעוררות)

על לימוד הגמרא אשתמש בלשונו של מו"ר חיים שושנה בספרו "רחש ליבי": "חקור דבריה של במחקרי שכלך, ומצאתה כאשר בה תטרת, חפשנה כמטמונים, כי היגיעה בה הוא דבר מוכרח"

(מתוך דבריו של מורי ורבי חיים שושנה אב"ד העיר דמנאת, במרוקו, וכנער עומד מולו בבית הכנסת בשכונה בה גדלתי. היה יושב על כס הרבנות בעיר באר שבע, איש דקדוק, היה בכיר חוקרי הפיוט של יהודי מרוקו, מחבר ספרי "אעירה שחר" העוסק בפיוטים הנוהגים באשמורת הבוקר בשבת – בקשות. ומספריו החכמתי בלשון המליצית נפטר בשנת התשמ"ז.)

ואלה העקרונות הנ"ל באו עוד בטרם אבוא היכל קודש הגמרא, כעת טעם זקנים קח לך ואלך אל הגמרא בדחילו ורחימו, והמחזיק בה לבל יהיה נטרד, בין שרידים נשרד.

על דרכו של אבי בנהרדעא בגמרא, היה אוחז בתורת העיון הספרדי, עפ"י שיטתו הלימודית המבוססת כנראה עפ"י דרכו של ר' יצחק מקנפטון קנפנטון וכך היתה תורתו ותורת רבו :

ציינתי לעיל שבלימוד המשנה שכל מילה הייתה מדודה ושקולה כך יש לעשות בלימוד הגמרא דיוק בכל מרכיב הטקסט, הוא היה גורס את הסוגיא פעם אחר פעם, הדגש היה על לשון הגמרא, שיטתו אינה מלמדת את התלמיד רק כללים ואוצר המילים אלא נותנת לו הדרכה שיטתית כדי שיוכל לארגן את הידע העומד לפניו הכנה זו חיונית כדי שהלומד יראה במבט כללי את הקטע הנלמד לפני שייגש לעיון הנקודתי.

בשלב הראשון היה קורא וגורס את הגמרא ועיון רב היה בסוגיא בכדי להבין כל פרט וכל לשון, חוקר את כללי הסגנון והלשון וכך כותב ר' יצחק מקנפטון קנפנטון: "ודרשת וחקרת ושאלת היטב, ותשתדל להוציא כל הלשון בענין שכל מילה וכל חלק ממנו יורה על דבר חדש שלא היה מובן מכל הקודם, ותדע ותשכיל הדבר ההוא בשורש ובעצב והגבלת אותו סביב בגבוליו בענין שתדע מהו הנושא ומהו משפטו" (סי' ג').

ר' יצחק מקנפטון מקנפטון ממשיך בעיקרון נוסף של שימוש במושגים מ"תורת ההיגיון".

העקרון נוסף בו התמיד אבי מאוד בפיתוח היכולת הפרשנית העצמאית של הלומד.

תהליך הלמידה התבצע כפי שתואר לעיל בלימוד המשנה חמישה שלבים המתוארים בשיטתו של ר' יצחק מקנפטון לעיל ובקצרה כאן:

א: קריאה ראשונית והבנה כללית.

ב: קריאה חוזרת, מדויקת יותר עיון בפרטים ועוד

ג: חזרה על מה שהבין ותיקון

ד: לחקור את הענין אם הוא צודק או כוזב, טעמי הענינים סיבותיהם ...

ה: בסיום התהליך שלעיל מציין ר' יצחק מקנפטון "הדרך הישר הוא שתעיין כל מה שתוכל להבין מהגמרא ואחר כך תבוא אליו וראה גם ראה אם מה שהבנת הוא מסכים עם מה שמפרש אם לא..." (סי' ה). כגון: "כיוונת לדעת רש"י".

וגם כאן נדרשים אנו לקצר בדברינו על עקרונות מתוך שיטתו של ר' יצחק מקנפטון דרך הלימוד מבית אבא.

בספרו מציין ר' יצחק מקנפטון בצורה שיטתית את כל התהליך כגון: הבנה עמוקה של כוונות בעלי הדין, חמשת שלבי העיון, גישה עצמאית של הלומד ע"י שאלות מכוונות, כללים נוספים, והגדרת מטבעות לשון של חכמים בבחינת תמרורים.

גם היה שם ליבו לפני העמקה בלימוד ואלא דוגמאות לעקרונות הראשונים בלמידתו בגמרא.

• הגדרת מטבעות לשון: התמרורים הראשונים בשבילי הנהרדעא, ומה לנו כי נלין כאשר אנו לומדים את הסוגיא כדרכנו ב"כביש שש", אלא "הציבי לך ציונים, שימי לך תמרורים--שיתי ליבך, למסילה דרך הלכת" (ירמיהו לא).

- פיתוח לומד עצמאי ע"י שאילת השאלות: כפי שמביא ר' יצחק מקנפטון
בספרו להלן מס' דוגמאות מהמיומנויות לשאול :
הבחנה בדיון מי הם בעלי המאמר : תנאים , אמוראים תלמיד-רב.?
מהן הסיבות או הסברות של כל אחד מבעלי הדין ?
מדוע יש הבדל בין שני המאמרים כגון "מאי שנא"?
מדוע לומר מאמר זה כשהוא פשוט – "פשיטא"?
• כללים של המקשה והמתרץ : המקשה תמיד ישאל קושיות הכרחיות לעומת המתרץ בכל תירוץ שירצה ותירוץ העונה בדוחק נצפה במהלך הדיון לתשובה נוספת .
- השיטה בה אחז אבי התמקדה בעיקר בהבנתו הבהירה של הפשט, האחוזה בטקסט.**

תורת אור הזי"ם הקדוש באורזו זי"ו

של מו"ר אבי עליו השלום .

אור החיים הקדוש

יום פטירתו של מו"ר אבי הייתה בליל שבת קודש ויום קבורתו חלה במוצאי שבת קודש ט"ו תמוז – יום הילולתו של אור החיים הקדוש , אין ספק שמפגש תאריכים אלו הינה השגחת הבורא , מיום בו לקה מור אבי באירוע המוחי קבעו הרופאים שימיו ספורים והמרחק בין ימים אלו ליום ההילולא כשבוע וחצי . אנו ידענו על קשרו המיוחד עם לימוד תורתו של אור החיים ולכן ידענו שיום פטירתו יהיה בסמוך ובכך "משך" אבי את ימיו, ובכל יום היו הרופאים אומרים זה ממש קרוב, אך אבי המשיך עוד קצת בכדי להגיע ליום ההילולא של אור החיים הקדוש. ואכן בליל שבת קודש בלק השיב את

נשמתו לבורא עולמים ובכך ידענו שנתמלאו רצונותיו , יום פטירתו בשבת ויום קבורתו היום הילולת אור החיים הקדוש .

משמעות אור החיים הקדוש אצל מו"ר אבי היא הייתה משאת הנפש, הוא למד והחכים מתורתו בכל עת , כל שבת עסק בפירושו על התורה ואף אני נקראתי לדגל בימים אשר עיניו כהו , לקרא לו את פירוש אור החיים , מאידך כשקראתי הוא כבר ידע את ההמשך כקורא מן הכתוב . השתדל בכל העת בו עלה ירושלים לעלות לציון ולהתפלל ולבקש ממנו .

כשאבי מספר על אור החיים, גל של התרגשות ושמחה עוברת על פניו וזכורים לי הסיפורים שהיה מספר לנו על אודותיו של אור החיים והיה מספרם ברגש ובהתלהבות יתירה .

תורת אור החיים הקדוש הייתה טבועה בו, ונשמתו מצור מחצבתו של אור החיים הקדוש, לחיבור הנפשי העמוק של אבי עם אור החיים הקדוש נתוודעת לי זה מהיום בו קבעתי שיעור בקהילה מיד לאחר פטירתו, שיעור באור החיים הקדוש, כל שבת בבוקר לפני התפילה כמנהג אבי , וכך בכל שבת כשאני מעמיק בלימוד אני מזהה כיצד אבי אימץ מתוך תורת אור החיים הקדוש את תורתו, והפכה לאורח חיים וחי על פי הגותו ותורתו . רבים הם הדברים אשר למד מתורתו והפכם לתורת חיים והם דורשים מאיתנו כמעט ספר שלם לתיאור אורח חייו על פי השקפת עולמו של אור החיים הקדוש , אנו ברשימה זו נתייחס למעט קווים משותפים אשר אימץ אבי עליו השלום מדמות המופת אור החיים הקדוש .

אור החיים הקדוש נולד בשנת 1696 בשנת ה'תנ"ו בעיר סאלי (מרוקו) למשפחת עטר שפירושו בערבית "בושם" [היות והמשפחה עסקה במשך דורות במסחר הבושם]. רבו הראשון היה סבו שעל שמו הוא נקרא. התפרנס משזירת בגדי זהב וכסף. בשנת תס"ז נשא לאשה את בת קרובו ר' משה בר' שם טוב אבן . בשנת תפ"ה נכלא כתוצאה מריב כספי בנוגע לירושה מחותנו.

בשנת תצ"ב נדפס ספרו "חפץ ה'". מחמת מצוקת הרדיפות עבר לעיר מקנס ומשם לפאס. בשנת תצ"ח היה רעב כבד במרוקו והרב עבר לבירה דאז טטואן ומשם לאיטליה דרך אלג'יר, שם הדפיס את ספריו "אור החיים" ו"פרי תואר".

בחודש אב תק"א עלה עם שלושים מתלמידיו ובני ביתם לארץ ישראל דרך אלכסנדריה, והם התיישבו בעכו. משם ערך "זיירות" - עליות לקברי קדושים בגליל והגיע גם לטבריה. ר' חיים בן עטר ותלמידיו עברו מעכו לפקיעין, ובסוף שנת תק"ב עברו לירושלים שם הקים שתי ישיבות, אחת לתורת הנגלה ואחת לנסתר. ר' חיים בן עטר נפטר במוצאי שבת ט"ו בתמוז שנת תק"ג והוא בן 47 שנה בלבד, פחות משנה לאחר עלייתו לירושלים.

אישיותו של ר' חיים הסב משפיעה על אור החיים הקדוש ויעידו הדברים שכתב עליו ר' חיים הנכד על סבו :

"ישבתי ללמוד תורה לפני מורי ורבי הרב המפורסם אדוני זקני מורי אשר נודע בשערים שמו המופלג החסיד העניו כמוהר"ר... אשר מימיו שתיתי באר מים חיים ובין ברכיו גדלתי ובחיקו שכבתי מיום היותי לשאוב מדרכיו הטובים... **כללן של דברים הצאתי וראיתי דביקותו בו יתברך אפילו בעת טרדתו לא נמנע מהביט אל ספר המקרא וממנו למדתי קצת מעשים כטיפה מן הים**".

מי שמכיר את מו"ר אבי עליו השלום הספר מעולם לא מש מידו ובכל עת פנויה הספר היה בידו, וגם בעת כאשר נכנסו האנשים למרכולתו לקנות והוא באמצע לימוד לא הטריד אותו שמחכים אנשים והיה ממשיך בעיונו עד שהיה יכול לעצור.

חשיבות הפירוש

דרך זו שסלל ר' חיים בפירושו עושה את הלימוד ב"אור החיים" יותר מסתם לימוד לשם הבנת פרשת השבוע. היא נותנת לידי הלומד שפע רעיונות, עצות ודברי חיזוק בדרך עבודת השם המדברים אל לבו של אדם, דברי מוסר

המדריכי המדריכים אותו כיצד לשפר דרכיו ולסגל לעצמו מידו טובות, לנטוע בלבו אמונות אמיתיות ולהעמיק את רגשותיו הדתיים. הלימוד אף מקנה לו דפוסי התנהגות המוליכים אותו לדרך מושלמת יותר. ואכן אפשר להבין מדוע פירוש זה חביב אצל מו"ר אבי והשתדל לקבוע עתים ללימוד "אור החיים".

העיסוק בתורה

דומה שהערך הגבוה ביותר בסולם הערכים של אור החיים הקדוש ושמרבה להזכירו, הוא העיסוק בתורה. על הפסוק "ויאמר אם שמע תשמע לקול ה' אלקיך וגו'" (שמות טו, כו) אומר רבי חיים בן עטר : "כנגד ללמוד אמר אם שמוע לקול ה' זו תלמוד תורה, וכפל השמיעה לרמוז להם שיהיה עסק התורה בחשק גדול, שהגם שעודנו לומד יתאוה ללמוד עוד וזה יגיד שאינו שבע וקץ בלימוד". וכן בשמות (יט, ב) מוסיף " הא' הוא התגברות והתעצמות בעסק התורה, כי העצלות הוא עשב המפסיד השגתה". וכן בויקרא (כו, ג) "אם בחוקתי תלכו... להיות עמלים בתורה... כי לטעם שילמוד האדם תורה בחשק תמיד גזרה חכמתו... שיהיה האדם לומד ושוכח".

אור החיים מרחיב בעוד המון מקומות את הדרישה לעסוק בתורה, מתוך קריאה זו אבי מבין מדברי אור החיים לעסוק בתורה וכמעט כל רגע קט ופנוי הוא מנצלו ללמוד תורה, וכל לימודיו בתורה היו, עד ערוב ימיו ישב ולמד בכולל גם כשהוא חלש, מסירות עצומה לניצול זמן פנוי לתורה, הייתה מדהימה ואף היה גוער בי אם התעסקתי בבטלה ולא למדתי תורה.

תורת הנסתר

מדי פעם בפירושו על התורה היה משלב רבי חיים בן עטר בדבריו, עקרונות בתפיסתו הקבלית ובלא מעט מביא פירושים מעולם הקבלה הידועים לאנשי סוד : כגון בספר במדבר (ז, א) "ביום כלות משה", ששם אומר המדרש "כלת כתיב", והוא שואל : "ורואני כי בס"ת כתובה בויו ? ואני אומר כי דברי תורה

כאלו... אינם נמסרים לכל מרים יד בתופסי התורה... ויש לך לדעת כי סדר תורתנו הקדושה ותיבותיה ואותיותיה ספורות מזוקקות חצובות ממחצב קדוש ונורא, נפלאים המה למכיר בהם ויותר פליאות נעלמים מעין כל ואעירך גרגיר אחד... והנה מביני מערכות האותיות המה... האומרים כי 'כלת כתיב', והויו היא מושאלת שם בהשאלה... וזה שיעור הדברים: כלת כתיב פירוש, תיבה זו של כלות זה פרושה, קח מהכתוב כלת כדי שתבין אשר תכוון אליו התיבה ואות ויו היא בבחינת החתן והוא סוד נעלם, ויו תוך כלת, והבן".

אכן נעלם הפירוש וידועים לאנשי חן, מו"ר אבי היה שולט ברזי הקבלה עוד משבתנו במרוקו, והיה דורש בזוהר ומעמיק בו, בעלותו ארצה עסק בצאת השבת בזוהר עם רבי מנחם גבאי. וכן ספר הזוהר היה גם מונח בידי וכשיצא לאור פירוש הסולם על הזוהר היה מבין הראשונים שרכשו. כשאני למדתי עמו באור החיים הקדוש וכשנקלענו לפירושים מסוג "והבן" היה אומר לי "זה לא בשבילך"

לימוד תורה בסגפנות

רבי חיים בן עטר מתבסס על מאמר ר' עקיבא, שלא נתן הקב"ה מצוות לישראל אלא לצרפם בהם, דכתיב "אמרת ה' צרופה", והוא מפרש מאמר זה (ויקרא יט, ב): "כי כל המצוות שנתן ה' לישראל אינם אלא לצרף ולנקות את הסיגים אשר סבבו החטא הקדמון, כי כל מצוות לא-תעשה להסיר תחלואי הנפש, וכל מצוות עשה - להאיר לבחינת הנפש. ועל ידי שמירת מצוות לא תעשה יוסר הפגם, ועדיין תחסר מאורי אורה, ובעשות מצוות עשה יאיר אורה, כאומרו נר מצווה... ולצד כי האדם הוא הגורם הרע, הוא חטא והוא ישא את עונו אשר הלביש את נפשו אז כשחטא אדם הראשון... ולכן כותב בספר דברים:

"בסיגופים וכמאמרם לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, והרגזתו הוא לסגף עצמו בדברים המותרים לו, גם בתעניות ומלקות ובכי, להתיש כוח הרע שבעיר (גופו)". וכן מוסיף "שצריך להרחיק ממנו כל אשר תאוה נפשו

אפילו דברים שאין בהם איסור כדי לענות אדם נפשו... והוא סוד התענית שיתענה האדם לאבד כוח הרע הדבוק בו שהוא כוח המסית".
רבי חיים בן עטר סובר שיש ללמוד ולחיות בסגפנות. וכבר בהקדמתו הוא כותב שנקט בכלי "רוח נכון, לכוון דעתי להרחיק דברי חול ותענוגי עולם הזה כי הם דברים הפוגמים מעיקרם". וכאשר אדם שומר מצוות לא-תעשה ועשה הוא מזריח את אור אישיותו הרוחנית.
על זאת הדרך היה מו"ר אבי, חי בצניעות מעולם לא נדרש לחומריות הסתפק במעט, היה מקפיד לאורך שנים לצום בימים שני וחמישי כאנשי מעשה, חי בספגנות לאורך ימיו ובצניעות יתירה.

אהבתו לארץ ישראל

ידועה חיבתו הגדולה של רבי חיים בן עטר לארץ-ישראל, כפי שכתב על הפסוק "והיה כי תבואו אל הארץ" - "והיה' לשון שמחה, להעיר שאין לשמוח אלא בישיבת הארץ" עוד מסביר רבי חיים בן עטר "ארץ ישראל אין עליה שופט מבלעדי ה' והוא אומר את ה' האמרת בכניסתך לארץ להיות לך לאלוקים" ובספר ויקרא (ו, ב) "אל מקום טהור - היא ארץ ישראל הטהורה... ואין לך מקום שיקרא טהור זולת ארץ הקדושה".
כשם שהביע צערו הגדול על הגלות (בראשית א, א) כך קבע שהגאולה תבוא על ידי לימוד תורה שנמשלה למים ולכן מהגלות האחרונה יגאלו בזכות משה דהיינו בזכות תורת משה כי בלי ערך התורה אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה.
מו"ר אבי בהיותו במרוקו כשהוא כותב הוא מציין בכל מקום את תפילתו וערגתו לעלות לארץ ישראל וכפי שאור החיים זוכה ועולה לארץ ישראל כך אבי זוכה ועולה לארץ, מעולם לא דיבר דבר רע על ארץ ישראל, והיה משבח על הליכתו בארץ ישראל והליכתו בעיר בה התהלך אברהם אבינו – באר שבע.

תוכחה ומוסר

רבינו אור החיים הקדוש שילב בפירושו דברי תוכחה ומוסר, כאמור מטרתו היתה לא רק לעזור להבנת התורה, אלא גם לקרב את האדם לדרך ה'. את פרשת "והיה כי תבואו אל הארץ" (דברים כו, א) הוא מפרש בדרך הרמז על הארץ העליונה שלאחר המוות, שאז "והיה" לשון שמחה, על דרך "ותשחק ליום אחרון". טנא הביכורים הוא המצוות והמעשים הטובים שסיגל האדם בהיותו בעולם הזה.

פרשת "לא תראה את שור אחיך... נידחים" (שם כב, א) מדברת כאן על הצדיקים שהם בחינת אחים לקב"ה, ו"שור אחיך" הם המוני בית ישראל, צאן מרעיתו של הקב"ה, כי תראה אותם נידחים מן הדרך הישרה, אל תתעלם מהם, אלא "השב", השתדל להחזירם בתשובה, להשיבם לאחיך, דהיינו להקב"ה.

מו"ר אבי היה מוכיח את האנשים ומשיבם על דרך הישר כשהיה רואה מעשים שאינם תואמים את דרך התורה היה מעיר ללא חשש ואומר את אמת התורה ולא חשש לכבודו, וידועים מלחמתו של אבי בעניני תורה.

רבי חיים בן עטר פונה אל האדם שישים אל לבו כמה מידות טובות שעליו לאמץ לעצמו כדי לחיות לפיהן, בהסתמכו על הפסוק בדברים (א, א): "בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחצרות ודי זהב".

מפסוק זה מלמד אותנו אור החיים הקדוש תשע מידות

א: בעבר - שיהיה לוקח מידתו של אברהם העברי, המרומז במלה עבר.

ב: הירדן - שתהיה מרדות בלבו תמיד, כמאמרם ז"ל: טובה מרדות.

ג: במדבר - מידת הענווה, שישים עצמו כמדבר.

ד: בערבה - מלשון עריבות, נועם, שלא יבטל עצמו ויאמר מי אני כי אוכיח אחרים, אלא אם יש צורך להוכיח - יוכיח לאחרים בעריבות, בנועם.

ה: מול סוף - שיזכור תמיד את יום המיתה, את סוף חייו.

ו: בין פארן ובית תפל - בין פאר והתפארות לבין עצב, שיראה עצמו תפל.

אור מְרֻדְכִי

ספר זיכרון ומבנה.גו

- ז: ולבן - שיהיה לו תמיד לב לבן ולא יקום ולא ייטור.
ח: וחצרות - חצרות ה', קביעות לת"ת כיעקב אבינו.
ט: ודי זהב - שיאמר לזהב די ולא ירדוף בצע יותר מדי.

כשאנו רואים את המידות אשר מציע אור החיים לאמץ אפשר לראות שכמעט כל המידות המוצעות התקיימו במו"ר אבי עליו השלום .

בחתמתו היה חותם : מורדכי = בגימטריה 280

אור החיים = בגימטריה 280

צירוף מדהים

תהיה נשמתו צרורה בצרור החיים , אמן .

יזוס מו"ר אבי וזכמי מרוקו לראשית צמיזת גאולתינו – מדינת ישראל

יחידה זו הינה קטעים מתוך סידור תפילה "תכלת מרדכי" שיצא לאור, הסידור עוסק באתחלתא דגאולה ובראשית צמיחת גאולתינו מדינת ישראל.

קטעים אלו פורסמו בתוך סידור ליום העצמאות שהוקדש לע"נ מו"ר אבי

"להחזיר עטרה ליושנה"

קריאה קדושה!

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו, עם קום המדינה תקנו הרבנים הראשיים בארץ ישראל, הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל והרב יצחק הלוי הרצוג תפילה חגיגית ומיוחדת בהלל ובהודאה. תפילה זו נתקבלה בשלמותה אצל כל חכמי מרוקו והמערב. גם אבי מרדכי זצ"ל הודה לה' בה' באייר והימים האלה נזכרים ונעשים בכל שנה ושנה ועשה אותו יום הלל ושמחה, ודבר זה היה פשוט וברור בעיניו, חבריו לתורה רבי חיים שושנה זצ"ל רבי מנחם גבאי זצ"ל הטמונים יחד באותה חלקה בעיר באר שבע המשיכו באותה מסורת אבות כפי שקבעו רבני מרוקו וכפי שפסק הגר"ש משאש ורבני מרוקו לגמור את ההלל ולחוג את יום העצמאות מתוך שמחה

והודיה לקב"ה (אולם בארץ ישראל יש החולקים לקוראו בלי ברכה , ראו דבריו בהמשך). אולם בדור האחרון כמו בני תורה צעירים הלומדים בישיבות המלעיגים על אלו השמחים ביום ה' באייר וקוראים בו את ההלל או הנמנעים מלשמוח ביום זה . על כך מצווים אנו להחזיר עטרה ליושנה כפי שקבעו אבותינו .

בסידור זה נמצאים מקצת דבריהם של גדולי ישראל מחכמי מרוקו והמערב אשר קבעו לנו יום זה כיום הלל ושמחה. רבים מחכמי המערב אשר כתבו על חובת ההודיה ביום זה ומשום אורך היריעה הבאנו מקצת הדברים .

מכאן קוראים אנו בקריאה קדושה אל אחינו בני המערב "החזירו עטרה ליושנה" והמשיכו במנהגייהם של אבותינו כפי שקבעו ואל ישנה אדם ממנהג אבותיו .

ברוח דעת אבי זצ"ל (מרדכי אביטן) ולעילוי נשמתו אשר נקבר ביום הילולתו של אור החיים הקדוש ידי תמוז תשס"ז, הוצאנו לאור סידור ליום העצמאות בשם "תכלת מרדכי", המכיל בתוכו מעט מדברי חכמי מרוקו והמערב על יום העצמאות, סדר התפילה כפי שנקבע ע"י הרבנות הראשית ואומץ במלואו ופיוטים ליום העצמאות . וביום חגנו , מודים אנו על כל הטובה שהטיב לנו ה' על גאולתנו ועל פדות נפשנו יהי רצון שנזכה במהרה לבנין בית המקדש ולגאולה שלימה אמן .

פתח דבר

כיסופיהם של יהודי ספרד לארץ ישראל ידועה ומפורסמת, אך חיבתם העזה של בני ארצות המערב הייתה מיוחדת. החל מרבי יהודה הלוי בפיוטו "ליבי במזרח ואנכי בסוף מערב", ועד בני הדור האחרון שעלו מהמערב וכוננו בשם זה על שום שהם שוכנים מערבית לארץ ישראל וקשרו שם

בזיקתם העמוקה אליה ונפשם השתוקקה לעלות לארץ ישראל. מו"ר אבי היה מוטבע בחותם חכמי המערב וכשהגיע לארץ ישראל לעיר באר-שבע היה נוהג לומר בכל עת שהוא מתהלך בעיר אבותינו בה התהלך אברהם אבינו. חִבְתָם הַיִּיחֻדִית של חכמי מרוקו ידועה בזה שקיבלו וקיימו לקיים את התפילות כפי שנמסרו ע"י הרבנות הראשית של ארץ ישראל, וכל החכמים והקהל כבדו כל הנאמר באהבה ובשמחה. בדרשות אבי ובכתביו היה מסיים "יהי רצון שיהיו דברים אלו נחת רוח ליוצרנו ויעלנו לארצנו במהרה בימנו אמן כן יהי רצון".

וכזכה אבי לעלות לארץ ישראל הייתה תורת ארץ ישראל טבועה בו. היה יוצא נגד המלעיזים על מדינת ישראל, ומנהגו היה ביום העצמאות להודות לבורא עולם על הבאת הבנים לארץ ישראל ותחיית האומה. היה מציין: עדיין לא הגאולה המושלמת, אבל קמעא קמעא, ומונה את שבח המדינה. ביום העצמאות לאחר תפילת שחרית חגיגית חוזר לביתו לומד ועוסק בתורה, לקראת הצהרים היה דן עמנו בשאלות של חידון התנ"ך ובסיום היינו יושבים לשולחן ערוך הכולל לחם בית שאפתה אימי במיוחד לסעודת הודיה.

בעת האחרונה, לא מעט מבניהם של עולי יהודי מרוקו והמערב המעיטו במשמעות "מדינת ישראל" ואף הנהיגו מנהגים שהמקום לא הכירם. זכורני, כנער משתתף בתפילות החג של ערב העצמאות, בית הכנסת מקושט בדגלי ישראל, רב ביה"כ (הרב יצחק אסרף זצ"ל) "אביר יעקב" בבאר-שבע מנגן את תפילות החג בלחן "התקווה" וכולם לבושים בבגדי החג. מנהגים אלו היו בכל בתי הכנסת מיוצאי מרוקו ויוצאי צפון אפריקה.

בשנים האחרונות כשנקלעתי בערב חג יום העצמאות לבתי כנסת ספרדים מהוותיקים או מהחדשים מנהג אבותם לא היה בידם, והחלו לעשות כמנהג

אותם אשר אין מכירין בנס שעשה עמנו בורא עולם והיה בפיהם שזאת לא המדינה ... ומושפעים מהסביבה החדשה .

דבר נורא מצאנו במדרש קדמון: "אלמלי אמרנו שירה על כל נס ונס שעשה לנו הקב"ה – לא גלינו מארצנו, אלא היה מוסיף לנו כבוד על כבודנו וגדולה על גדולתנו (אגדתא דבני משה, בית המדרש) .

על כן אנו בני הדור השני אשר עדין זכות אבותם בידם להחזיר עטרה ליושנה, להחזיר את המנהג בהם נהגו אבותינו, ולהלל ולשבח לבורא עולם על הזכות אשר נפלה בידנו להיות מהיושבים בארץ ישראל במדינת ישראל. אכן הדרך עוד ארוכה אולם בהתכחשות לנס הרי אנו עושים הפך מדבריו של רבינו משה בן מימון זצ"ל כפי שהוא סיים בפרק י' מהלכות ברכות: "כללו של דבר לעולם יצעק אדם על העתיד לבוא, ויבקש רחמים ויתן הודיה על מה שעבר ויודע וישבח כפי כוחו וכל המרבה להודות את ה' ולשבחו תמיד הרי זה משובח".

מוטלת עלינו בני עולי מרוקו וצפון אפריקה להחזיר עטרה ליושנה ולהנהיג בכל מקום את סדר התפילה כפי שהתקבל ולהודות לבורא עולם .

זכורני, עוד כנער, שבסידורים של קהילות המזרח והמערב, בסוף הסידור נתוספה תפילת יום העצמאות, אולם עם השנים השמיטו תפילות אלו מתוך הסידורים.

בשנים האחרונות התחילו לצאת סידורים עפ"י נוסח יהודי מרוקו והמערב ובכל אותם סידורים תמצאו את סדר התפילה של יום העצמאות וב"ה בסידורי קהילות מרוקו והמערב חזרה התפילה למקומה .

מו"ר אבי נטמן בצמוד לגאון רבי חיים שושנה אב בית דין העיר דמנאת וחבר הרבנות באר-שבע, שניהם למדו ועסקו יחד בתורה. לא היה ניתן

לעמוד במחיצתם בלימוד התורה ולימודים היה בבחינת אין סכין מתחדדת אלא על ירך חברתה. מי שראה את רבי חיים שושנה ומו"ר אבי רבי מרדכי לומדים מעיד שלימודם כשני מלאכים ואש יוקדת .

שנים רבות לאחר פטירת רבי חיים שושנה, הובא למנוחת עולם גם אבי עליו השלום ונטמן בצמידות אליו, במותם לא נפרדו צדיקים אחר פטירתם שוב מתחברים להמשיך משנתם ולחבר אשת נעורים .

בסמיכות לשני הצדיקים טמון גם הרב מנחם גבאי זצ"ל- חבר הרבנות בבאר- שבע שהיה חברם ללימוד תורה בנגלה ובנסתר . שלושת ענקים אלו זכיתי להיות במחיצתם ולספוג מהם תורה, וכנער זכיתי לחוש מעוצמתם המיוחדת לאתחלתא דגאולה ולניצני המשיח הפועמים בארץ ישראל במדינת ישראל .

רבה של ארץ ישראל הראשון לציון הרב מאיר עוזיאל זצ"ל שראה במו עיניו בפורענות הנוראה שהכחידה שלישי מעמינו בכבשנות השואה, הוא בחזון רוחו הרעיף דברי נחמה על צאן מרעיתו שבארץ ישראל, ובספריו הורה ופסק הלכה לעם השוכן בציון ובתפוצות. בבוא היום והפציע שחר הגאולה על הררי ציון, כתב לנו הגאון הראשון לציון רבי בן ציון מאיר חי עוזיאל זצ"ל בקול קורא אל העם, "היום הזה נהיית לעם לה' אלוקיך" ... "יום זה הוא יום טוב לישראל היושב בארצו ובכל תפוצות פזוריו, לדורותינו ולדורות עולם. להודות לה' חסדו, להגיד בקול זמרה וצהלה ותהילה: זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו. ששו ושמחו בה' אלוקינו וחדוות ה' תהיה מעוזנו לנצח... מהרה תחזינה עינינו בתקומת כסא מלכות בית דוד ובבנין אפריון ואריאל בירושלים עיר קדשנו ותפארתנו ובירת ממלכתנו לנצח".

**מקצת דבריהם של חכמי מרוקו והמערב
לראשית צמיחת גאולתנו - מדינת ישראל ויום העצמאות**

גאוני מרוקו נודעו באופיים הנוח והמתון ובכושר פסיקתם העצום על מי מנוחות, ובנחת הנהיגו את צאן מרעיתם. וכאשר הגיע קול התור בארצנו, עוררו גאוני העדה את קהל מרעיתם לעזוב ולעלות לארץ ישראל ולהשתתף בה. לפנינו מספר מעט של התייחסויות גדולי חכמי המערב למדינת ישראל ורבים וגדולים מחכמי המערב כתבו עוד והיריעה צרה מלהכיל כל דבריהם.

מרן הגה"ק והצדיק רבינו יוסף משאש זצ"ל

הרב יוסף משאש, רבם של תלמיסאן שבארג'יר ומקנס שבמרוקו ובערוב ימיו רבה של חיפה, גאון מופלא זה חיבר למעלה מארבעים ספרים (!!!) בכל חלקי התורה.

בשנת תשכ"ד עלה ארצה וכעבור שנה נבחר לרבה הראשי של חיפה והסביבה. ביום ב' בשבט תשל"ד (1974) נתבקש לשיבה של מעלה.

מרן הרב משאש זיע"א נשאל בספרו "אוצר המכתבים" חלק ג' עמ' קס"ג: "עוד שאלת על יום העצמאות, שיש אומרים בו תחנון וסליחות וכו' ועל כך השיב:

אין לך לסכסך דעתך בעניינים אלו, אתה ספרדי חרד, עשה מה שאנחנו עושים, עושים אותו יום טוב בהלל גמור ובהודאה למלך הכבוד ברוך הוא, ואוכלים ושותים ושמחים, ואין לנו עסק עם אחרים."

וכך כתב בהקדמתו לספרו "נחלת אבות" ח"ב:

"ובאור כ"ח באייר תלב"ש, אשר כובע ישועה חבש, בכיבוש ירושלים, מקור מים חיים, בחסד חי העולמים, במלחמת ששת הימים, שנת לא' תשכ"ח, באייר ביום כ"ח, אשר הוקבע במדינה, ליום חג בכל שנה ושנה, בתפילות חגיגיות, בבתי כנסיות, עם נאומים והרצאות, על הניסים ועל הנפלאות, ונקרא בלב ובשפתים, יום ירושלים".

"וגם אני, העני, עניתי חלקי בעדת עוזי ומעוזי, בבית הכנסת המרכזי, פה עיה"ק חיפה, היפה, ומשם הלכתי הביתה, ואכלנו סעודתא, דמהימנותא

בחזותא, ובשירתא תשבחתא, לאל אשר אויב מארצנו עיקר, ויהי ערב ויהי בקר, השכמתי בשמחה ובששון, ונפל בפי פסוק בזה הלשון, רבי אומר: שמחו את ירושלים..."

במספר בתי כנסיות בחיפה ובירושלים נוהגים לשיר פיוט של מרן הרב יוסף משאש זיע"א בערב יום העצמאות לאחר תפלת שמונה עשרה, וכך ראוי לנהוג בכל ארץ ישראל להודות לה' על כל הטוב אשר גמלנו (הפיוט נמצא בשער הפיוטים) .

הרב שלום משאש זצ"ל

מחברים של ספרי הלכה ומחשבה. כיהן כרבה הראשי של העיר קזבלנקה במרוקו ואחר כך כרבה הראשי של כל מרוקו, וכן כרב הראשי של ירושלים במשך 25 שנה ובתפקיד זה כיהן עד לפטירתו, ב-י' בניסן תשס"ג (2003), בגיל 95.

עליו נאמר שנהג לבוא ביום העצמאות, לבית הכנסת לתפילה החגיגית לבוש בגדי שבת, , ולאחר מכן קיים סעודת חג בשיר והלל לשם יתברך. וכך כתב בספרו "וזרח השמש" חלק ג סימן סג " **יום העצמאות ודאי שהוא יום גדול. שזכינו בארצנו הקדושה ותיקנו הרבנים הא' בזמנו לגמור את ההלל בברכה. ומי שנהג כמותם, ישארו במנהגם. ומי שעדיין לא נהגו לא יברכו, כי נתחדשו דעות שלא לברך וספק ברכות להקל וכן כתבתי בהקדמתי לספר העצמאות .**

אכן הרב משאש דן בשאלה האם לברך על הלל. אבל ודאי שאין ספק באמירת ההלל והדיון בו הוא דן האם יש לברך או לא . בסידור 'מזרח שמש'

שיצא בפיקוחו האישי, הקפיד להביא את כל נוסח התפילות ליום העצמאות וליום ירושלים.

מרן הגאון הגדול המפורסם משה מלכה זצוק"ל

היה רבה הראשי של פתח תקווה ונפטר בשנת תשנ"ו (1996), הרב מלכה נסמך על ידי רבה הראשי של יהדות מרוקו, הרב יהושע ברדוגו לשוחט ובודק מומחה.

בשנת תש"ז (1947) על פי בקשתו של הרב כלפון (רבה של טיטואן), שימש כרב בקהילות לעראיש, לקדח-כביר וארזילא (צפון מרוקו) וכן שימש כחבר בית הדין בקזבלנקה, שפעל בראשותו של הרב שלום משאש ושימש כסגן נשיא בית דין זה.

בתמוז תשכ"ז (1967) עלה לארץ ישראל ושימש כרבה של העיר פתח תקווה עד פטירתו.

מרן הגדול הרב משה מלכה שליט"א, ראב"ד ורבה השלישי של פתח-תקווה. מגודל ענוותנותו הגדולה באמת ובתמים, אנו יכולים ללמוד חיבתו העמוקה ללא מיצרים לארץ ישראל ולמדינת ישראל, עד כדי כך שכל מה תלה בזכותה של א"י. וכדבריו:

"... מיום עמדי על דעתי, נמשכתי בכבלי קסם אחר כל דבר הקשור לארץ ישראל, היא היתה מיטב חלומותי... היא השביעה אותי מרוב טובה, היניקה אתוי מחלבה ומדבשה, ואפשרה לי להתענג ולהתבסס מיו תורתה, (בהקדמתו שו"ת "מקוה מים" חלק ה')."

מורנו ורבינו הגאון שליט"א נשאל בספרו:

האם מותר להעמיד דגלי ארץ ישראל בבית הכנסת, ועל זה השיב:
"לא ידעתי במה נסתפקת, ומה הוא האיסור שיכול להיות בדבר, אמת היא שישנם אנשים קיצוניים המתנגדים למדינת ישראל ולכל הקשור אליה, והם רואים בדגלה כפירה וסטייה מדרך התורה, אבל אנשים אלה הם מעטים

מאוד ונער יכתבם, ודעתם לא מעלה ולא מורידה, והעיקר הוא שכל מה שקרה וקורה כאן במדינה הכל בהשגחה אלהית ויש לי כאן איכות דברים, רק שאין העת והזמן מוכשרים להעלותם על הכתב, ועוד חזון למועד, באופן, שלפי דעתי, אין חשש כלל של איסור להעמיד דגל המדינה בבית הכנסת, אדרבא זהו כבודה ותפארתה של מדינת ישראל שיתנוסס דגלה על גבי ארון הקדש כדי להוכיח קבל העמים והעדויות שתורת ישראל וארץ ישראל היינו הך, וכי דגל ישראל צריך שיהיה קשור לתורת ישראל".

מרון הגאון העצום הרב עובדיה יוסף שליט"א:

".... ברצוני להדגיש תחילה כי מדינת ישראל ועצמאות שלטון עם ישראל בארצנו הקדושה הינם בעלי חשיבות היסטורית ודתית ממדרגה ראשונה. לאחר כאלפיים שנות גלות לעמנו הנדכה והנרדף בארצות הנכר, זכינו לשוב לארצנו הקדושה תחת שלטון עצמאי במדינת ישראל.... שלש פעמים זכינו בעזה"י לנצחונות נפלאים על אויבנו הזוממים להכחידנו, במלחמת הקוממיות, מבצע קדש ובמלחמת ששת הימים ראו כל אפסי ארץ את ישועת (ה') אלהינו.

ובתלתא הוי חזקה... נאמר, "וראה בטוב ירושלים": מדינת ישראל כיום היא מרכז התורה בעולם כולו... אמנם אין לכחד כי ישנם לדאבונו צללים רבים המעיבים על שמחתנו, אולם מעט אור דוחה הרבה מן החושך. עד שיפוח היום בביאת משיח צדקנו ונסו הצללים, ועלינו יזרח ה' וכבודו עלינו יראה עכ"ל.

(קובץ תורה שבעל פה כרך ט"ז, תשל"ד, עמ' י"ט – כ').

וכך כותב בשו"ת "יביע אומר": "רבים ועצומים מגדולי ישראל רואים בהקמת המדינה "אתחלתא דגאולה"... מכל מקום הואיל ועדיין רב הדרך

לפנינו כדי להגיע אל המנוחה ואל הנחלה, הן מבחינה מדינית וצבאית, והן מבחינה מוסרית ורוחנית לפיכך אין לחייב לגמור ההלל בברכה".

מרון הגאון עמרם אבורביע זצוק"ל

הגאון אבורביע עלה ממרוקו לארץ ישראל בשנת תרס"ו (1906) בהיותו בן ארבע-עשרה שנים, היה תלמידו של הרב יוסף חיים בן יהודה הכהן, ששימש ראב"ד של עדת המערביים בירושלים. בשנת תשי"א (1951) נבחר אבורביע על ידי הרבנות הראשית לישראל, בראשותו של הראשון לציון עוזיאל, כרב ראשי לעדה הספרדית בפתח-תקוה לצידו של הרב הראשי של פתח-תקוה. עוד לפני הקמת המדינה, נטל הרב עמרם אבורביע חלק במאבק היישוב בארץ לתקומת המדינה. היו לו קשרים עם מחתרת ההגנה, בגין זאת אף נעצר על ידי שלטונות המנדט. גם בניו נמנו על הנוטרים והיו חברי מחתרות ובהמשך שרתו בצה"ל. הרב עמרם אבורביע זתע"א, שהיה בקי בחישוב "תקופות ומזלות" זיכנו בחידוש נפלא : שביעי של פסח, קריעת ים סוף – כנגד יום העצמאות.

מרון הבית יוסף, ר' יוסף קארו זצ"ל בשולחן ערוך, או"ח סימן תכ"ח סעיף ג' הביא שכל חגי השנה נקבעים עפ"י ימי הפסח בא"ת ב"ש, דהיינו לדוגמה: האות יום שחל בו יום א' של פסח-בו יחול תשעה באב וכן על זה הדרך :

א-ת תשעה באב.

ב-ש שבועות.

ג-ר ראש השנה.

ד-ק קריאת תורה. שמחה תורה בחו"ל אסרו חג בארץ.

ה-צ צום יום הכיפורים

ו-פ פורים החל לפני פסח

על היום השביעי של פסח, יום קריעת ים סוף לא הובא סימן בשולחן ערוך.

ועל זה כתב בספרו "נתיבי עם", סימן תכ"ח " ובימינו זכינו לדעת

ז-ע שיום שביעי של פסח הוא יום העצמאות". לב מלכים ביד ה', וקורא הדורות מראש, נתן בליבם לקבוע את יום העצמאות לפי התאריך העברי

דווקא בה' באייר, שלעולם יהא כנגד גאולת מצרים, שביעי של פסח, וכימי צאתנו מארץ מצרים יראנו נפלאות, אמן .
חידוש זה מובא גם בספר התודעה של הרב אליהו כי טוב .

סוד הספירה ביום העצמאות

ידוע ש 49- ימי העומר הם כנגד 49 המילים במזמור למנצח בנגינות וכו' (מפסוק ב' "אלקים יחננו ויברכנו"). ונהגנו לכוון בכל יום מילה אחת מן המזמור. ויום העצמאות, ה' באייר, הוא כנגד המילה "ישמחו" אשר במזמור ,
ואם כן יש יסוד לשמחה ביום זה.

יום ירושלים ויום שבועות

אם לעיל ראינו, שגאולת ישראל ממצרים שביעי של פסח הוא היום יחול בו גאולת עם ישראל בדור הזה יום העצמאות,
הרי יום ירושלים, הגאולה הרוחנית, בה שוחררה ירושלים העתיקה מעול זרים יחול תמיד באותו יום בשבוע שבו חל חג השבועות, והוא מסמל את התנערות האומה משפלותה הרוחנית אל מעלת הקדושה היותר עליונה.

האדמו"ר רבי מאיר אבוחצירה זתע"א.

הגאון, הצדיק המופלא, המלומד בניסים האדמו"ר רבי מאיר אבוחצירה זתע"א, בנו של הבבא סאלי , נשא תפילה לפני א-ל שוכן מעונה, מספר חודשים לפני הקמת מדינת ישראל בפיוט שחיבר "יחיד רם יערות חושף", השגור ומושר בפי רבים מיהודי המערב-מרוקו שם ביקש מאדון האדונים :
"דגל ישראל הרימה".

וכשקמה המדינה והונף והורם הדגל, אמר על כך אביו הגה"צ המלוב"ן אדמו"ר רבי ישראל אבוחצירה ה"בבא סאלי" זצ"ל :
"תפילתו עשתה רושם גדול בשמים בהקמת מדינת ישראל".

הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל ראשון לציון, הרב הראשי לישראל

בתשובה למכתבכם מיום כ' אייר דנא. הנני לענות:

יום העצמאות במדינת ישראל הוא אחד הימים הגדולים בתולדות ישראל שיש בו משום גאולת ישראל מסכנת כליה ודאית ח"ו, בקום על הישוב הארץ הישראלי שהיה מצער בכמותו ודל בכוחותיו, כל תושבי הארץ הרבים ועצומים וממלכות ערב שמסביב הארץ בנשקם וחילם, ולולא ה' שהיה לנו, כי אז חיים בלעונו אותנו היושבים בארץ, ואת כל קהילות ישראל שבממלכתם, לפיכך גם זה הוא ניסא דרבים לכל ישראל, ומצוה לנהוג בו פרסום של הודיה למושיעים של ישראל, בבתי הכנסת ובבתי הספר ותלמודי תורה, למען יכירו התלמידים את חסדי ה' עם עמו ישראל ביום זה. ומצוה על ההורים להביא ילדיהם אתם בבתי הכנסת להודות לה' [על חסדו, ולהתפלל לבצורה ושלומה של מדינת ישראל, שבשלומה יהיה שלום לכל ישראל.

בברכת התורה בירושלים ובכבוד רב, בן ציון מאיר חי עוזיאל
ראשון לציון הרב הראשי לישראל

הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א - ראש ישיבת כסא רחמים

בספרו מלל לאברהם שער ד' עמוד 242 שיצא לאור בשנת תש"מ הובא רמז נפלא ליום ה' באייר תש"ח – יום הכרזת המדינה.

"עוד רמז נפלא ונורא בפרק האחרון בדניאל פרק יב שם בפסוק הראשון:

"וּבְעֵת הַהִיא יַעֲמֹד מִיְכָאֵל הַשָּׂר הַגָּדוֹל, הֶעֱמִיד עַל-בְּנֵי עַמּוֹד, וְהִיטָה עֵת צָרָה, אֲשֶׁר לֹא-נִהְיֶתָה מְהִיּוֹת גּוֹי עַד הָעֵת הַהִיא;

ומה עת צרה יותר גדולה מהשואה? אפילו בחורבן ביתר נהרגו לדברי רז"ל כארבע מאות רבוא (גיטין נז) וכן יסד המקונן: "ובא ביתר, ושם ביתר, ארבע מאות רבוא", ובזמננו בעוה"ר למלה משש מאות רבוא!

המשך הפרק בדניאל:

וְאֵתָה דְנִיָּאל, סִתְּם הַדְּבָרִים וְחַתְּם הַסֵּפֶר--עַד-עֵת קָץ; יִשְׁטְטוּ רַבִּים, וְתִרְבֶּה הַדְּעֵת. הַ וְרֵאִיתִי אֲנִי דְנִיָּאל, וְהִנֵּה שְׁנַיִם אַחֲרַיִם עֹמְדִים: אֶחָד הִנֵּה לְשֹׁפֵט

היאר, וְאָחַד הִנֵּה לְשִׁפְתַי הַיָּאָר. ו וַיֹּאמֶר, לְאִישׁ לְבוּשׁ הַבְּדִים, אֲשֶׁר מִמַּעַל, לְמִימֵי הַיָּאָר: עַד-מְתִי, קֶחַ הַפְּלָאוֹת. ז וְאֲשַׁמַּע אֶת-הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבְּדִים, אֲשֶׁר מִמַּעַל לְמִימֵי הַיָּאָר, וַיָּרֶם יְמִינוֹ וּשְׂמָאלוֹ אֶל-הַשָּׁמַיִם, וַיִּשָּׁבַע בְּחַי הָעוֹלָם: כִּי לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים וְחֻצֵי, וַיִּכְכְּלוֹת נֶפֶץ יַד-עַם-קִדְשׁ--תִּכְלֶינָה כָּל-אֶלֶה. ח וְאֲנִי שְׁמַעְתִּי, וְלֹא אָבִיו; וְאִמְרָה--אֲדַנִּי, מָה אַחֲרִית אֶלֶה. {פ}

ט וַיֹּאמֶר, לְדָ דְנִיָּאל: כִּי-סִתְּמִים וְחֲתָמִים הַדְּבָרִים, עַד-עַתָּה קָח. י יִתְבָּרְרוּ וַיִּתְלַבְּנוּ וַיִּצְרְפוּ, רַבִּים, וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים, וְלֹא יָבִינוּ כָּל-רְשָׁעִים; וְהַמְשַׁכְּלִים, יָבִינוּ. יא וּמַעַת הוֹסֵר הַתְּמִיד, וְלִתְת שְׁקוֹץ שָׁמַיִם--לְמִים, אֶלְף מְאֹתִים וְתִשְׁעִים.

יב אֲשֶׁרֵי הַמְּחַכָּה, וַיִּגְיַע: לְיָמִים--אֶלְף, שְׁלֹשׁ מְאֹת שְׁלֹשִׁים וְחַמְשָׁה. יג וְאַתָּה, לְדָ לְקָח; וְתִנְיִחַ וְתַעֲמֹד לְגִלְגָּד, לְקָח הַיָּמִין. {ש}

המלאך דניאל בפסוק י"ב מסיים אשרי המחכה ויגיע לימים אלף שלש מאות שלשים וחמישה".

המלחמה העולמית ובעקבותיה השואה נסתיימו בשנת התש"ה (1945) ובלי ספק שבבית דין של מעלה בראש השנה ה'תש"ה נגזר לשים קץ לסבלותיהם של ישראל, ומליוני הנשמות הקדושות עמדו בפרץ לפני אב הרחמים לחוס ולחמול על שארית הפליה. וראה זה פלא:

מראש השנה התש"ה עד יום ה' באייר התש"ח: אלף שלש מאות שלשים וחמשה ימים בדיוק כפי שכתוב בפסוק הא כיצד.

שנת התש"ה סימנה בש"ה פשוטה, ובה	355 ימים
שנת התש"ו סימנה זח"ג מעוברת, ובה –	383 ימים
שנת התש"ז סימנה הכ"ז פשוטה, ובה –	354 ימים
שנת התש"ח בש"ז מעוברת, עד סוף אדר שני –	208 ימים
חדש ניסן התש"ח ועוד 5 ימים מחדש אייר	035 ימים

סך הכל 1335 ימים

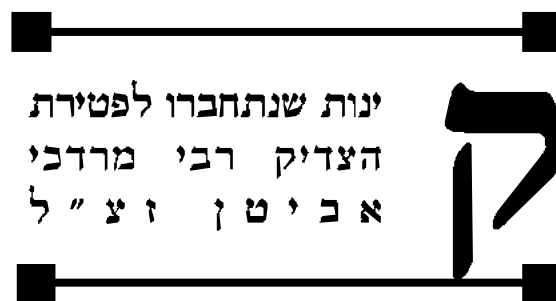
"אֲשֶׁרֵי הַמְּחַכָּה, וַיִּגְיַע: לְיָמִים--אֶלְף, שְׁלֹשׁ מְאֹת שְׁלֹשִׁים וְחַמְשָׁה"

אור מְרִדְכִי

ספר זיכרון ומבנה.ג'ו

מעט מחכמי ספרד, שדברי קודשם צוטטו לעיל, זכו לראות בשחרור ירושלים השלמה או רק בהקמת מדינת ישראל וזכו לעלות אליה, והתקיים בהם: "עין בעין יראו בשוב ה' ציון" – כלם הודו לה' על כל החסדים והטובות אשר גמלנו במלחמות ישראל ובהשבת מדינתנו, למרות כל הצללים שישנם במדינת ישראל שמהם הסתייגו וכנ"ל, ואותם חכמים אמרו הלל ביום ה' באייר ובכ"ח באייר בכל שנה ושנה, ומלבד ההלל השלימו שמחתם בסעודת מצוה ובשירה ורננה לה' בימים אלו, ולא כפרו בטובתו של מקום. נערך ע"י בנו מאיר אביטן הי"ו

קִיּוּנוֹת ודברי מליצה שנתזכרו לזכרו

הקינוות חוברו ע"י רבי רפאל סקירה הי"ו

מליצה על מותו של ר' מרדכי אביטן זצ"ל
רביד נסיר ושק נתפור לעיר האבות פנה זיוה הודה הדרך
במלאת חייו הצנועים, לנזיר השכונה ונרה
ימי יגון ברחובות העיר, אור החמה כבה מאורה.

מבוכה צרה ועברה, על הצדיק שאבד ואין לו תמורה
רבים נתייתמו ומתאבלים, ומעיניהם דמעות ניגרה
דורש טוב וכליל הענווה, חסדיו ומידותיו תמיד נזכרה

כל ימיו מפי מרגליות בתורה, נעימים דבריו בלי מרי וסרה
ירא לבוראו ומשעבדו במורה, תפילותיו בשמחה רבה

אור פניו והדרו כמלאך, תמיד יהגה בתורה שבעין שגורה
בדבריו האמנים וגם נעימים, משיב לב ונפש מצרה
ידיד לי ורע ואיש חברותא, נשמתו בליבי שמורה
טהור וחסיד לשיעורים התמיד, ובמסירות ללא לאות למדה והורה
נשמה קדושה ותמימה, קו ונקי מסולת חיבה יתרה

תושבי העיר צמאים למימיו, שהרביך כגשם בגבורה
נר לרגלי בנו ובנותיו, ולכולם השריש אהבה יתרה
צעדיו שם אלי שחק, ועזב אותנו ועלה בסערה
בחודש בין המצרים(תמוז) שנת תשס"ז ליצירה
היום בו נזעק ותפלש באפר, ונכרע מול אדון הנורא

זכותו תיהיה למגן וצינה בעדינו, ותבש רחמים עלינו מצרה
לעד זכרו לא ימוש מליבנו, נשמתו בצרור החיים צרורה

קינה ליום השבעה

איך בכי אעלה, על איש חסד מלא,
חונן על דלי, צנוע ומעלי.

נפשו חשקה תמיד, תורת אל תמימה .
נקשר בפתיל צמיד, ביראה ותומה.

עבד אל שוכן רומה, עבודה תמה.
באהבה שלמה, בפז לא תסולה .

יודעיו חיש האספו, רעיו וחבריו .
קוננו כי חלפו , שבעה מיימיו.
נקטפו זמוריו , ענבי נזיריו .
אוי על זיו פניו , רקב יבלה .

מנופת צוף ומן, אמריו נעמו .
ישר תמים ונאמן, מתהלך בתומו.
על יומו נשמו , כל טועמי טעמו .
לקולו נהמו, ואוזניו תצלי .

ראה צדק ועשה , לתורה וחוקה.
פשפש ולא מצא , לגוף טוב שתיקה.
וצניעות הן חשקה, נפשו תמיד דבקה.
ליחו לא נסה , הפלא ופלא.

דבריו היום שמעו , צועקים היום בא קרץ .
להם עניים דמעו, יגרדו בחרס .
וקינות ממני שמעו, נאה לאמר במרץ .
ומעי התהפכו, על מות רע לי .

כאור יקרנו פניו , כפני מלך חיים.
בעדן מי היאור, ישתה פי שניים .
עם ברים ורצויים , לפני שוכן שמים.

שם יראה צדיקים אהובים וידועים

ינחם הפליטה, ההולכים בדרכים.

חסדי אבות ממלאים, הם ובני בנים.

לשפע הם ראויים, ובריאות כל השנים.

בזכות מור אביהם יגן עלינו ועליהם

קינה ליום השלושים

לפטירתו של הצדיק ר' מרדכי אביטן זצקו"ל

חוברה ע"י רבי רפאל סקירה הי"ו

אהה חלף עבר, חכם בו לבב.

ר' מרדכי אביטן ירח לפקודתו

נר זיו מאורו מופת הוא בדורו

עליו שמים שערו עת עלה הדרו

יראת חטא פרושה על כל מעשיו

צדקות לרוב עשה נדרש לדורשיו

מדותיו היקרים מפז הם ייקרו

דת קונו שמר, עד עת בא דברו

ראש מור דרור, קינמון בושם

בים דרש בתלמוד היה לו יד ושם

דורש טוב לעמו, ולבני משפחתו

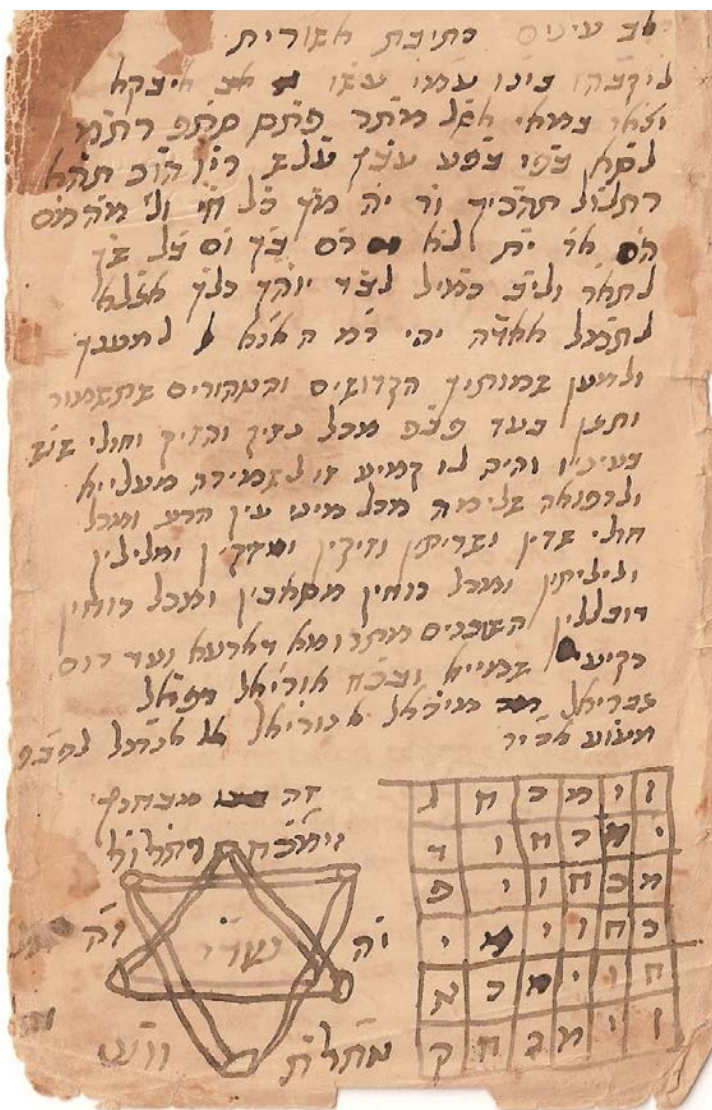
אוי לנו כי לא ישוב עוד לביתו

כל אמרותיו צרופה במתינות יפה
בתירוציו וקושיותיו הבנתו החרیפה
יה צור עולמים , לאבלי ניחומים .
לקרובים ולרחוקים ברכות ממרומים .

זזלק ג:

מתוך כתביו :

מו"ר אבי היה עוסק במרוקו בכתיבת קמיעים עם
עלייתו ארצה, הפסיק מלאכה זו .

אסור ולצבי חתך מקצת ויאל דם אפלו אמר בה
לי אסור ואם חתך מקצת ולא יאל דם מותר;
כמאל לבוע ^{מורדו} אס חתך זעור ואל דם
דיאכל תרתי להעותא כע מורדו ואסור ואם
חתך מקצת ולא יאל דם ^{פע} ודאיכא תרתי
למיבותא כע מורדו ומותר כי פליגי חתך
זעור ולא יאל דם או חתך מקצת ויאל דם
לדעת מההך לצבי חתך זעור ולא יאל דם
ואפלו לא אמר בה לי מותר ולצבי חתך מקצת וק
בעינן עד שאומר בה וכו' סבל לצבי חתך זעור
וק אס אמר בה למותר ואם ללן למותר
ולצבי חתך מקצת וק אפלו אמר בה לי אסור
דעקיר היא ואל דם יי ופוח כ' אני אומר
לא כדבה זה ולא כדבה זה ועקור אס ספק
זעור והפחד דמן פי אפלו חתך זעור ויאל
ולא אמר לי בה לי מותר ואין לך בהראי זולת
וחתך חתך אצל אס לך לוספק זעור אפלו חתך
זעור ולא יאל דם אסור; ואל לדעת פוח זיין
זיין צי חתך זעור ולא יאל דם אל תתמה עק
צקי כח אמר צע העוחק חייב מוכ ואל יאל
דס מותרים משום ולא נתעורר דם לאת דם
זכא כקוב הוושק ולא נתעורר דם לאת יי
ואת לדעת כי דאית לה אס חתך זעור ולא יאל
דס אסור מאו אהיה עד צהודם ואל אפלו בלא
יאל דם אסור אית בהשא אמר בה לי לפיכך
חתך זעור מותר והא מדיקתני בקיפא אפלו
אמר בה לי משמע בהשא לא אמר בה לי אכ

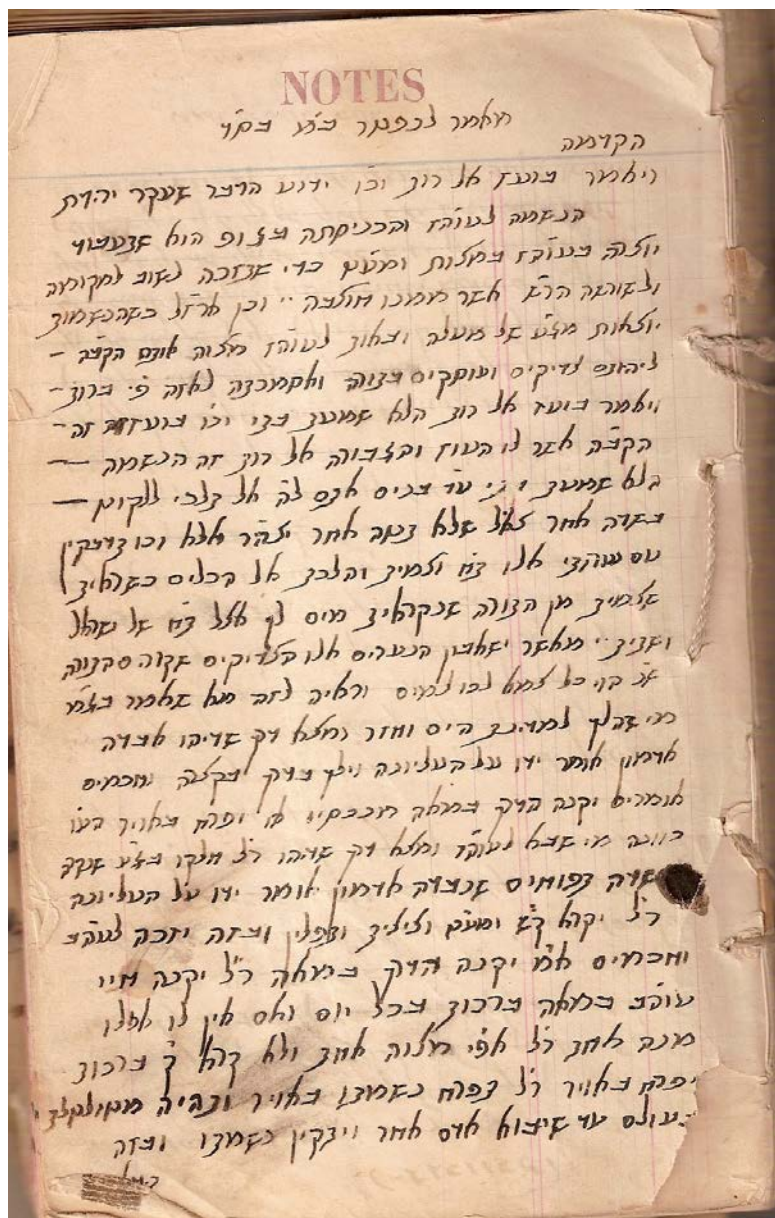
מאלי

סימן כ"ז. מה כל טעם ומה למה אמר כל יאמר
 טעם וז' מקץ אפלו ים לו למען ידים ואינו
 יודיע גם מותר קבל ועוד לא טעמיה אים עלטו אות
 צמח טעית אחן מה זפוקלים את גזווי וניצב
 אינו יודע דבראז מתוך תשובתו אצחק בלא
 כהוצין הוא וק"ש דאסור אללא אפלו אלאנו אונו
 צמח טעית אחת מה זפוקלים את גזווי וניצב
 ואמר דב' לו אלא טעית ול' וק"ש דבראז מתוך
 אצחק כהוצין והווא דמותר קמול דאסור כיון
 דלא צמח זמנן דעהי חרם ולא ידע ועוד
 לא מנבעייה אים לא אצחק לפנינו ד' וז' פעמים
 הוא דאסור אלא וק' פציטא אללא אפלו אצחק
 לפנינו ד' וז' פעמים ומהוד מורהאי צמת צפיר
 הואי איך אצחק שפר וכווא דמותר קמול דאסור
 משום דמותר דלא רמיווא עליה דאינו עב' דולא
 קדור כען דלא צמח וק' ואם למה אמר ואלוהין
 וז' ומהוד אפלו אינו יודע כולם אללא מקצתם
 עובא והווא דמותר קמול דאסור דבעינן עדות
 סב' שהייה אלא טעם אמה שזמנן ירו הגביה ולאו
 דווקא בצביה הוא הדין הניח ואת לצמח אצחק
 בצביה דווקא ואמר בצביה אוצניח וז' אצחק
 אורחא דמלתא נקט כיון שאין אצחק אצחק אצניח
 ידו ומצ' אצניח פי' כצון אצפלה לו סכין נצביה
 צמחיד נפלו לו כליו ולא שז' לו להצביהם עד
 אחר שחי יי' דאונק כצון אצחק משחין סכין ונתקן
 בה עד אהתחול לשחוק ונתעלף בלצון כמאצחק
 ואלת בצעז' צמחיד דאונק צמחיד דבינו צמחיד

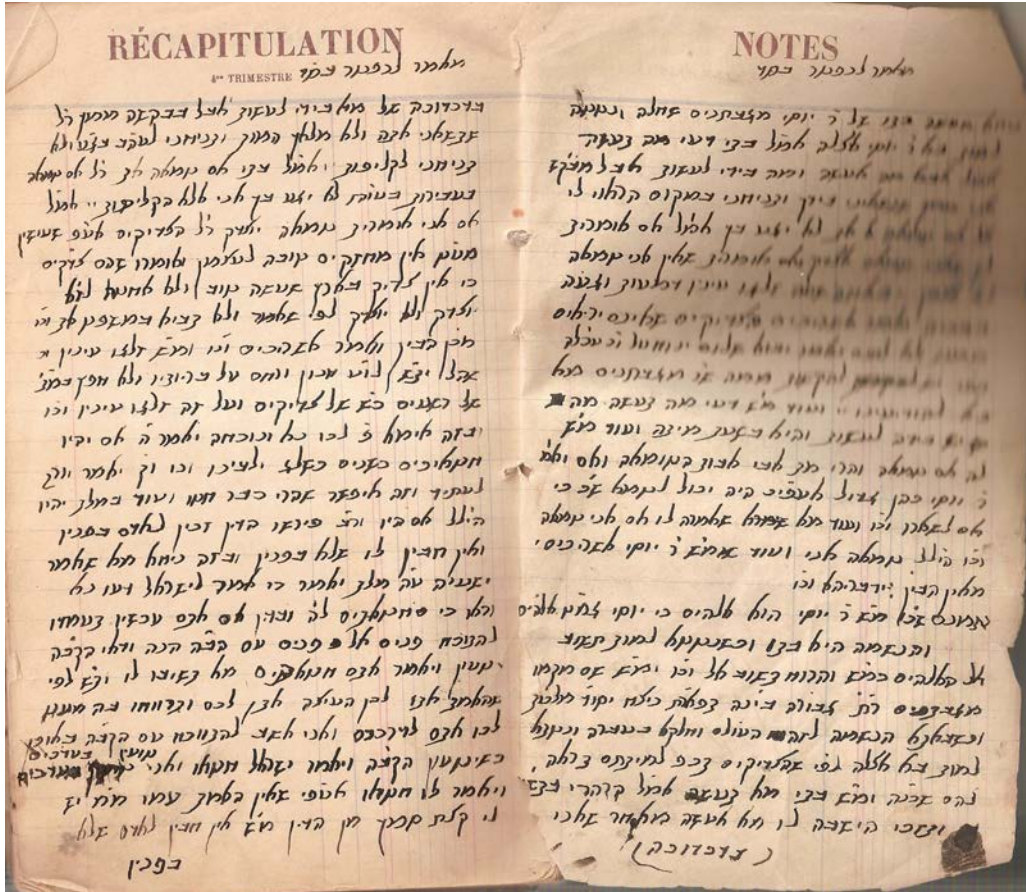
אז

דָּבָר
עַל־עַמִּי עַד־מָוֶן כִּמְלֹכָה וְיִשְׂרָאֵל
וְכִךְ אֲמַלְלֵךְ חַתְּמֵי אֲחֵרִיּוֹת
וְחֹמְרֵי וְחֹדֵק עַמְּךָ בְּתוֹכָהּ
דַּל מְלֵכָה וְכוּ קִבְּלֵתִי עָלַי
וְעַל יִרְמְיָהוּ בְּתַבְּלִי לְהַתְּפַדְּעָה
וְלַעֲבֹד מִכָּל גִּפְרֵי אֲרֶצְךָ
נִפְסֵיךָ וְקִנְיֹנֶיךָ דַּאִית לִי
תַחֲנוּן כֹּל עֲמִינָא מִמֶּנָּה
אֲקַבְּלֵתִי וְכֹמֶנָה אֲלֹכֵי עֲתִיד
לְקַבְּלוֹת מִבְּרִיבְתֵי וְפִגְרֵי
מִמְּבַרְרֵי וְכֹמֶנָה עָלַי
יִגְבְּרֵנִי לֵב מִנְּלִמְיָהוּ
וְכֹמֶנָה לֵב אֲרֶב מִקְּבֵרֵי
כֹּלֵי יְהוּדָה וְיִהוּן אֲחֵרִיּוֹן וְעַד־כַּאֲשֶׁר
לְפָרְטֹן עַמְּךָ כֹּלֵה וְכוּ
לְהַתְּפַדְּעָה וְלַעֲבֹד מִכָּל
בְּחַיֵּי אֲמֵן יִרְמְיָהוּ בְּתַרְגֵּי
וְשִׁפְלוּ מִנְּלִי מִאֲרֵי חַתְּמֵי

צילום מתוך כתב ידו - מאמר לנפטר

הבישר המאמר

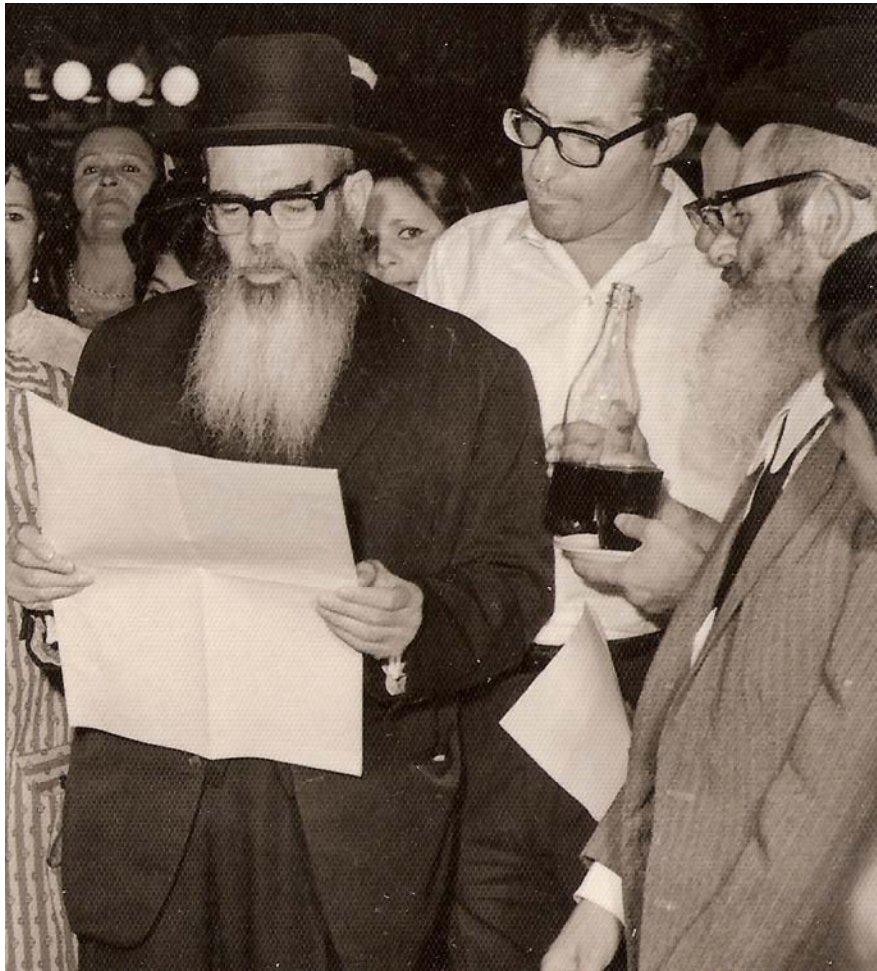
יום האזכרה השנתית

אור מרדכי

ספר זיכרון ובמנוחה

רבי חיים שושנה ומו"ר אבי, בנישואי אחותי

מקום קבורתו בסמוך לצדיק רבי זימון שושנה זצוק"ל

בתוך אהל הקבורה
טמונים בסמוך לזוהרם
לזוהר רבי מזנום גבאי
בבית העלמין הישן
בבאר שבע

ספר תורה שלכ

לבית הכנסת "אור מרדכי" במכון גולדין טאור באשקלון

ויזכרו לטוב בציו של רבי זימם שושנה , אלי ויעקב
אשר גמלם כל טוב וזסד רב עשו עם אבינו
וזכות אביהם ומו"ר אבי יגן עליהם
וישפיע עליהם שפע ברכה ושלום

על מצבתו נכתב

אקרוסטיכון הנושא את שמו רבי מרדכי אביטן זצוק"ל
חובר ע"י בנו של הצדיק רבי חיים שושנה זצוק"ל,
אליהו שושנה שיבדל לחיים ארוכים הי"ו אמן

רכב ישראל ופרשיו, ראש לתלמוד ומפרשיו
בקיאה בזוהר ומדרשיו, עם קונו דרכו חשב
יחיד בדור, וגדול דורשיו, בין ספרים שם לו מדור ומושב

משנת רבינו בן עטר, אותה דרש בכל אתר
"אור החיים" קדוש ונסתר, לאהבת מרדכי נעתר

רצה כי ביום הילולתו, יבוא הצדיק לקבורתו
בואו וראו גדולתו ! אשריו ואשרי יולדתו

דעך נר מערבי וכבה, בכו מלאכי מרכבה
יועם לפיד ואור להבה, עם להנחם לא אבה

כדרכם של ברי אוריין, במעטה צניעות משוריין
טרח לפרש כל עניין, אהוד ועניו בכל מניין
יום נטו צלליו ורד ערבו, צהל הרב שושנה בקרבו
נפש אהובו אשר תבוא, חבר צדיק אילי רבו

זוג צדיקים וקדושים לאומרה

הרח"ש וגם הרמ"א

נטמן בסמוך למורו וחברו רבי חיים שושנה זצוק"ל

על מצבתו נכתב

